

Utgiftsområde 6

Försvar och samhällets
krisberedskap

Utgiftsområde 6 – Försvar och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	8
3	Totalförsvar	9
3.1	Mål för utgiftsområdet.....	9
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	9
3.3	Resultatredovisning.....	9
3.3.1	Förmågan inom totalförsvaret har stärkts	9
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	12
3.5	Politikens inriktning	13
3.5.1	En väl fungerande försvarsunderrättelseverksamhet och ökad förmåga att hantera antagonistiska hot	13
3.5.2	Utvecklad motståndskraft mot hybridhot	14
3.5.3	Stärkt cybersäkerhet	14
3.5.4	Folkförankring genom hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna	14
3.5.5	Rymden som strategisk domän	14
3.6	Budgetförslag.....	15
3.6.1	Beredskapskredit för totalförsvaret	15
4	Militärt försvar	17
4.1	Mål för utgiftsområdet.....	17
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	17
4.3	Resultatredovisning.....	17
4.3.1	Säkerhetspolitisk utveckling.....	17
4.3.2	Förändrade förutsättningar och uppgifter för det militära försvaret	18
4.3.3	Förändrade förutsättningar påverkar genomförandet av försvarsbeslutet 2020	20
4.3.4	Försvarsmakten har deltagit i internationella insatser.....	25
4.3.5	Personalvolymerna ökar men fortsatt stora utmaningar inom vissa nyckelkompetenser.....	26
4.3.6	Infrastrukturförsörjning	29
4.3.7	Materieförsörjning.....	29
4.3.8	Forskning, utveckling och innovation bidrar till stärkt militär förmåga	34
4.3.9	Samarbete med andra länder har gett stärkt förmåga.....	34
4.3.10	Fortsatt arbete med hållbarhet i uppbyggnaden av förmåga	37
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	37
4.4.1	Förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp	37
4.4.2	Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt	38
4.4.3	Förmåga att främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser.....	38

4.4.4	Förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap	39
4.5	Politikens inriktning	39
4.6	Budgetförslag.....	43
4.6.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	43
4.6.2	1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	47
4.6.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	49
4.6.4	1:4 Forskning och teknikutveckling.....	54
4.6.5	1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.....	55
4.6.6	1:6 Totalförsvarets plikt- och provningsverk.....	55
4.6.7	1:7 Officersutbildning m.m.....	57
4.6.8	1:8 Försvarets radioanstalt	58
4.6.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	59
4.6.10	1:10 Nämnder m.m.	61
4.6.11	1:11 Försvarets materielverk.....	62
4.6.12	1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen	64
4.6.13	1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys.....	65
4.6.14	1:14 Stöd till Ukraina	66
5	Civilt försvar och samhällets krisberedskap	69
5.1	Mål för utgiftsområdet.....	69
5.1.1	Civilt försvar.....	69
5.1.2	Krisberedskap och skydd mot olyckor	69
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	70
5.2.1	Bedömningsgrunder.....	70
5.2.2	Resultatindikatorer	70
5.2.3	Underlag till grund för resultatredovisningen	71
5.3	Resultatredovisning.....	71
5.3.1	Civilt försvar.....	71
5.3.2	Krisberedskap och skydd mot olyckor	75
5.3.3	Internationella insatser och samarbeten i EU och Nato	80
5.3.4	Samhällets informations- och cybersäkerhet.....	83
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	85
5.4.1	Fortsatt utveckling av det civila försvaret.....	85
5.4.2	Stärkt krisberedskap och utvecklat skydd mot olyckor	85
5.4.3	Stärkt förmåga genom det internationella arbetet.....	86
5.4.4	Samhällets informations- och cybersäkerhet.....	86
5.5	Politikens inriktning	87
5.5.1	Civilt försvar.....	87
5.5.2	Krisberedskap och skydd mot olyckor	90
5.5.3	Samhällets informations- och cybersäkerhet.....	91
5.6	Budgetförslag.....	92
5.6.1	2:1 Kustbevakningen.....	92
5.6.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	93
5.6.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	94
5.6.4	2:4 Krisberedskap.....	95
5.6.5	2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	98
5.6.6	2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	99
5.6.7	2:7 Statens haverikommission	103
5.6.8	2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar.....	104
5.6.9	2:9 Rakel Generation 2	105
6	Strålsäkerhet	107
6.1	Mål för området.....	107

6.2	Resultatredovisning.....	107
6.2.1	Nationellt arbete bidrar till ett strålsäkert samhälle.....	107
6.2.2	Sveriges arbete inom EU och internationellt bidrar till ett strålsäkert samhälle.....	108
6.2.3	Stärkt arbete med civilt försvar och beredskap för radiologiska nödsituationer	109
6.3	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	109
6.4	Politikens inriktning	111
6.5	Budgetförslag.....	113
6.5.1	Strålsäkerhetsmyndigheten.....	113

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.1).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2025–2036 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (avsnitt 4.6.1).
3. Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2025–2036 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (avsnitt 4.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 besluta om överlåtelse av pansarvärnsvapen, som kan avvaras under en begränsad tid, genom försäljning till Frankrike (avsnitt 4.6.3).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att ingå avtal med Thailand om försäljning av upp till 12 stycken JAS 39 E/F samt därtill hörande luftförsvarssystem (avsnitt 4.6.3).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 44 500 000 000 kronor (avsnitt 4.6.11).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 300 000 000 kronor (avsnitt 5.6.6).
8. Riksdagen godkänner investeringsplanen för krisberedskap för 2025–2027 som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samhällsinvesteringar (avsnitt 5.6.6).
9. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt tabell 1.1.
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	66 245 663
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	2 799 759
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	59 558 871
1:4 Forskning och teknikutveckling	1 251 905
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	15 522
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	450 310
1:7 Officersutbildning m.m.	351 266
1:8 Försvarets radioanstalt	2 859 348
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	572 134
1:10 Nämnder m.m.	8 786
1:11 Försvarets materielverk	3 963 946
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	11 786
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys	85 518
1:14 Stöd till Ukraina	22 740 000
2:1 Kustbevakningen	1 890 822
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	506 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580
2:4 Krisberedskap	2 391 608
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	444 671
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 030 260
2:7 Statens haverikommission	65 802
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	156 248
2:9 Rakel Generation 2	668 481
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	583 208
Summa anslag inom utgiftsområdet	169 680 344

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	37 500 000	2026–2033
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	244 200 000	2026–2036
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	750 000	2026–2031
2:4 Krisberedskap	3 000 000	2026–2031
2:9 Rakel Generation 2	700 000	2026–2027
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	300 000	2026–2030
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	286 450 000	

2 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Totalförsvaret (avsnitt 3)

Totalförsvaret inkluderar militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Utöver myndigheter som tillhör utgiftsområde 6 finns det även myndigheter inom andra utgiftsområden som har uppgifter inom totalförsvaret. Några exempel är länsstyrelserna (utg.omr. 1 Rikets styrelse), Fortifikationsverket (utg.omr. 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning), Socialstyrelsen (utg.omr. 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg), Försvarshögskolan (utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning), Riksantikvarieämbetet (utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid), Trafikverket, Luftfartsverket och Sjöfartsverket (utg.omr. 22 Kommunikationer), samt Livsmedelsverket och Jordbruksverket (utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel).

Militärt försvar (avsnitt 4)

- Försvarsmakten inklusive Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten
- Försvarets materielverk
- Försvarsunderrättelsedomstolen
- Försvarets radioanstalt
- Myndigheten för totalförsvarsanalys
- Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets plikt- och provningsverk

Området omfattar även bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar, Svenska Röda Korset och vissa mindre nämnder.

Civilt försvar och samhällets krisberedskap (avsnitt 5)

- Myndigheten för psykologiskt försvar
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Kustbevakningen
- Statens haverikommission

Området omfattar också ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.

Strålsäkerhet (avsnitt 6)

- Strålsäkerhetsmyndigheten

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Budget 2024 ¹	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
Försvar	89 830	125 507	121 872	160 915	168 790	155 817
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	51 238	62 989	60 553	66 246	72 520	76 964
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 434	4 258	4 193	2 800	2 966	3 031
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	30 298	50 169	49 028	59 559	56 476	64 416
1:4 Forskning och teknikutveckling	943	1 075	1 068	1 252	1 459	1 635
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	11	14	14	16	16	16
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	359	374	372	450	504	579
1:7 Officersutbildning m.m.	274	305	304	351	373	391
1:8 Försvarets radioanstalt	1 891	2 258	2 304	2 859	3 184	3 565
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	267	388	383	572	648	684
1:10 Nämnder m.m.	7	8	8	9	9	9
1:11 Försvarets materielverk	3 072	3 591	3 570	3 964	4 254	4 418
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	9	11	12	12	12	12
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys	25	68	64	86	94	96
1:14 Stöd till Ukraina				22 740	26 276	
Samhällets krisberedskap	5 721	6 777	6 727	8 182	8 938	10 424
2:1 Kustbevakningen	1 514	1 800	1 773	1 891	1 902	1 966
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	482	507	503	507	507	507
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	37	129	128	28	28	28
2:4 Krisberedskap	1 448	1 875	1 857	2 392	2 947	4 245
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	464	457	457	445	445	447
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 517	1 765	1 748	2 030	2 087	2 094
2:7 Statens haverikommission	77	56	70	66	67	68
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	123	153	155	156	160	154
2:9 Rakel Generation 2	58	36	37	668	796	916
Strålsäkerhet	436	518	520	583	548	560
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	436	518	520	583	548	560
Totalt för utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap	95 987	132 802	129 119	169 680	178 277	166 800

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Riksdagens beslutade mål för totalförsvaret, det militära försvaret, det civila försvaret och samhällets krisberedskap redovisas under respektive område, för att sedan följas av resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder. Regeringen avser att under hösten 2024 lämna en försvarspolitisk proposition till riksdagen. Propositionen kommer bl.a. innehålla förslag på mål för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret.

3 Totalförsvaret

3.1 Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har beslutat att det övergripande målet för totalförsvaret är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet (prop. 2020/21:30, bet. 2021/21:FöU4, rskr. 2020/21:136).

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Regeringens bedömning av resultaten utgår från utvecklingen inom följande områden:

- en sammanhängande planering för totalförsvaret
- informations- och cybersäkerhet
- säker och robust kommunikation inom totalförsvaret
- genomförandet av övningar.

3.3 Resultatredovisning

Totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret och är sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. I detta avsnitt redovisas hur arbetet med att utveckla totalförsvaret har fortsatt sedan föregående års budgetproposition. Resultatredovisningen omfattar 2023 och i vissa fall berörs även händelser som inträffat under det första kvartalet 2024.

3.3.1 Förmågan inom totalförsvaret har stärkts

Arbetet med att stärka Sveriges totalförsvaret i enlighet med propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) har fortgått.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina sedan februari 2022 har tydligt påvisat behovet av ett starkt totalförsvaret och vikten av att upprätthålla en stark försvarsvilja hos befolkningen. De urskillningslösa attackerna mot Ukrainas befolkning har lett till mycket svåra levnadsförhållanden. Därtill har Ryssland åsamkat den ukrainska ekonomin stor skada.

Fortsatt arbete med en sammanhängande planering av totalförsvaret

Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fortsatt sitt arbete med att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret.

I mars 2024 slutredovisade MSB och Försvarsmakten uppdraget att pröva förmågan avseende rapportering och framtagande av samlade lägesbilder under höjd beredskap (Ju2022/02410). De aktiviteter som genomförts inom ramen för regeringsuppdraget utgör steg för att uppnå en sammanhållen process för fortsatt förmågeutveckling.

Den samlade förmågan inom totalförsvaret har utvecklats

Under året har det skett en positiv utveckling av den samlade förmågan inom totalförsvaret. Läs mer i avsnitt 4.3.3 (militära försvaret) och avsnitt 5.3.1 (civila försvaret).

I oktober 2023 slutredovisade Försvarsmakten och MSB uppdraget om att ta fram en inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret. I rapporten Krigets krav – En samlad bedömning av förmågan i totalförsvaret redovisade myndigheterna den första samlade bedömningen sedan totalförsvarfsplaneringens återupptagande 2015. Bedömningen visar att det finns flertalet ömsesidiga beroenden inom totalförsvaret och att det även finns betydande utvecklingsområden vilka kräver fortsatta satsningar. Samtidigt pågår omfattande arbeten för att stärka totalförsvarfsförmågan och det har skett en tydlig positiv utveckling av den samlade förmågan i totalförsvaret jämfört med för bara några år sedan.

Försvarsmakten och MSB har vidare fortsatt att stödja och driva på arbetet för att myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och allmänhet ska stärka förmågan att hantera höjd beredskap och ytterst krig. MSB har under året fortsatt att driva och stödja arbetet med att utveckla det civila försvaret. MSB har bl.a. genomfört ett antal nationella informationssatsningar under året som bl.a. innehåller information om det civila försvaret och totalförsvarfspliktigas ansvar vid krig. Myndigheten har också bedrivit arbete med att utveckla och ta fram stöd till aktörer inom det civila försvaret angående samhällsviktig verksamhet, inklusive den samhällsviktiga verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret. Försvarsmakten har fortsatt att dela relevanta delar av sin försvarsplanering med aktörer inom det civila försvaret, något som medför krav på bl.a. utveckling av säkerhetsskydd, säkra och robusta kommunikationer. Under 2023 har MSB bedrivit arbete som syftar till att samhällsviktiga aktörer kommunicerar med säkra, tillgängliga och robusta kommunikationslösningar, samt att arbetet med säkra kommunikationer i samhället är samordnat.

Under 2023 har flera utredningar tillsatts för att utveckla totalförsvarfsförmågan, t.ex. En långsiktigt hållbar personalförsörjning av det civila försvaret (Fö 2023:03) och En ökad tillgång till personal och en ökad uthållighet inom det militära försvaret (Fö 2024:01). I december 2023 beslutade regeringen att aktivera civilplikten inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet, vilket skapar förutsättningar för att stärka Sveriges beredskap inom dessa områden. Ett antal myndigheter har vidare fått i uppdrag att vidta åtgärder i syfte att stärka totalförsvarets förmåga, se exempel i avsnitt 5.3.1.

Förslag på åtgärder för att stärka det civila och militära försvarets förmåga inom ramen för totalförsvaret

MSB redovisade i oktober 2023 förslag på en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret under perioden 2025–2030 (Fö2023/01000). MSB betonar vikten av att stärka totalförsvarets samlade förmåga där det civila och militära försvaret är ömsesidigt stärkande (läs mer i avsnitt 5.3.1). Försvarsmakten har tillsammans med aktörer i det civila försvaret fortsatt arbetet med en gemensam totalförsvarfsplanering.

Under 2023 har Försvarsmakten vidareutvecklat metoden för att bedöma det civila försvarets förmåga att stödja det militära försvaret, genom att beredskapsmyndigheter och försvarsmyndigheter har delgivits relevanta delar av försvarsplaneringen på militärstrategisk nivå och en övergripande beskrivning av Försvarsmaktens direkta behov av stöd vid höjd beredskap.

Försvarsmakten och MSB har redovisat det gemensamma uppdraget att kartlägga övningar som innehåller större övningsmoment med deltagande av civila och militära

aktörer. Exempel på övningar under 2023 är Kommunikationsdirektörens fältövning (Försvarmakten), Övningen Bamse 2023 (Forum för beredskapsdiagnostik och Livsmedelsverket), NUSAM (MSB) och FBD signalskyddsövning 2023 (Forum för beredskapsdiagnostik och FOI). Därtill genomfördes Försvarmaktsövning Aurora med medverkan av MSB och civila aktörer.

Säker och robust kommunikation inom totalförsvaret

Försvarmakten har under 2023 börjat tillhandahålla ett nytt system för säkra talkommunikationer inom samhällskritisk verksamhet. Systemet kallas MGGI/7411 och är en robust, handhållen kryptotelefon för skydd av säkerhetsskyddsklassificerad information.

Försvarsunderrättelseverksamheten har stärkts

Under 2023 fortsatte försvarsunderrättelseverksamheten att präglas av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Försvarsunderrättelsemyndigheterna har delgivit regeringen och berörda myndigheter analyser och bedömningar av den säkerhetspolitiska utvecklingen och den aktuella hotbilden.

Behovet av att följa händelseutvecklingen avseende militär verksamhet och närvaro i Sveriges närområde har fortsatt varit hög. Försvarmakten och FRA har under 2023 fortsatt att stärka förmågan att följa och analysera situationen i närområdet samt att i övrigt kartlägga yttre hot mot landet.

Militära säkerhetstjänsten har bidragit till ett stärkt säkerhetsskydd

Den militära säkerhetstjänsten har under året bidragit i arbetet med att stärka det militära försvaret och utvecklingen av totalförsvaret. Den fortsatt försämrade säkerhetspolitiska situationen i Europa och Sveriges närområde har inneburit att risken för säkerhetshot riktade mot Sverige har ökat ytterligare. Hotnivån avseende främmande underrättelseverksamhet mot Försvarmakten har legat på en hög nivå och hotnivån avseende subversion på en förhöjd nivå.

Under 2023 höjde Säkerhetspolisen terrorhotnivån till en fyra på en femgradig skala och Försvarmakten genomförde en motsvarande höjning av terrorhotnivån avseende Försvarmaktens verksamhet, bl.a. i syfte att stödja Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Den 1 december 2023 trädde den nya lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar i kraft. Lagen innebär en ny uppgift för Försvarmakten som samverkande myndighet. Under året har den militära säkerhetstjänsten förberett och påbörjat genomförandet av uppgiften.

Under 2023 har den militära säkerhetstjänsten arbetat med förberedelser inför Nato-medlemskapet. På informationssäkerhetsområdet har fokus legat på att skapa förutsättningar för integrering med Natos regelverk för säkerhetsskydd. Arbetet genomförs i nära samarbete med bl.a. Säkerhetspolisen.

Stärkt förmåga att möta hybridhot

Försvarsmyndigheter har under 2023 stärkt förmågan att identifiera och möta hybridhot genom ökad rapportering och samverkan. Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) bidrar till en stärkt förmåga att hantera utländsk otillbörlig informationspåverkan som utgör en av de vanligaste formerna av hybridaktivitet.

Fortsatt fördjupad myndighetssamverkan inom cybersäkerhetsområdet

Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarmakten, MSB och Säkerhetspolisen har under året fortsatt att fördjupa sin samverkan på cybersäkerhetsområdet inom ramen för det nationella cybersäkerhetscentret (NCSC). Arbetet genomförs i nära samverkan med Försvarets materielverk (FMV), Polismyndigheten och Post- och telestyrelsen. Fokus under 2023 har varit att utveckla förmågan att koordinera arbetet med incidenthantering och att skapa lägesbilder på cyberområdet. Den privat-offentliga samverkan har bestått i att utarbeta förslag på aktiviteter utifrån det regeringsuppdrag som myndigheterna fick den 27 april 2023. Behovskartläggningar, föreläsningar, studiebesök, övningar samt etablering av samverkansformer har tagit ytterligare form, där samarbetet i modellen för Finansforum nu har börjat utvecklas även inom andra näringslivsområden, såsom energi- och transportsektorn (Fö2023/01093).

Arbetet med att skapa förutsättningar för NCSC:s verksamhet har fortgått under året. Planeringsarbetet för en permanent lokal har försenats och NCSC använder under tiden en tillfällig lokal hos MSB. Regeringen tillsatte under 2023 en bokstavsutredning med uppdrag att lämna förslag på hur en ändamålsenlig och effektiv ledning, organisering och styrning av NCSC ska utformas. Utredningens förslag inkom delvis under våren 2024 och bereds nu i Regeringskansliet.

Myndigheten för totalförvarsanalys följer upp, analyserar och utvärderar totalförsvaret

Den nyinrättade Myndigheten för totalförvarsanalys (MTFA) har en viktig roll i att följa upp och utvärdera utvecklingen inom totalförsvaret. Myndigheten har under sitt första verksamhetsår fokuserat på rekrytering och aktiviteter för att etablera myndigheten. Under mars 2024 inkom myndigheten till regeringen med sin första analysplan.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens samlade bedömning är att utvecklingen har tagit betydande steg i rätt riktning mot det mål för totalförsvaret som angavs i försvarsbeslutet 2020. Arbetet med en sammanhängande planering för totalförsvaret har utvecklats i samverkan mellan MSB och Försvarmakten, samt i dialog med ett stort antal aktörer inom beredskapssystemet. Även dialog och samverkan med näringslivet har utvecklats, t.ex. inom ramen för det näringslivsråd som regeringen inrättat.

Utvecklingen inom informations- och cybersäkerhet har gått framåt, t.ex. genom fördjupad samverkan på cybersäkerhetsområdet inom ramen för NCSC som stärkt förmågan att koordinera arbetet med incidenthantering och att skapa lägesbilder på cyberområdet. Inom området säker och robust kommunikation har förutsättningarna för säkra och robusta talkommunikationer inom totalförsvaret stärkts. Totalförsvarets förmåga har även stärkts genom planering och utförande av flera övningar under året.

Regeringen bedömer att försvarsunderrättelsemyndigheterna, genom löpande underrättelseverksamhet, har lämnat relevanta beslutsunderlag som har bidragit till förmågan att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp samt bidragit till att värna Sveriges säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Regeringen gör vidare bedömningen att förmågan att möta ett väpnat angrepp har ökat genom den militära säkerhetstjänstens bidrag till stärkt säkerhetsskydd.

Utvecklingen av totalförsvaret sker dock i relation till ett rörligt mål i en kontext där den säkerhetspolitiska situationen fortsatt har försämrats. Med en försämrad

säkerhetspolitisk situation har det delvis ställts andra krav på Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig.

3.5 Politikens inriktning

Det allvarliga säkerhetsläget tydliggör vikten av att skyndsamt fortsätta stärka såväl det militära som det civila försvaret. Ett väpnat angrepp mot Sverige är dimensionerande för all totalförvarsplanering. Regeringen kommer att ange inriktningen för totalförsvaret i den kommande försvarspolitiska inriktningspropositionen. En viktig utgångspunkt är att i händelse av krigsfara eller krig kommer totalförsvarets ansträngningar att kraftsamlas till det militära försvaret, samtidigt som de viktigaste samhällsfunktionerna behöver säkerställas och civilbefolkningen skyddas. Sverige är säkrare i Nato och Nato är starkare med Sverige. Att stärka samhällets motståndskraft är i första hand ett nationellt ansvar men också ett kollektivt åtagande inom Nato. Sveriges övriga internationella samarbeten, exempelvis Nordefco, spelar en fortsatt viktig roll för det regionala försvars- och säkerhetsarbetet.

Lärdomar och erfarenheter från kriget i Ukraina bör även fortsättningsvis omhändertas, utifrån Sveriges förutsättningar, i totalförvarsplaneringen. Detta inkluderar hur de ryska förmågorna kommer att förändras utifrån gjorda erfarenheter.

Statens samarbete med näringslivet är en central del av totalförsvaret och måste utvecklas bl.a. genom stärkt privat-offentlig samverkan inom och mellan beredskapssektorerna samt genom Näringslivsrådet för totalförvar och krisberedskap. Försörjningsberedskapen måste fortsatt utvecklas i nära samarbete mellan näringslivet och aktörer i totalförsvaret. Vidare stärker regeringen regioners och kommuners förutsättningar att utveckla och förstärka sitt arbete kopplat till totalförsvaret.

Den tillväxt som sker inom totalförsvaret är omfattande och sker inom samtliga myndigheter som är viktiga för totalförsvaret. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla systemet för styrning och samordning inom totalförsvaret. Den nyinrättade Myndigheten för totalförvarsanalys spelar här en viktig roll genom att följa upp och utvärdera utvecklingen inom totalförsvaret. Det kan dock konstateras att återuppbyggnaden av totalförsvaret på vissa håll fortfarande går för långsamt.

Regeringen har därtill inlett ett särskilt arbete för att identifiera hinder för tillväxt, bl.a. för att identifiera förslag till regelförändringar. Uppdrag har också givits till flera totalförvarsmyndigheter att förenkla och effektivisera interna regelverk och processer samt att utveckla myndighetssamverkan. Uppbyggnaden av totalförsvaret brådskar och behöver påskyndas. Styrning och uppföljning behöver utvecklas vidare för att förbättra förutsättningarna för totalförvarsmyndigheterna att möta dessa krav.

3.5.1 En väl fungerande försvarsunderrättelseverksamhet och ökad förmåga att hantera antagonistiska hot

En god försvarsunderrättelseförmåga är en förutsättning för Sveriges möjligheter att föra en självständig och aktiv utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Därtill är en god försvarsunderrättelseförmåga avgörande för regeringens möjligheter till tidig förvarning och beslutsfattande. Den är även central för kartläggning av yttre hot mot landet, vilka kan riktas mot alla delar av samhället. Under 2025 ska försvarsunderrättelseförmågan, inklusive Försvarsmaktens och FRA:s förmåga att följa och analysera omvärldsläget och den aktuella situationen i Sveriges närområde, utvecklas och stärkas. Förmågan till förvarning ska stärkas.

Vidare är det angeläget att myndigheternas arbete med säkerhetsskydd fortgår i samhället under 2025 för att öka förmågan att hantera ökad aktivitet och hotbild från

antagonistiska aktörer och minska sårbarheter på alla samhällets nivåer. Effektiv informationsdelning mellan berörda myndigheter och andra berörda aktörer bidrar till att bygga motståndskraft i detta avseende. Regeringen konstaterar därför att Försvarsmakten och övriga berörda myndigheters digitala förmåga behöver utvecklas och att Sverige behöver göra omfattande investeringar för att öka totalförsvarets robusthet, digitala förmåga och motståndskraft.

3.5.2 Utvecklad motståndskraft mot hybridhot

Regeringen anser att Sveriges samlade förmåga att identifiera, förvarna om, motstå och bemöta hybridhot i olika former behöver fortsätta att utvecklas. Den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina ger viktiga lärdomar om hur hybridaktiviteter används före och under väpnat angrepp. Den första försvarslinjen mot hybridhot är vår nationella förmåga. Det kräver i sin tur en sammanhållen ansats och utvecklad koordineringsförmåga på alla nivåer och inom alla sektorer i samhället. Den teknologiska utvecklingen har gett antagonistiska aktörer nya verktyg (såsom sociala medier och AI) som kan användas för att försöka påverka Sverige och svenska intressen. Samhällets medvetenhet om hotbilden är av stor betydelse för den samlade motståndskraften mot hybridhot. Regeringen anser att Sveriges internationella samverkan för att bemöta hybridhot behöver stärkas. Sveriges medlemskap i Nato är en viktig plattform för detta, samt samarbetet inom EU.

3.5.3 Stärkt cybersäkerhet

Cyberangrepp från statliga aktörer pågår ständigt mot svenska mål. Hotbilden visar att förmågan att hantera cyberhoten bör ses ur ett brett perspektiv. Det är en fråga om nationell säkerhet, men också en viktig förutsättning för Sveriges konkurrenskraft och i förlängningen vårt ekonomiska välstånd. För att utveckla och upprätthålla en god motståndskraft behöver ett systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete genomföras på alla samhällsnivåer. En utgångspunkt i arbetet kommer vara kommande nationell reglering som införlivar EU-direktivet NIS2 om åtgärder för en hög unionsgemensam cybersäkerhetsnivå. Vidare avser regeringen att inom ramen för NIS2 ta fram och bereda en ny informations- och cybersäkerhetsstrategi samt se över hur dessa frågor organiseras bäst och kan utvecklas i den riktning som är mest effektiv för samhället.

3.5.4 Folkförankring genom hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna

Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) fyller viktiga funktioner för totalförsvaret genom bl.a. ungdomsverksamhet och utbildning av personal, vilket skapar folkförankring för försvaret och därmed stärker försvarsviljan hos befolkningen.

I takt med att säkerhetsläget har försämrats har intresset från allmänheten ökat för att göra en insats inom organisationerna. Det visar på en stark försvarsvilja hos det svenska folket som behöver tas till vara på alla nivåer. Regeringen konstaterar att det är viktigt att fördelningen av tilldelade medel till FFO tillgodoser såväl organisationernas behov av finansiell stabilitet som myndigheternas behov av att kunna inrikta verksamheten för att svara mot nuvarande behov.

3.5.5 Rymden som strategisk domän

Rymden är en strategisk domän med allt större betydelse för säkerhet och försvar. Likt andra domäner bygger Sverige säkerhet i rymden tillsammans med andra, som solidarisk medlem i Nato och EU, genom samarbete och forskning i Norden och

genom samarbete och forskning med strategiska allierade. En stabil industribas och industriell förmåga till såväl produktion som utveckling är även här avgörande för att säkerställa försörjningssäkerhet. Regeringen har förtydligat detta i sin försvars- och säkerhetsstrategi för rymden vilken primärt pekar på vikten av handlingsfrihet, förmågor och rymdens roll för utvecklingen av krisberedskapen och totalförsvaret.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen får nyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2024. Regeringen anser att motsvarande bemyndigande bör lämnas för 2025. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2025 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Tabell 3.1 Övriga kontokrediter i statens verksamhet

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2023 ¹	Maximalt nyttjande 2023	Beslutad kreditram 2024 ¹	Begärd kreditram 2025
6	Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	40 000 000		40 000 000	40 000 000
	Summa	40 000 000		40 000 000	40 000 000

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4 Militärt försvar

4.1 Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har beslutat (prop. 2020/21:30, bet. 2021/21:FöU4, rskr. 2020/21:136) att målet för det militära försvaret är att ha förmåga att

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt,
- främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser, och
- skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.

Regeringen fattade den 17 december 2020 beslut om mål för Försvarsmaktens operativa förmåga, som bl.a. innebär att Försvarsmakten successivt under perioden 2021–2025, respektive 2026–2030, ska öka sin förmåga att omedelbart möta ett väpnat angrepp (Inriktning för Försvarsmakten 2021–2025, Fö nr 30).

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen av riksdagens mål för det militära försvaret utgår regeringen från resultatutvecklingen inom följande områden:

- operativ förmåga
- cyberförsvarsförmågan och försvarsunderrättelseverksamheten
- deltagandet i internationella insatser
- personalförsörjning
- materiel- och logistikförsörjning
- forskning och utveckling
- internationella försvarssamarbeten.

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen omfattar 2023 och vissa händelser under det första kvartalet 2024.

4.3.1 Säkerhetspolitisk utveckling

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 har Ryssland fortsatt sitt krig mot Ukraina och hoten om konfrontation med väst. Rysslands fullskaliga invasion utgör även ett hot mot global fred och säkerhet. Situationen utmärks av en hårdnad och mer allomfattande geopolitisk maktkamp, stor dynamik och svårförutsägbara utfall. Ryssland målsättning om att omforma den internationella regelbaserade världsordningen består. Ryssland vill införa en ny ordning som bygger på den starkes rätt, i syfte att öka stormakters inflytande på mindre staters bekostnad.

Rysslands krig i Ukraina har fundamentalt förändrat inte bara Sveriges, utan hela Europas relation till Ryssland.

Sveriges säkerhetspolitiska läge påverkas av hybridhot, cyberattacker och gränsöverskridande terrorism samt klimatförändringarnas effekter på fred och säkerhet.

Säkerhetsläget i Mellanöstern har försämrats allvarligt sedan Hamas terroristattacker mot Israel i oktober 2023. Riskerna för regional upptrappning är betydande. Huthiernas attacker utgör ett allvarligt hot mot internationell sjöfart i Röda havet och närliggande områden. I flera länder i Afrika har närvaron av militärjuntor och utländska militära grupper förvärrat säkerhetsituationen i regionen. Under 2023 har västländerna dragit ner den militära närvaron i Afrika. Bland annat har EU tvingats suspendera sina militära insatser i Mali och Niger. Säkerhetsläget i Asien påverkar alltmer påtagligt det transatlantiska området, Europas och Sveriges säkerhet. Kinas agerande i sitt närområde, upprustning och modernisering av militära förmågor och stärkta ekonomiska och teknologiska utveckling utmanar även europeiska och svenska säkerhetsintressen, vilket får konsekvenser för svensk säkerhets- och försvarspolitik. Kina bedriver också säkerhetshotande verksamhet i Sverige. Ryssland och Kina är drivande i att förespråka en multipolär världsordning bestående av flera olika maktcentra och värderingsgrunder och har ambitionen att omforma den regelbaserade världsordningen. Det förändrade säkerhetsläget i Östasien har även medfört ökade förväntningar på att europeiska länder ska bidra i större utsträckning till att stärka säkerheten i den indopacifiska regionen.

4.3.2 Förändrade förutsättningar och uppgifter för det militära försvaret

Sveriges medlemskap i Nato

Den 18 maj 2022 ansökte Sverige om medlemskap i Nato. Den 5 juli 2022 fick Sverige status som inbjudet land till Nato, vilket medförde en gradvis integrering i organisationen inför slutgiltigt medlemskap.

Sedan Sveriges ansökan om medlemskap inlämnades har Sverige ytterligare intensifierat det militära samarbetet inom ramen för Nato samt med de nordiska länderna, USA, Storbritannien och andra allierade länder. Det stärkta samarbetet har bl.a. innefattat ökad militär närvaro i Sveriges närområde, högnivåbesök samt övningsverksamhet med Nato och andra länder.

Den 7 mars 2024 blev Sverige fullvärdig medlem i Nato efter att samtliga medlemsländer ratificerat Sveriges medlemskap.

Försvarmakten anpassar beredskapen och vidtar åtgärder med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen

För att värna Sveriges suveränitet och upprätthålla territoriell integritet, har Försvarmakten en grundläggande beredskap dygnet runt, året om. Med anledning av det ytterligare försämrade säkerhetsläget har Försvarmakten genomfört en rad aktiviteter inom ramen för avskräckning. Försvarmakten har kontinuerligt vidtagit åtgärder för att anpassa beredskapen att kunna ingripa eller möta hot genom nationella operationer, självständigt och i samverkan med civila myndigheter, samt genom övningar med internationella allierade och partners.

Övervakning av svenskt territorium har bedrivits kontinuerligt och verksamheten i Sveriges närområde har följts i syfte att upprätthålla Sveriges territoriella integritet:

Försvarsmakten har i huvudsak haft en god förmåga att lösa uppgifterna såväl nationellt som internationellt.

Under 2023 har Försvarsmakten genomfört tre oanmälda beredskapsoperationer i syfte att säkerställa förmågan att utföra Försvarsmaktens huvuduppgift.

Sverige har fortsatt lämnat omfattande stöd till Ukraina

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 har Sverige bidragit med olika former av stöd till Ukraina. Sveriges militära stöd har utvecklats från att skänka skyddsutrustning till att skänka stridsvagnar, avancerade vapensystem och ammunition.

I och med det stödpaket 16 som presenterades av regeringen i maj 2024 uppgår det totala värdet av Sveriges militära stöd till Ukraina till över 43 miljarder kronor. Sveriges militära stöd till Ukraina består av flera delar materielöverlåtelser från Försvarsmakten, finansiellt stöd via olika typer av multilaterala initiativ och utbildningsinsatser av olika karaktär samt utvecklingsstöd gällande Ukrainas upphandlingsförmåga avseende försvarsmateriel.

Stödet med militär utrustning har bl.a. innehållit stridslednings- och luftbevakningsflygplan ASC 890, artilleripjäser (Archer), stridsvagn 122 (Leopard 2), granatgevär (Carl Gustaf) med ammunition, pansarskott (AT4), pansarvärnsrobot 57 (NLAW), automatgevär, minröjningsutrustning och stridsfordon 90 (CV 90), Stridsbåt 90 (CB90), gruppbåtar, hjälmar, avancerad ammunition, sjömålsrobot 17, pansarvärnssystem, personterrängbilar, vinterutrustning, riktmedel, kroppsskydd, tält, maskeringsnät och luftvärnssystem.

Sverige har lämnat finansiella bidrag till fonder till förmån för Ukrainas militära förmågeutveckling, t.ex. Natos stödfond för Ukraina (NATO Ukraine Comprehensive Assistance Package Trust Fund), den ukrainska centralbankens fond för den ukrainska Försvarsmakten och International Fund for Ukraine (IFU). Därutöver har Sverige bidragit till flera multilaterala finansieringsprojekt, bl.a. ett tjeckiskt ammunitionsiniciativ och en upphandling av nya Stridsfordon 90. Försvarsmakten har genomfört och deltagit i militära utbildningar av ukrainska soldater.

Sverige har även bidragit med militärt stöd till Ukraina genom den europeiska fredsfaciliteten (EPF). Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har EPF i huvudsak nyttjats för att finansiera militärt materielstöd till den ukrainska försvarsmakten. Under 2023 utökades EPF-budgeten med totalt 5,5 miljarder euro. En militär träningsinsats EU Military Assistance Mission in support of Ukraine (EUMAM Ukraina) för den ukrainska Försvarsmakten finansieras också via EPF. Svenska militära instruktörer har ingått i EUMAM och Sverige har även bidragit med en förstärkningsofficer vid Military Planning and Conduct Capability (MPCC) i Bryssel i syfte att stödja EUMAM.

Försvarsmakten har deltagit med instruktörer till en grundläggande militär utbildning för ukrainska medborgare inom ramen för den brittiskt ledda utbildningsinsatsen Interflex, som genomförs i Storbritannien, och i den marina utbildningsinsatsen Interforge. Sverige har även varit en del av den multilaterala utbildningsaktiviteten NLETI i Litauen.

Slutligen har Sverige även deltagit i särskilda samarbetsformat som upprättats för det militära stödet till Ukraina, bl.a. i Ukraine Defence Contact Group (UDCG) där ett antal förmågesamarbeten etablerats. Syftet är att kraftsamla och koordinera stödet till Ukraina samt förenkla för Ukraina att ta emot och implementera det internationella

stödet. Sverige har hittills bidragit i fem specifika förmågesamarbeten för stöd; inom marin säkerhet, stridsflyg, mekaniserad strid, minröjning och drönare.

4.3.3 Förändrade förutsättningar påverkar genomförandet av försvarsbeslutet 2020

Att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp är det militära försvarets huvuduppgift och den dimensionerande utgångspunkten för uppbyggnaden av krigsorganisationen. Det försämrade omvärldsläget har inneburit både anpassning av pågående verksamhet samt nya uppgifter för Försvarsmakten, t.ex. stöd till Ukraina. Som framgår av övriga avsnitt i resultatredovisningen har övningsverksamheten anpassats, en större andel av Försvarsmaktens resurser har använts för att genomföra nationella operationer och upprätthålla beredskap, ett omfattande materiellt stöd har lämnats till Ukraina och den militära integrationen i Nato har inletts. Detta har påverkat myndighetens förutsättningar att utveckla krigs- och grundorganisationen i enlighet med försvarsbeslutet 2020. Som en konsekvens av detta kommer inte samtliga krigsförband och grundorganisationsenheter att vara färdigställda enligt den tidsplan som förutsågs i försvarsbeslutet 2020.

Försvarsmakten har utvecklat sina planer för mobilisering

Försvarsmaktens förmåga att gå från grundorganisation till krigsorganisation genom mobilisering har vidmakthållits under året, bl.a. genom fortsatt arbete med krigsplacering av personal och förnödenheter samt utveckling av planer för mobilisering. För att utveckla mobiliseringsförmågan påbörjades under året en översyn av myndighetens beredskapskoncept från 2017. Konceptet beskriver bl.a. förberedelser och genomförande av mobiliseringen. Mobiliseringsövningar genomfördes under försvarsmaktsövningen Aurora, övningarna har bidragit till att öka kunskapen om planering och genomförande av mobilisering.

Frivilliga försvarsorganisationer en del av arbetet med försvarsvilja

De frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) är en viktig del i arbetet med att stärka försvarsviljan. Under året har intresset för att engagera sig i de olika frivilliga försvarsorganisationerna fortsatt varit högt. De frivilliga försvarsorganisationerna har fortsatt sitt arbete med totalförsvarsupplysning, rekrytering och utbildning till såväl det militära försvaret som det civila försvaret. Försvarsmakten har utbetalat organisationsstöd om totalt 73,3 miljoner kronor och 142,7 miljoner kronor i uppdragsersättning till FFO. De frivilliga försvarsorganisationernas arbete har bidragit till att öka folkförankringen och att stärka försvarsviljan i Sverige.

Armén har övat i större förband

Under 2023 upprätthöll armén nationell och internationell beredskap samt deltog i ett antal beredskapsoperationer.

Utvecklingen av arméns brigader fortsatte under 2023 samtidigt som strukturer för divisionsförmåga etablerades. Planerad kärnverksamhet har kunnat genomföras men med fortsatta utmaningar för arméns planerade förmågetillväxt vad gäller materiel och infrastruktur. Detta på grund av avvägningsbehov av resurser för att kunna genomföra grundutbildning, etablering av nya regementen, stöd till Ukraina och genomförande av nationella operationer.

Som ett led i att uppträda i större förband övade armén förmågan till strid i divisionsram under försvarsmaktsövningen Aurora. Försvarsmakten har även övat med brigadstridsgrupp under året. Dessa övningar har bidragit till förmågebyggnad och

ökat kunskaper och färdigheter att verka i större förband. Övningarna har genomförts med andra nationer vilket i sin tur ökat förmågan att samverka och strida tillsammans med andra.

Arméns bilaterala samarbeten har fortsatt att öka i omfattning inför medlemskapet i Nato. Framför allt med Finland, övriga nordiska länder och USA.

Rekryteringen till armén har i stort fungerat väl under 2023. Utmaningar i personalförsörjningen ligger främst inom underrättelsetjänst, ledningssystem, logistik och teknisk tjänst.

Armémateriel

Materielleveranser som har ökat förmågan i krigsförbanden och till krigsförbandsproduktion har under året bl.a. omfattat ledningsstödsystem mark, splitterskyddade bandvagnar, nya last och personbilar, utrustning för maskering och signaturanpassning, soldatburna pansarvärnssystem, nya minsökare och ammunitionsröjningsrobotar samt personlig skyddsutrustning och CBRN-materiel. Stort fokus har lagts på att åtgärda brister avseende personlig utrustning, vilket fortsatt under 2024.

Liksom 2022 präglades 2023 av problem med tillgänglighet av stridsfordon, stridsvagnar och hjulfordon för krigsförbandsproduktionen. Tillgängligheten har påverkats av pågående renoveringar samt ett sedan flera år uppbyggt behov av reparationer samt brist på utbytes- och reservdelar.

Markverkstadskapaciteten åtgick 2023 främst till att hantera uppkomna problem och haverier, vilket gjorde att reparationsskulden inte minskade i planerad omfattning. Ansträngningar har gjorts för att möjliggöra ökad verkstadskapacitet i syfte att bättre kunna möta behovet av underhåll av markmaterielen.

Försvarsmakten har, utöver ovan, skänkt stridsfordon, stridsvagnar och artilleripjäser till Ukraina, vilket minskade tillgängligheten och behovstäckningen för såväl krigsförbandsproduktionen som krigsorganisationen. Denna minskning har en negativ påverkan på planerad förmågeutveckling i förhållande till försvarsbeslutet från 2020.

Marinen har upprätthållit nationell och internationell beredskap

Marinen upprätthöll under 2023 nationell och internationell beredskap och deltog i ett antal beredskapsoperationer. De nationella operationerna ökade i jämförelse med 2022 som en direkt följd av ett försämrat säkerhetsläge. Syftet med den ständigt pågående sjöövervakningsoperationen var att bygga och upprätthålla en sjölägesbild till stöd för Försvarsmaktens behov, upprätthålla territoriell integritet samt att svara på egna underrättelsebehov och för informationsbehov hos andra myndigheter. Trots en ökning av insatsverksamhet och operationer kunde förbandsproduktionen i huvudsak genomföras enligt plan.

Inom ramen för marinens krigsförbandsproduktion fortsatte utvecklingen av första och andra marina basbataljonerna och femte amfibiebataljonen i Göteborg. Marinen lyckades generellt sett väl med rekryteringen inom samtliga personalkategorier men det finns alljämt ett vakansläge främst avseende tekniska kompetensområden.

Marinen ökade ambitionsnivån i sina samövningar med Nato för att underlätta marinens integrering i Natos styrkestrukturer. Men även för att dra nytta av att Nato stärkte sin närvaro i Östersjön vilket skapade fler möjligheter till samövning.

I samarbete mellan flygvapnet och marinen fortsatte utvecklingen av den sjöoperativa förmågan med fokus på sjöövervakning, ubåtsjakt samt gemensam sjömålsstrid.

Marinmateriel

Sjöstridsflottiljerna påbörjade under 2023 mottagandet av vapensystem Torped 47 till korvetter av Visbyklass, vilket efter hand kommer att säkerställa flottiljernas förmåga till verkan mot kvalificerade mål i undervattensdimensionen. Signalspaningsfartyget HMS Artemis har under året levererats till Försvarmakten. Vissa kompletterande installationer återstår innan fartyget blir fullt ut operativt och kan ersätta HMS Orion.

Anskaffning av artilleriplattformar till amfibiebataljonerna har påbörjats. Materielinvesteringen omfattar båtplattform med skrov, installationer och framdrivning som är dimensionerat för att bära granatkastare med ammunitionshanteringssystem. Amfibieförbanden kommer ges ny förmåga att skjuta indirekt eld under framryckning till sjöss. Regeringen har därutöver även fattat beslut om anskaffning av nya arbetsfartyg. Fartygen ska ge marinen en förbättrad förmåga att stödja övriga förband med torpedbärgning, logistik och undervattensarbeten samt tillförd dykförmåga.

Därtill påbörjades även anskaffning av luftvärnsrobot till Visbykorvetterna vilket innebär att korvetterna kommer att förses med ett fartygsbaserat korträckviddigt luftvärnsrobotsystem. För att med god uthållighet säkerställa bibehållen förmåga till minröjning och ammunitionsröjning under vattnet påbörjades livstidsförlängning av HMS Spårö, HMS Sturkö samt första fartyget av Kosterklass.

Flygvapnet uppnår i huvudsak sina operativa krav – trots fortsatt brist på personal

Flygvapnet har under det gångna året upprätthållit nationell och internationell beredskap samt över tid anpassat denna utifrån det försämrade säkerhetsläget. Övningsverksamheten har varit fortsatt intensiv och bidragit positivt till flygvapnets mycket goda förmåga att verka tillsammans med andra nationers flygstridskrafter. Exempel på övningar som flygvapnet har deltagit i är Aurora 23 (FMÖ 23), Arctic Challenge Exercise (ACE 23), Air Defender 23, Baltops 23 och Ruska 23 (finsk flygvapenövning). Ett antal mindre samövningar har genomförts inom ramen för Finnish Swedish Training Event (FSTE), parallellt med återkommande samövningar med Norge och Finland som en del av Cross Border Training (CBT) konceptet.

Flygvapnet har fortsatta utmaningar i att behålla och rekrytera personal. Detta innebär fortsatt brist på nyckelkategorier såsom flygstridsledare, flygtekniker, räddningspersonal samt piloter. Personalbristen resulterade i att några av krigsförbanden inte nådde ställda operativa krav. Vakansläget har bl.a. bidragit till att flygtidsproduktionen inom JAS 39 systemet endast till del har återhämtat sig från nedgången 2022. Bristen inom olika personalkategorier har krävt fortsatta prioriteringar vad avser incidentberedskap och utbildning av piloter, före utveckling av krigsförbanden.

De nordiska flygvapencheferna har utvecklat ett gemensamt koncept för fördjupat samarbete i syfte att stärka den gemensamma förmågan till luftoperationer och att skapa förutsättningar för en effektiv samt sömlös övergång till kollektivt försvar.

Flygvapnet har organiserat en avdelning för rymddomänen med inriktning att skapa kompetensuppbyggnad kring operationalisering av satellitförmågor. Flygvapnet har även påbörjat utvecklingen av att producera och distribuera rymdlägesbild till övriga delar av Försvarmakten.

Flygsystem som har haft fortsatta utmaningar med flygtidsproduktion, vilket leder till direkta effekter på den flygoperativa förmågan, är bl.a. helikopter 14. Även för helikopter 15 har tillgängligheten varit otillräcklig, framförallt på grund av bristen på

flygteknisk personal. Flygtidsproduktionen motsvarar inte helikopterdivisionernas flygtidsbehov. Inom transportflygsystemet har Tp 84 Hercules ökande utmaningar med den tekniska tillgängligheten, vilket även det leder till effekter för flygtransportförmågan. Ombeväpning från flygvapnets skolflygplan SK 60 till dess ersättare SK 40 inleddes under året.

Tabell 4.1 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Antal flygtimmar

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
JAS 39	10 974	10 622	10 233	9 624	11 308	11 727	10 364	11 092
SK 60	2 242	2 099	2 196	1 952	3 922	5 085	4 770	4 341
Tp 84	2 242	2 099	2 196	1 952	1 447	1 711	1 714	1 627
Fpl 100	1 495	1 647	1 602	1 693	1 304	1 025	864	1 019
Fpl 102	1 809	1 795	1 607	1 596	1 489	1 850	1 947	1 627
Helikopter 14	1 523	1 473	1 454	1 025	1 165	1 170	1 133	1 316
Helikopter 15	3 701	4 057	3 637	3 653	3 772	3 350	3 221	3 364
Helikopter 16	2 531	2 716	2 815	2 449	2 326	2 403	2 293	2 082

Källa: Försvarmakten.

Flygmateriel

Omförhandling har skett med industrin för att medge vidmakthållande av JAS 39 C/D under hela 2020-talet. Detta har inneburit en förändrad leveransplan för JAS 39 E. Sammantaget bidrar omförhandlingen till bästa möjliga operativa förmåga över tiden för stridsflygsystemet i alla beredskapsnivåer givet förutsättningar. Materiell tillgänglighet för JAS 39 C/D har varit god under året och tillgången på reservmateriel har varit relativt god och utgjorde inte någon begränsning för flygtidsproduktionen. De första två serieflygplanen av JAS 39 E har levererats till Försvarets materielverk (FMV). Flygplanen används i utprovningens verksamhet för att från och med 2025 och framåt kunna levereras till Försvarmakten.

Därutöver har det levererats kvalificerad ammunition av typ GBU-49 (bomber) och jaktrobotar. Flygvapnet har under året fått leverans av ytterligare tre modifierade helikopter 14, tre markoperativa HKP 14E samt en sjöoperativ HKP 14F. Därtill har kringutrustning till helikoptersystemet levererats.

Under året har regeringen fattat beslut om utökad anskaffning av ytterligare helikopter 16 (UH-60M Black Hawk). Beträffande skolflygplan har Flygvapnet fått leverans av sju flygplan av typen SK 40 inkl. utbildningsmateriel.

Inom flygbasområdet har ett flertal leveranser genomförts av bl.a. flygunderhållsbilar, räddningsbilar, kombispridare, snöslungor, PFAS-fri släckvätska och hjullastare. Arbete med att hitta en lösning för omsättning av TP 84 har genomförts under året. Mer information om materielinvesteringar för flygstridskrafterna återfinns i tabell 4.4.

Specialförbanden fortsätter utvecklingen av en mer robust och interoperabel organisation

Specialförbanden har under 2023 fokuserat på att säkerställa en relevant förmåga inom ramen för nationellt försvar. Detta har skett genom att utveckla organisation och planer för genomförande av specialoperationer och genom att utveckla förmågor inom hela uppgiftsspektrumet av specialoperationer. Specialförbanden har bidragit till Försvarmaktens gemensamma målsättningar genom nationella operationer. Förmågan till gemensamma operationer och interoperabiliteten med andra länder har ökat genom övningsverksamhet och planering tillsammans med samtliga försvarsgrenar och prioriterade internationella partner. Materielproduktionen var

under året fokuserad på vidmakthållande genom omsättning och uppdatering av befintliga system.

De gemensamma stödfunktionerna fortsätter utvecklas

Ledningsfunktionen upprätthöll under 2023 nationell och internationell beredskap. Förutom planerade operationer, deltog lednings- och underrättelseförbanden i uppkomna nationella operationer. Deltagandet omfattade bidrag med förband och funktioner i syfte att bl.a. möjliggöra ledning, telekrig och motmedel mot obemannade flygande system, (Counter Unmanned Aerial System, C-UAS). Funktionen har vidare stöttat krigsförband med ledningsträningsövningar och genom deltagande i nationella och internationella övningar har förutsättningarna för att utöva ledning på alla nivåer utvecklats. Vidare har förberedelser avseende kommunikationssystem genomförts inför Nato-medlemskapet.

Krigsförbandsproduktionen har prioriterats ned till förmån för beredskap, operationer och förmågehöjande åtgärder.

Under året genomfördes en utredning av personalförsörjning av civil it-personal, vilken omsattes till attraktions- och rekryteringsfrämjande insatser. Det är dock för tidigt att utvärdera resultaten av insatserna.

Cyberförsvarsförmågan har fortsatt stärkts och utvecklats. Under 2023 fortsatte etableringen av det andra it-försvarsförband (2. ITF). Förbandet stod bl.a. värd för cyberförsvarsdelen i försvarsmaktsövning Aurora 2023 (FMÖ 23). Försvarsmakten genomförde under året cyberoperationer till skydd och försvar av funktioner och system samtidigt som cyberförsvarsförmågan utvecklades. Ett antal nationella och internationella övningar har genomförts under året och interoperabiliteten inom ramen för Nato har stärkts.

Logistikfunktionen upprätthöll under året nationell och internationell beredskap, och deltog i ett antal beredskapsoperationer. Underhåll och transporter är en efterfrågad resurs och funktionens förmåga att stödja pågående operationer och stöd till Ukraina prioriterades framför tillväxt och delar av planerad rekrytering av personal. Funktionen har vidare bidragit till stödet till Ukraina.

Endast en mindre mängd ny materiel har tillförts logistikfunktionen. Detta är till del enligt beslutad planering men även begränsningar i personal och infrastruktur för att kunna ta emot materiel har påverkat. För att komplettera materielen hyrdes lastbilar in. Vidare har en återetablering av förmågan att genomföra förbandstransporter med järnväg påbörjats för att kunna öka transportförmågan och flexibiliteten.

Tillväxten vid markverkstäderna har fortsatt med såväl nya medarbetare samt etablering vid nya garnisonsorter. Antalet verkstadstimmar har ökat men har ännu inte nått upp till efterfrågad kapacitet för att möta behoven (se avsnitt Armémateriel).

Fler hemvärnssoldater har deltagit i beredskapsoperationer, utbildning och övningar

Det finns fortsatt stort intresse för att engagera sig i hemvärnet. Under året inkom 5 788 ansökningar varav 18 procent kvinnor och 82 procent män, vilket medförde att hemvärnets personalstyrka ökat med ca 600 personer. Totalt uppgick hemvärnet till 22 145 personer varav 11 procent kvinnor och 89 procent män. Tidsåtgången mellan det att den enskilde anmäler sitt intresse för tjänstgöring och det att utbildning eller tjänstgöring kan påbörjas är fortfarande lång vilket begränsar rekryteringen till hemvärnet.

Förbandsproduktionen har genomförts enligt plan och krigsdugligheten hos förbanden har vidmakthållits. Hemvärnets utbildningsverksamhet har också genomförts enligt plan och kraftsamlat för att ta igen utbildningsskulden efter pandemin.

Under försvarsmaktsövningen Aurora (FMÖ 23) deltog ca 9 000 hemvärnssoldater fördelade på bl.a. 21 hemvärnsbataljoner, funktionsförband och staber

Under 2023 utbildades drygt 35 000 ukrainska rekryter inom ramen för Interflex och under den perioden deltog 60 instruktörer från Hemvärnets utbildning. Dessa erfarenheter kommer att påverka den svenska planeringen för en situation där motsvarande snabbutbildning behöver genomföras i Sverige för svenska medborgare.

Hemvärnsförbanden lämnade stöd till andra myndigheter, primärt till Polismyndigheten för eftersökande av försvunna personer.

Personlig utrustning anpassad för fler kroppstyper, ny hundförarutrustning, uppgraderade versioner av kulspruta m/58 samt automatkarbin 4 började införas under 2023.

Försvarsmakten har lämnat stöd till civil verksamhet

Inom ramen för gällande förordningar har Försvarsmakten lämnat stöd till civil verksamhet vid 59 tillfällen under 2023 (93 tillfällen under 2022), främst med hantering av odetonerad materiel och sprängmedel samt stöd med teknisk kompetens. Myndigheten har också lämnat stöd med räddnings- och sjukvårdspersonal samt flygtransporter till de jordbävningsdrabbade områdena i Turkiet. I oktober lämnades stöd till Utrikesdepartementet, genom ambassaderna i Tel Aviv och Amman, för att hjälpa svenskar och andra medborgare att resa ut ur Israel och Jordanien. Stöd lämnades till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen vid 36 tillfällen och till övrig civil verksamhet vid 15 tillfällen.

Polismyndigheten och Försvarsmakten har fått i uppdrag av regeringen (Ju2023/02208) att fördjupa samarbetet inom områden där samarbete mellan myndigheterna kan bidra positivt till att bekämpa den systemhotande brottsligheten och där Försvarsmakten kan lämna stöd till polisen i enlighet med befintligt regelverk och ekonomiska ramar. Av delredovisningen den 2 april 2024 framgår att Polismyndighetens och Försvarsmaktens långa samarbete har fördjupats inom flera områden, t.ex. när det gäller hantering av sprängämnen och it-forensik.

Försvarsunderrättelseverksamheten bidrar till Försvarsmakten

Försvarsunderrättelseverksamheten har fortsatt bidra med underlag till Försvarsmaktens omvärldsbevakning och insatser samt till utvecklingen av krigsorganisationen.

4.3.4 Försvarsmakten har deltagit i internationella insatser

Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser har bidragit till att utveckla och stärka relationerna i internationella organisationer och till partners såsom FN, EU och Nato. Deltagandet har bidragit till att öka försvarsförmågan, vidmakthållande och utveckling av interoperabilitet med andra länder samt utvecklat svensk personals förmåga, bl.a. att verka i multinationella staber och miljöer. Krigsförbandens förmåga att lösa huvuduppgifter har i viss mån påverkats negativt då tillgång och tillgänglighet till materiel och personal begränsats av deltagandet i internationella insatser. För mer information om de internationella insatserna som finansieras inom utgiftsområdet för internationell samverkan, se utgiftsområde 5 avsnitt 2.3.3.

Det svenska deltagandet i insatsen Minusma i Mali avvecklades under våren 2023. Samtlig svensk personal och svensk materiel är hemtagen.

Deltagande i Natos insatser fortsatte under 2023 genom bidrag med personal till rådgivande befattningar i Kosovo (Kosovo force, KFOR) och i Irak (Nato Mission Iraq, NMI).

Försvarmakten har vidare bidragit i olika befattningar till den militära utbildningsinsatsen Operation Inherent Resolve (OIR) i Irak.

Försvarmakten fortsatte under 2023 deltagandet i EU:s utbildningsinsatser i Somalia och med stabsbefattningar till EU:s marina insatser Operation Irini och Operation Atalanta. Sedan november 2023 bidrar Försvarmakten med en stabsofficer till EUFOR Althea.

Som följd av stridigheter som bröt ut i Sudan 2023 genomförde Försvarmakten en framgångsrik luftevakuering av 170 personer till Djibouti. Insatsen genomfördes för att stödja Sveriges ambassad i Khartoum vid evakuering av personer och materiel från Sudan och i nära samarbete med internationella partners, däribland Frankrike.

Försvarmakten lämnade under 2023 stöd till arbetet för säkerhetssektorreform (SSR) i Ukraina, Georgien och Moldavien. På grund av omvärldsutvecklingen har begränsad verksamhet kunnat genomföras i Ukraina och Moldavien. I Moldavien har Försvarmakten lämnat stöd inom områdena jämställdhet samt inom kvinnor, fred och säkerhet. Georgien deltog under 2023 i utbildningar vid det nordiska centret för gender i militära operationer (NCGM). Försvarmakten lämnade i juni 2023 befattningen vid NATO Core Team i Tbilisi.

4.3.5 Personalvolymerna ökar men fortsatt stora utmaningar inom vissa nyckelkompetenser

Försvarmaktens personalvolymerna fortsatte att öka i enlighet med myndighetens målsättningar. Samtidigt konstaterar myndigheten att kompetent personal är den viktigaste och oftast mest gränssättande resursen. Brister avseende tillgången på kompetenser lyfts fram inom bl.a. marinen och flygvapnet. Trots en viss ökning av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T) det senaste året bedömer Försvarmakten att stora rekryteringsinsatser kommer att behövas för att nå målet om 5 000 GSS/T till 2025. Den främsta avgångsorsaken för GSS/T är att den tidsbegränsade anställningen upphör. En rad åtgärder har vidtagits under 2023 och fler planeras i syfte att attrahera, rekrytera, utbilda och behålla personal.

Tabell 4.2 Personalförsörjningens utveckling 2021–2023

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Kontinuerligt anställda i Försvarmakten	24 353	25 011	26 195
Andel kvinnor	22 %	23 %	24 %
Andel män	78 %	77 %	76 %
Officerare totalt	9 378	9 507	9 636
Andel kvinnor	9 %	9 %	10 %
Andel män	91 %	91 %	90 %
Civilanställd personal i Försvarmakten	9 147	9 573	10 226
andel kvinnor	39 %	39 %	40 %
andel män	61 %	61 %	60 %

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Antal kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän	5 098	5 247	5 660
andel kvinnor	15 %	17 %	19 %
andel män	85 %	83 %	81 %
Antal kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän som är tjänstlediga för officersutbildning	720	676	672
Antal reservofficerare	6 854	6 837	7 086
andel kvinnor	4 %	4 %	5 %
andel män	96 %	96 %	95 %
Antal tidvis anställda gruppbefäl, soldater och sjömän	4 428	4 603	4 646
andel kvinnor	12 %	13 %	15 %
andel män	88 %	87 %	85 %
Antal värnpliktiga som påbörjat grundutbildning	5 873	5 475	6 320
andel kvinnor	21 %	24 %	19 %
andel män	79 %	76 %	81 %
Antal värnpliktiga som slutfört grundutbildning	4 550	5 195	5 047
andel kvinnor	17 %	21 %	24 %
andel män	83 %	79 %	76 %
Antal mönstrade/prövade	19 800	21 100	27 100
andel kvinnor	38 %	20 %	29 %
andel män	62 %	80 %	71 %
Hemvärns- och frivilligavtal	20 100	21 488	22 145
Andel kvinnor	13 %	12 %	11 %
Andel män	87 %	88 %	89 %

Källa: Försvarsmakten och Totalförsvarets plikt- och prövningsverk.

Antalet kontinuerligt anställda fortsätter att öka

Antalet kontinuerligt anställda i Försvarsmakten har fortsatt att öka. Den största ökningen står civilanställda, gruppbefäl, soldater och sjömän för. Även antalet specialistofficerare ökade under året, samtidigt som antalet officerare (OFF) minskade. Detta förklaras av att omkring 450 officerare bytt personalkategori till specialistofficerare till följd av införandet av trebefälssystemet.

Personalkostnaderna uppgick 2023 till ca 20,7 miljarder kronor vilket är en ökning med ca 1,8 miljarder kronor jämfört med 2022.

Behovet av officerare ökar

Myndighetens målsättning avseende antalet yrkesofficerare år 2025 förväntas nås. Samtidigt konstateras att behovet av yrkesofficerare kommer att öka, varför myndigheten ser ett behov av att öka ambitionen för personalkategorin. Inflödet av yrkesofficerare kommer framför allt från officersutbildningarna. Utflödet bland officerarna (OFF) består i huvudsak av pensionsavgångar. Specialistofficerarna slutar i stället främst på egen begäran.

Trots en liten ökning av antalet personer som påbörjade officersprogrammet (213 elever) jämfört med föregående år (201 elever), nås inte myndighetens mål om 250 personer. Andelen kvinnor ökar med två procentenheter jämfört med föregående år till 24 procent. Antalet studerande vid specialistofficersutbildningen (SOU) fortsätter också att öka. Likaså ökar andelen kvinnor som påbörjade SOU 2023.

Det finns ett ökat numerärt överskott av reservofficerare (RO), vilket medför handlingsfrihet för att kunna bemanna krigsorganisationen. Myndigheten har ännu inte tydliggjort det faktiska behovet av reservofficerare men har utrett frågan.

Värnplikt utgör fortfarande den främsta rekryteringsbasen – grundutbildningskullarna är större än målsättningen

Grundutbildning med värnplikt är fortsatt Försvarsmaktens viktigaste rekryteringsbas. Målsättningen att 6 000 personer skulle påbörja grundutbildningen 2023 överträffades med 320 personer. Av de som påbörjade grundutbildning 2023 tjänstgjorde drygt hälften (57 procent) inom armén. De som slutförde sin grundutbildning 2023 har krigsplacerats i krigsförbanden. Andelen kvinnor som påbörjade grundutbildning 2023 minskade med fem procentenheter jämfört med 2022 men andelen kvinnor som slutförde värnplikten ökade 2023 jämfört med 2022. Andelen avbrott från grundutbildningen ligger fortsatt på en låg nivå jämfört med de sista åren innan värnpliktsutbildningen lades vilande. Till skillnad mot tidigare år kallades även 1 000 individer som var negativt inställda till värnplikt. Utvärderingen efter avslutad mönstring visade att inställningen påverkade mönstringsresultatet.

I januari 2023 skickade Totalförsvarets plikt- och provningsverk (PPV) mönstringsunderlag till drygt 107 000 totalförsvarspliktiga födda 2005. De som bedömdes ha bäst förutsättningar att klara mönstringen kallades till mönstring. Inför grundutbildningsomgång 24 och 25 kallades 23 procent av årskullen till mönstring, av dessa var 30 procent kvinnor och 70 procent män. Under 2023 mönstrade och prövade PPV drygt 27 000 personer, vilket innebar en ökning med 6 000 personer.

Andelen kvinnor i Försvarsmakten ökar något men minskar bland värnpliktiga

Andelen kvinnor i Försvarsmakten steg något inom de olika personalkategorierna i likhet med föregående år. Andelen kvinnor bland de värnpliktiga sjönk dock och Försvarsmaktens mål för andelen kvinnor som påbörjar Officersprogrammet (OP) nåddes inte i likhet med föregående år. Andelen kvinnor bland de som påbörjat Specialistofficersutbildningen (SOU) fortsätter att öka och var 6 procentenheter högre än 2022.

Försvarsmakten har fortsatt sitt arbete med utbildning av personal för att utbilda högre chefer, handläggare och stabsmedarbetare om jämställdhet och jämställdhetsanalys. Myndigheten har vidare bidragit till genomförandet av den nationella handlingsplanen för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet.

Arbetet med ovälkommet beteende fortsätter inom ramen för jämställdhet och likabehandling

Försvarsmakten har fortsatt arbetet mot ovälkommet beteende (samlingsnamn för kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier). Myndighetens medarbetarundersökning visar att arbetsplatsen inte uppfattas som en kvalitativt jämställd organisation. Kvinnliga GSS och värnpliktiga anger i högre grad att de utsatts för ovälkommet beteende än övriga personalkategorier. Det finns

utmaningar i arbetet med att implementera inriktningen avseende jämställdhet och likabehandling i organisationen.

4.3.6 Infrastrukturförsörjning

Under 2023 har en mängd åtgärder avseende infrastrukturförsörjning för det militära försvaret genomförts. Bland annat har ett stort antal objekt, däribland lokaler för värnpliktiga, kadetter och anställda färdigställts och markförvärv med koppling till förrådsuppbbyggnad och tillförsel av materiel genomförts. Produktion av infrastruktur för krigsorganisationens behov har skett i enlighet med Försvarmaktens anläggningsplan.

Försvarmakten har redovisat att produktionen av infrastruktur för de nya garnisonerna i huvudsak går enligt plan. Försvarmakten varnar likt föregående år för en försening av den permanenta infrastrukturen för I 13 i Falun, den bedöms färdigställas först i perioden 2030–2032. Försvarmakten bedömer inte att förseningarna påverkar förbandsproduktionen. Under 2023 genomfördes flera interimistiska införläningar, bl.a. i Falun för att möjliggöra utbildning av cirka 200–250 värnpliktiga. På flera av de platser där regementen har återetablerats finns det utmaningar med att få till nya och ändrade miljötillstånd. Det innebär begränsningar avseende försvarets möjlighet att snabbt skala upp och bedriva verksamhet i den omfattning som krävs av riksdag och regering.

4.3.7 Materieförsörjning

Under 2023 ökade förmågan att beställa materiel och verksamhet inom myndigheterna. Försvarets Materielverk (FMV) hade en historisk ökning vad gäller både uppdrag från Försvarmakten och beställningar till industrin. Försvarmakten har gett nya uppdrag för drygt 58 miljarder kronor och FMV har lagt beställningar till industrin för drygt 52 miljarder kronor. Sett till fattade regeringsbeslut inom ramen för gällande totalförsvarsbeslut från 2020 har Försvarmakten omsatt 78 procent av regeringens anskaffningsbeslut (57 procent år 2022) och FMV har beställt för 61 procent i förhållande till regeringens anskaffningsbeslut (40 procent år 2022).

Produktionen för anskaffning har under 2023 präglats av en ännu högre produktionstakt än föregående år. Materielanskaffningen har även påverkats av det fortsatta stödet till Ukraina.

Anskaffning av centrala materielobjekt går i huvudsak enligt plan. Förseningar har dock förekommit inom samtliga materielområden. Den globala ekonomiska nedgången och den höga inflationen under 2023 har medfört osäkerheter som påverkat leverantörernas produktions- och leveranskapacitet. Likt föregående år har 2023 präglats av komponent- och halvledarbrist, höga råvarupriser, transportproblematik och ökad konkurrens rörande försvarsmateriel till följd av det osäkra omvärldsläget. Men även regelverk som berör försvarsindustrin, i form av bl.a. tillstånd, begränsar tillgång och kapacitet.

Industrins produktionskapacitet samt en ökad efterfrågan på marknaden påverkar förmågan att leverera materiel till Försvarmakten. Merparten av årets förseningar kan härledas till dessa faktorer. Förseningar har t.ex. påverkat renovering och modifiering av bandvagn 206 och reservdelar till artillerisystem Archer. För marinen finns det fortsatt vissa begränsningar rörande varvskapacitet, tillgänglighet och leveranstider, vilket påverkat materielproduktionen.

Utfall av ekonomiska åtaganden och riktlinjebeslut

Utfallet för de investeringar som belastar anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* uppgick totalt till ca 31,5 miljarder kronor 2023, jämfört med beräknad ram för 2023 som uppgick till 29,2 miljarder kronor vilket är ca 2,3 miljarder kronor mer än beräknat belopp i riksdagens riktlinjebeslut om investeringsplan (prop. 2022/23:1 utg.omr. 6).

Avvikelse från budgeterade nivåer förekommer inom samtliga objektsgrupper. Det högre utfallet går framför allt att härleda till armémateriel som har tidigare lagt viss produktion. Försvarsmakten har till del erhållit ekonomiska tillägg för att ersättningsanskaffa den materiel som skänkts till Ukraina, framför allt rör detta materiel som belastar arméns ekonomiska ramar. Dessa tillägg erhöles dock enbart för 2023 vilket innebar att endast del av tilläggen kunde nyttjas i detta syfte då det är svårt att under samma år beställa, få leverans och utfall. Försvarsmakten genomförde därför en omfattande omplanering av materielplanen och beställde den ersättningsmateriel som var möjlig att producera vid industrin.

Utfallet för investeringar i vidmakthållande av förmåga, som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, uppgick till 20,2 miljarder kronor under 2023, vilket låg något under beräknat belopp på 20,5 miljarder. Produktionen inom vidmakthållande har under 2023 haft ett högt tryck och tilldelad ekonomisk ram har nyttjats.

Tabell 4.3 Utfall av investeringar under 2023 (miljoner kronor) och utfall i relation till investeringsplanen för 2023 (procent) fördelat på anskaffning och vidmakthållande

Objektsgrupp	Anskaffning		Vidmakthållande	
	Utfall mnkr	Utfall procent	Utfall mnkr	Utfall procent
Arméstridskrafter	12 288	125	3 705	91
Marinstridskrafter	3 554	104	2 887	97
Flygstridskrafter	9 784	99	4 372	91
Operativ ledning	1 619	115	4 372	98
Logistik	1 422	64	2 223	112
Stödfunktioner	2 858	108	2 661	99
Summa utgifter	31 525		20 221	

Källa: Försvarsmakten och Försvarsdepartementets beräkningar.

Investeringar i försvarsmateriel

Nedan redovisas status och ekonomiskt utfall för pågående större materielprojekt (se även avsnittet 4.3.3 avseende verksamhet och resultat inom försvarsgrenarna). Redovisningen i tabell 4.4 omfattar större materielobjekt där det finns beställningar till industrin eller leveranser har påbörjats. Beviljade anskaffningar som har påbörjats, men som ännu inte har beställts av industrin, redovisas om de är av större omfattning och sker i internationell samverkan eller i övrigt är av särskilt intresse.

Tabell 4.4 Redovisning av pågående materielinvesteringar

Materielobjekt	Beslutsår	Beställt (J/N)	Planerad slutleverans	Ekonomiskt utfall mnkr ¹	Projekt-/leveransläge
Arméstridskrafter					
Medelräckviddigt luftvärn	2018	J	2025	8 554	Samtliga fyra eldenheter har levererats. Kompletteringsbeställning av robotar genomförd under 2023

Materielobjekt	Beslutsår	Beställt (J/N)	Planerad slutleverans	Ekonomiskt utfall mnkr ¹	Projekt-/leveransläge
Tunga hjulfordon	2013/2021	J	2032	2 987	Löpande leveranser.
Bandvagnar	2021	J	2032	746	Gemensam anskaffning med Storbritannien och Tyskland pågår.
Ledningsstödsystem Mark	2019/2020	J	2026	2 934	Systemet har införts vid två pansarbataljoner. Viss försening.
Pansarvärns-utrustning	2020	J	2028	314	Gemensam anskaffning med Frankrike är påbörjad.
Artillerisystem Archer, divisionsartilleri	2022	J	2031	166	Omfattar även ersättningsanskaffning för de pjäser som donerats till UA och sålts till UK. Seriebeställning av 48 Archer 8x8 lagd.
Eldhandvapensystem	2021	J	2032	353	Gemensam anskaffning med Finland. En första omgång vapen beställda.
Pansarterrängbil	2021	J	2034	300	Gemensam anskaffning med Finland, Estland, Lettland och Tyskland pågår. Förserie om 20 st pansarterrängbil 300 levererad.
Stridsfordons- och stridsvagns system	2016	J	2032	5 127	Uppgradering av Stridsvagn 122 och Stridsfordon 90. Leveranser pågår.
Marinstridskrafter					
Signalspaningsfartyg	2010	J	2021	897	Levererades till Försvarmakten under 2023.
Modifiering Ubåt typ Gotland	2022	J	2025	1 018	Modifiering pågår.
Ubåt typ Blekinge	2015	J	2028–2029 ²	11 574	Byggnation pågår.
Livstidsförlängning Minröjningsfartyg typ Koster	2021	J	2029	113	Livstidsförlängning av fem fartyg. Regeringen tillförde ny ekonomi till projektet i slutet på 2023.
Röjdykarfartyg typ Spårö	2020	J	2026 143		Pågående. Förskjutning av leverans från 2025 till 2026 jmf med regeringens beslut.
Ersättning lätt torped	2016	J	2024	1 675	Påbörjad deller leverans under 2022 som fortgått under 2023.
HTM Kv Visby inkl Long lead Items	2022	Delvis	2030	105	Inom ramen för kommande halvtidsmodifiering av Visbyklassens korvetter har anskaffning av korträckviddigt luftvärnssystem påbörjats.
Halvtidsmodifiering korvett typ Gävle	2017	J	2021	1 548	Två halvtidsmodifierade fartyg levererades till Försvarmakten under 2022 respektive 2023.
Anskaffning Länk 16 och Länk 22	2017	J	2022	186	Pågående. Senareläggning av slutleverans enligt prognos.
Anskaffning av sjömålsrobot	2017	J	2028	1 406	Pågående.
Artilleriplattform Amfibie	2023	J	2032	8	FMV genomförde Industribeställning under 2023.
Flygstridskrafter					
Helikopter 14	2001	J	2024	8 147	18 av 18 beställda helikoptrar är levererade till Försvarmakten. En HKP 14F återstår att uppgradera till rätt status.

Materielobjekt	Beslutsår	Beställt (J/N)	Planerad slutleverans	Ekonomiskt utfall mnkr ¹	Projekt-/leveransläge
Stridsflygplan JAS 39E	2013	J	2030	41 803	Pågående, omförhandling av tidsplan har genomförts.
Livstidsförlängning Tp84	2016	J	2027	47	Verksamheten avbruten.
Flygande spaningsradar	2021	J	2033	3 556	Beställd.
Operativ ledning och logistikmateriel					
Sensorkedja	2019/2022	J	2033	873	Livstidsförlängande åtgärder under Fas 1 genomförda. Anskaffning under Fas 1 och 2 pågår.
Soldatutrustning	2016/2021	J	2032	783	Anskaffning av mängdmateriel pågår. Gemensam anskaffning med Danmark, Finland och Norge av Markstridsuniform 24 pågår.

¹ Ekonomiskt utfall anges till leverantörskostnader och projektkostnader vid FMV för materielobjektet.

² Avser kontrakterad leveranstidpunkt. Leverans till Försvarsmakten bedöms ske tidigast i slutet av nästa försvarsbeslutsperiod.

Källa: Försvarsmakten och Försvarets materielverk.

Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdena

Regeringen särredovisar objektsramar för stridsflyg- och undervattensområdet för perioden 2025–2036 för att tydliggöra investeringsutgifterna inom stridsflyg- och undervattensområdet.

De beräknade utgifterna för stridsflyg- och undervattenförmågorna framgår av tabell 4.5. Redovisningen baseras på Försvarsmaktens underlag, vilket tagits fram i samverkan med FMV för perioden 2025–2036.

Utgifterna kommer att belasta anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt, i mindre omfattning, anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:4 *Forskning och teknikutveckling* och 1:11 *Försvarets materielverk*. Utgifter för personal- och lokalkostnader som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* är inte inkluderade.

Tabell 4.5 Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdet

Miljoner kronor (prisläge 2024)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031–2036
Stridsflyg	14 553	10 752	15 351	15 150	14 186	10 792	46 387
Undervatten	3 227	3 027	2 868	1 090	1 118	1 755	19 009

Källa: Försvarsmakten.

En ökad efterfrågan på försvarsmateriel

Under 2023 har FMV växlat upp takten inom både produktion och leverans i materielförsörjningen, vilket mäts bl.a. genom att analysera förändringar i kund- och leverantörsorderstocken och antal kontrakt med industrin.

Kundorderstocken är summan av värdet för alla uppdrag från Försvarsmakten till FMV. Leverantörsorderstocken är summan av värdet av FMV:s totala beställningar till industrin. I båda avseenden skedde kraftiga ökning under 2023 som nämndes inledningsvis i avsnitt 4.3.4 med drygt 50 miljarder i nya uppdrag och över 50 miljarder i nybeställningar till försvarsindustrin.

Totala antalet kontrakt ökade med fler än 400 jämfört med 2022, till totalt drygt 2 600 kontrakt år 2023. FMV har de senaste två åren lagt beställningar till ett sammanlagt värde av ca 88 miljarder kronor (ca 107 miljarder de senaste tre åren).

Givet det säkerhetspolitiska läget råder mycket hög efterfrågan och långa leveranstider på försvarsmateriel. Att påskynda materielbeställningar till leverantörer är därför avgörande för fortsatt ökade materielleveranser i takt med ambitionsnivån för försvarsmateriel kommande år. Samtidigt har delar av materielområdet präglats av förseningar.

FMV och Försvarsmakten har genomfört ett gemensamt arbete för att reducera riskerna i materieförsörjningen. Metoderna för överlämning och mottagande av materiel inom FMV och Försvarsmakten har uppdaterats för att klara de växande volymer av materiel som ska levereras framgent.

Materielsamarbeten med andra länder

Internationella materielsamarbeten har under det gångna året stärkt det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet mellan berörda länder och har tillsammans med exportstöd varit viktiga instrument för Sverige som bidragit till att höja det nationella försvarets interoperabilitet.

För att effektivisera materieförsörjningen samarbetade Sverige under det gångna året aktivt med andra länder genom bl.a. gemensamma upphandlingar, gemensamma beställningar och nyttjande av varandras befintliga ramavtal. Vidare har materielsamarbeten med andra länder varit av stor relevans för FMV i dess arbete med att stödja Ukraina. Ett exempel på detta är Sveriges engagemang i att utbilda Ukrainas försvarsmaterielverk DPA, i upphandlingsprocesser och på så vis har Sverige bidragit till att stärka Ukrainas förmåga att genomföra effektiva och transparenta upphandlingar av försvarsmateriel. Dessutom har FMV samarbetat med flera länder för att koordinera insatser och utbyta bästa praxis när det gäller stöd till Ukraina.

Under svensk ledning initierades 2023 ett arbete inom ramen för Nordefco om ammunitionsförsörjning och industrikapacitet (tillsammans med ett antal partnerländer; Nordefco ++). Detta arbete kan ses som ett komplement till arbetet inom EU och Nato och syftade särskilt till att identifiera konkreta åtgärder för fortsatt Ukrainastöd samt stärkt nordisk försörjningstrygghet och industribas.

Som ett led i detta arbete tecknade Sverige under 2023 ett tekniskt avtal med Danmark, Finland och Norge avseende gemensam upphandling av ammunition. I enlighet med avtalet har Sverige, Danmark och Norge lagt en första gemensam beställning på 155 mm artilleriammunition för fortsatt stöd till Ukraina. Beställningen uppgick till ca 604 miljoner kronor varav den svenska beställningen har ett värde på ca 190 miljoner kronor. Även en överenskommelse avseende komponentsamarbete mellan Danmark och Sverige har möjliggjort ytterligare donation av 155 mm-ammunition till Ukraina.

Storbritannien har anskaffat 14 Archer B från Sverige som interimslösning efter att ha donerat befintliga äldre artilleripjäser till Ukraina. Samtliga pjäser var överförda i april 2024. Utbildning av brittisk personal på Archer B har genomförts. Den brittiska anskaffningen är ett lyckat exempel på ett internationellt samarbete som kan leda till ytterligare samarbeten inom artilleriområdet. En annan samarbetspartner under det gångna året har varit Tjeckien som anskaffar 246 stridsfordon (CV 90) från BAE Systems Hägglunds.

Sverige ledde även förhandlingarna om kommissionens förordningsförslag om en akt till stöd för ammunitionsproduktion (Act in Support of Ammunition Production,

ASAP), som syftar till att stödja den europeiska försvarsindustrin genom stöd till åtgärder för utökning av produktionskapaciteten. ASAP lanserades i oktober 2023, och i mars 2024 anslog kommissionen 500 miljoner euro för att öka ammunitionsproduktionen. Två projektansökningar (av totalt 31 utvalda) som har fått tilldelning finns i Sverige; Nammo Sverige (ca 12,2 miljoner euro i stöd mot en totalkostnad på ca 27 miljoner euro) samt Eurenco Bofors (ca 6,9 miljoner euro i stöd mot en totalkostnad på ca 34,3 miljoner euro).

Därtill ledde det svenska ordförandeskapet i EU 2023 även förhandlingarna om inrättandet av ett instrument för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (European defence industry reinforcement through common procurement act, EDIRPA). Detta har bidragit till en stärkt försvarsindustriell förmåga för både medlemsstaterna och Ukraina.

4.3.8 Forskning, utveckling och innovation bidrar till stärkt militär förmåga

Kriget i Ukraina har visat hur avgörande det är med ett försvar som snabbt kan hitta innovativa lösningar på militära problem, bl.a. med hjälp av civil teknik. Under våren 2023 lanserade regeringen ett försvarsinnovationsinitiativ med efterföljande strategisk inriktning för att öka försvarsinnovationsförmågan i Sverige.

Utgångspunkten för den strategiska inriktningen är att det svenska innovationssystemet ska bli bättre på att hantera och tillvarata civil-militära synergier för att stärka den militära förmågan.

Försvarsmakten och Verket för innovationssystem (Vinnova) har fått i uppdrag att genomföra ett innovationsprogram för civil-militära synergier. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har också fått i uppdrag att inrätta en verksamhet för att studera och utveckla framväxande och omvälvande tekniker till nytta för försvar och säkerhet. FMV har fått i uppdrag att utveckla sina upphandlingsmetoder för att göra det möjligt för fler aktörer att delta i försvarsupphandlingar. Som ny Natomedlem bidrar Sverige till innovationsarbetet inom alliansen genom exempelvis samarbetet inom Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic (DIANA). Sverige bidrar även finansiellt till Natos innovationsfond (NIF); en riskkapitalfond som gör det möjligt att finansiera utveckling av ny och banbrytande teknik som kan användas för militära ändamål.

4.3.9 Samarbete med andra länder har gett stärkt förmåga

Nato

Under 2023 har Sveriges integrering i Natos strukturer såväl politiskt som militärt fortsatt. Efter Sverige blev medlem i Nato den 7 mars 2024 har samarbetet ytterligare intensifierats. De interimistiska förmågemål som tilldelades 2023, har utgjort underlag för den fortsatta utvecklingen av Sveriges militära förmåga. Efter Sveriges ansökan om medlemskap och sedermera status som inbjuden till Nato har Sverige fortsatt integrerats i Natos strukturer såväl politiskt som militärt. Som inbjudet land till Nato har Sverige deltagit i alla delar av Natos verksamhet, förutom i kärnvapenrelaterade frågor inom ramen för Nuclear Planning Group. Sverige har även deltagit i Natos förmågeplaneringscykel (NDPP). I februari 2023 tilldelades Sverige för första gången s.k. interimistiska förmågemål, vilka har utgjort underlag för den fortsatta utvecklingen av Sveriges militära förmåga.

Hösten 2022 gavs en utredare i uppdrag att analysera vilka eventuella författningsändringar som krävs vid en svensk anslutning till Nato samt att se över

vilka författningsändringar som ett medlemskap i Nato bör medföra för att möjliggöra ett effektivt deltagande från svensk sida och ett ändamålsenligt stöd från Nato och dess medlemsstater. Slutredovisning skedde december 2023.

I mars 2023 antog riksdagen regeringens proposition Sveriges medlemskap i Nato (prop. 2022/23:74). Den 7 mars 2024 blev Sverige medlem i Nato.

Nordiskt försvarssamarbete bidrar till stärkt operativ förmåga

Under 2023 har det nordiska försvarssamarbetet fortsatt fördjupats och kanaliseras huvudsakligen genom det nordiska försvarssamarbetet Nordefco. Detta gäller även aktiviteter inom ramen för avsiktsförklaringen mellan Danmark, Norge och Sverige från 2021 samt samarbetet mellan Sverige, Norge och Finland. Under 2023 fortsatte den gemensamma operationsplaneringen med Finland att utvecklas.

År 2023 var Sverige ordförande i Nordefco. Fokus låg på att utveckla en ny politisk vision för det framtida nordiska försvarssamarbetet (Vision 2030), vilken överenskoms av försvarsministrarna i juni. Därtill utvecklades på militär nivå ett nordiskt försvarskoncept, för att möjliggöra gemensamma operationer i enlighet med nationella och allierade planer.

Samarbetet kring gemensam förmågeutveckling fördjupades, bl.a. rörande militär mobilitet och inom flygområdet. Ett arbete inleddes för att utveckla Nordefcos organisation och arbetsstrukturer.

Tre ministermöten genomfördes under ordförandeskapet varav ett i nordiskt-baltiskt format. Mekanismen för kriskommunikation användes löpande under året för att utbyta information vid olika händelser.

Försvarsmakten deltog i mars 2024 i övningen Nordic Response 2024 som är en vidareutveckling av den norskledda övningen Cold Response med anledning av Sveriges och Finlands ansökan om medlemskap i Nato.

Samarbeten med andra europeiska länder

Under 2023 fördjupades det bilaterala försvarssamarbetet med Storbritannien, bl.a. genom övningsverksamhet och genom den fortsatta utvecklingen av Joint Expeditionary Force (JEF). Under oktober 2023 undertecknades det strategiska partnerskapsavtalet på statsministernivå, i vilket säkerhet och försvar utgör en viktig beståndsdel. Förhandlingar för att uppdatera det bilaterala samarbetsprogrammet för 2024–2025 påbörjades under hösten 2023.

Den bilaterala avsiktsförklaringen om fördjupat försvarssamarbete mellan Sverige och Frankrike har vidare konkretiserats under 2023. Vid det franska statsbesöket i Sverige i januari 2024 undertecknades bl.a. ett förnyat strategiskt innovationspartnerskap samt en avsiktsförklaring rörande potentiella framtida samarbetsmöjligheter inom luftövervakning och luftförsvar. Sverige har en nära dialog med Frankrike om internationella insatser och andra strategiska frågor.

USA

Det bilaterala samarbetet med USA har under 2023 fördjupats. Under året genomfördes ett bilateralt försvarsministermöte med USA i Sverige vilket visade på USA:s starka stöd för Sveriges medlemskap i Nato liksom på det nära bilaterala försvarspolitiska och militära samarbetet mellan Sverige och USA. Under 2023 uppgraderade Sverige och USA formatet för den bilaterala försvarspolitiska dialogen och ett första möte hölls inom ramen för s.k. High Level Defence Talks (HLD/T).

I februari 2024 godkändes Sveriges ansökan att ingå i U.S. Department of Defense National Guard State Partnership Program (SPP).

Under 2023 genomfördes förhandlingar om ett avtal om fördjupat försvarssamarbete, ett s.k. Defense Cooperation Agreement (DCA) med USA. Avtalet undertecknades av försvarsministrarna den 5 december 2023 i Washington vartefter arbete med de författningsändringar som avtalet kräver påbörjades. Avtalet möjliggör för ett mer kontinuerligt samarbete genom att reglera förutsättningarna för amerikanska styrkor att verka i Sverige. Avtalet skapar även förutsättningar för amerikanskt militärt stöd om säkerhetsläget så kräver och är således av stor betydelse för Sveriges säkerhet och en tydlig signal om fortsatt amerikanskt engagemang för säkerhet i Europa och i vårt närområde. Utöver försvarsministerns besök till USA under 2023 så har även ministern för civilt försvar besökt USA under 2024.

EU

Den 1 januari–30 juni 2023 var Sverige ordförande i EU:s ministerråd. Inom säkerhet och försvar var Sveriges ordförandeskapsprioriteringar det militära stödet till Ukraina, implementering av den strategiska kompassen och partnerskap. EU:s strategiska kompass ger inriktning och vägledning för EU:s säkerhets- och försvarssamarbete under de närmaste fem till tio åren.

Det svenska ordförandeskapet spelade en avgörande roll för att bidra till överenskommelser om att öka donationerna av försvarsmateriel till Ukraina, bl.a. genom det s.k. ammunitionsinitiativet där medlemsstaterna åtog sig att förse Ukraina med artillerigranater. Sverige har under 2023 verkat för att stärka EU:s internationella partnerskap, däribland samarbetet mellan EU och Nato. Inom ramen för EU-ordförandeskapet arrangerade Sverige ett seminarium om militär rörlighet som bl.a. fokuserade på stärkt samarbete mellan EU och Nato.

Sverige har fortsatt sitt deltagande inom ramen för den europeiska försvarsbyrån (EDA). Inom det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) leder Sverige ett projekt som strävar efter att öka EU:s förmåga genom att identifiera, initiera och främja aktiviteter inom robust kommunikationsinfrastruktur för att möjliggöra rörlighet av utplacerade styrkor (Rocomin). Sverige deltog därutöver i 19 projekt, t.ex. det mellanstatliga samarbetet avseende militär rörlighet samt var observatör i 18 projekt. Regeringen har under 2023 fortsatt att följa utvecklingen av kommissionens arbete med försvarsfrågor. Sedan förordningen om försvarsfonden (EDF) trädde i kraft i maj 2021 har Sverige bidragit till arbetet med att ta fram årliga arbetsprogram.

OSSE

Under 2023 har Försvarsmakten lämnat stöd med en militär rådgivare till Sveriges permanenta delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Verksamheten har präglats av Rysslands krig i Ukraina, men även konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan. Inom ramen för Wiendokumentet och Fördraget om observationsflygningar har Försvarsmakten åter genomfört praktisk verksamhet syftande till transparens, ökad säkerhet och förtroende länder emellan.

Asien

Under 2023 har Sverige strävat efter att ytterligare öka samarbetet med partnerländer i den indopacifiska regionen. Samarbetet syftar till att bidra till fördjupade försvarspolitiska relationer, stärka svensk försvarsinnovation, stärkt säkerhet och ökad stabilitet.

Sydamerika

Baserat på den brasilianska anskaffningen av Gripen E/F pågår ett samarbete inom det flygtekniska området mellan svenska och brasilianska myndigheter och företag. Inom samarbetet studeras teknologier för framtida flygsystem med såväl militär som civil tillämpning. Under 2023 har denna verksamhet fortsatt.

4.3.10 Fortsatt arbete med hållbarhet i uppbyggnaden av förmåga

Den 20 december 2022 antog Försvarsmakten en ny inriktning för Hållbar utveckling. Försvarsmakten har under 2023 arbetat i enlighet med den nya inriktningen med innebörd att den verksamhet som Försvarsmakten genomför inte ska medföra att andra samhällsvärden förstörs eller påverkas negativt mer än nödvändigt. Försvarsmakten har även under året arbetat för en hållbar verksamhet där samtliga hållbarhetsdimensioner (social, miljömässig och ekonomisk) inkluderas i verksamheten. Myndigheten har gjort detta bl.a. genom att bedriva ett systematiskt och integrerat arbete gällande jämställdhet och likabehandling, samt att säkerställa en god och säker arbetsmiljö; ta miljöhänsyn i fred genom att bedriva ett systematiskt miljöarbete som innebär att ha god kunskap om myndighetens påverkan på miljön och vidta åtgärder; samt hushålla väl med statens medel och ställa hållbarhetskrav vid upphandling. Myndighetens uppgifter innebär att verka fredsbevarande och krigsavhållande. Fredliga och inkluderande samhällen utgör en grundförutsättning för att Sverige ska kunna bidra till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen, en hållbar utveckling och Agenda 2030 (inklusive de globala målen för hållbar utveckling). Militära fördelar behöver kontinuerligt balanseras och bedömas mot den påverkan de kan innebära för bl.a. individer, näringsliv, klimat och miljö.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp

Arbetet med att utveckla och stärka Sveriges försvarsförmåga har fortsatt. Arbetet med att utveckla och färdigställa krigsorganisationen har fortsatt vilket är avgörande för att nationella och allierade operationsplaner ska vara möjliga att genomföra. Regeringen bedömer att det finns brister i tillgängligheten avseende personal, materiel och infrastruktur samt i samövningar av krigsförbanden, vilket påverkar måluppfyllnaden. Efter medlemskapet i Nato har Sverige integrerats i Natos operationsplanering, vilket stärker svensk säkerhet.

Under året har övningar som bl.a. försvarsmaktsövning Aurora 2023 bidragit till att utveckla krigsförband och interoperabilitet med internationella partner, vilket bidrar till ökad förmåga. Regeringen bedömer att både föranmälda och oanmälda beredskapsoperationer har bidragit krigsavhållande och till stärkt förmåga. Bemanningen av krigs- och grundorganisationen har i huvudsak fortlöpt enligt plan och antalet anställda har fortsatt att stiga liksom antalet som slutför grundutbildning med värnplikt samt mönstrar. Regeringen bedömer att PPV på ett fullgott vis mönstrar och prövar individer för att öka kapaciteten i försvaret. Materielförsörjningen har anpassats utifrån det försämrade omvärldsläget. Anskaffningar har forcerats och planering tidigarelagts. Regeringen bedömer att de åtgärder Försvarsmakten och FMV har vidtagit i detta avseende bidrar till förmågan vid väpnat angrepp.

Regeringen konstaterar samtidigt att det försämrade omvärldsläget har medfört nya uppgifter för Försvarsmakten och övriga försvarsmyndigheter i form av militärt stöd

till Ukraina samt integration i Nato. Omvärldsutvecklingen innebär också att Försvarsmakten har behövt lägga mer resurser på att upprätthålla territoriell integritet och värna suveräna rättigheter än tidigare. Uppbyggnaden av det svenska försvaret har därför inte utvecklats på det sätt som planerats och regeringen bedömer därmed inte att samtliga förband i krigs- och grundorganisationen kommer att vara fullt färdigställda enligt den tidsplan som förutsågs i försvarsbeslutet 2020.

Regeringen bedömer att det fortsatt finns begränsningar i förmågan att möta ett väpnat angrepp, bl.a. finns det behov av att stärka förmågan att mobilisera krigsorganisationen enligt ställda krav. Det finns personalbrister inom vissa nyckelkategorier t.ex. piloter, tekniker och specialister. Mot bakgrund av det makroekonomiska läget i stort och den stora efterfrågan som råder på försvarsmateriel på grund av kriget i Ukraina, finns risker i materielförsörjningen t.ex. rörande prisutveckling och osäkerheter i leverans. Det makroekonomiska läget och omvärldsutvecklingen innebär även risker avseende infrastruktur- och försörjningen bl.a. vad gäller prisutvecklingen och tillgång till byggmaterial.

Beträffande forskning och utveckling bedömer regeringen att FOI har bistått väl i utvecklingen av den samlade förmågan i försvaret och i stärkandet av den operativa förmågan i krigsförbanden.

4.4.2 Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt

Regeringen bedömer att Försvarsmakten, tillsammans med berörda myndigheter inom det militära försvaret, har en god förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och värna suveräna rättigheter. Omvärldsutvecklingen har medfört att Försvarsmakten har fått lägga större fokus på beredskapsåtgärder och de åtgärder som Försvarsmakten har vidtagit visar på myndigheternas förmåga i detta avseende.

4.4.3 Förmåga att främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser

Regeringens bedömning är att de fördjupade internationella samarbetena under året bidragit till att främja Sveriges säkerhet i det försämrade säkerhetspolitiska läget. Internationella försvarssamarbeten bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet och utgör en viktig del i Sveriges säkerhetspolitik.

I och med Sveriges medlemskap i Nato har samarbetet inom ramen för Nato stärkts och den bi- och multilaterala verksamheten har breddats och fördjupats. Det svensk-finska samarbetet, det nordiska samarbetet och samarbetet med andra europeiska länder samt USA, bedöms ha bidragit till Försvarsmaktens ökade förmåga att agera med andra. Samarbetet har utgjort en central del av Försvarsmaktens förmågeutveckling. Under 2023 har även samarbetet med länderna i den indopacifiska regionen stärkts.

4.4.4 Förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap

Stödet från Försvarsmakten till samhället har fortsatt varit betydande, även om omfattningen minskat i förhållande till åren med covidpandemin. Stödet har genomförts enligt regeringens bedömning med goda resultat. Regeringen bedömer att Försvarsmakten har en god möjlighet att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället. Likaså bedömer regeringen att FOI:s förmåga att lämna stöd till samhället inom myndighetens kompetensområden är god.

4.5 Politikens inriktning

Det säkerhetspolitiska läget i omvärlden kräver ett starkare försvar av Sverige. Rysslands krig mot Ukraina är definierande för säkerheten i Sveriges närområde. Under 2024 kommer regeringen att överlämna en proposition om totalförsvarets utveckling 2025–2030 till riksdagen som bl.a. kommer innehålla förslag på mål och inriktning för det militära försvaret. Regeringen föreslår betydande resursförstärkningar till det militära försvaret 2025–2035 i enlighet med Försvarsberedningens rapport från den 26 april 2024. Sammantaget föreslås tillskott till det militära försvaret enligt nedanstående tabell. Med de tillskotten beräknas försvarsutgifterna redan år 2028 motsvara omkring 2,6 procent av BNP enligt Natos redovisningspraxis.

Tabell 4.6 Föreslagna tillskott till den försvarspolitiska propositionen samt beräknade anslagsnivåer för anslag 1:1–1:13 för 2025–2035 (löpande priser)

Miljarder kronor	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Föreslagna tillskott ¹	6,6	10,0	21,8	37,3	45,3	52,8	58,3	62,5	66,4	70,8	76,4
Beräknade anslagsnivåer ²	138,2	142,5	155,8	172,7	176,1	185,6	191,0	198,9	206,7	215,2	225,1

¹ Avser tillskott kopplat till den försvarspolitiska propositionen. Övriga åtgärder ingår ej.

² Utifrån de tillskott som regeringen har föreslaget har det gjorts omräkningar till beräknade anslagsnivåer i löpande priser. För 2026 och framåt baseras dessa på prognoser av pris- och löneomräkning, vilka uppdateras regelbundet.

Uppbyggnaden av det militära försvaret brådskar och krigsorganisationens utveckling behöver påskyndas. Styrningen av försvarsmyndigheterna behöver anpassas för att hantera en omfattande tillväxt i snabb takt. Betydande medel tillförs till det militära försvaret kommande försvarsbeslutsperiod och detta ställer stora krav på utvecklingen av styrning och uppföljning av försvarsmyndigheterna för att förbättra förutsättningar för en tillväxt i snabbare takt och att resurser omsätts i ökad förmåga. Det är även centralt för tillväxten att investeringar i personal, materiel och infrastruktur sker samordnat. Regeringen har t.ex. vidtagit åtgärder i syfte att åstadkomma en ökad finansiell flexibilitet men fler åtgärder behövs. Det finns behov av att fortsatt utveckla beslutsprocesser och metoderna för uppföljning. Närmare redovisning av inriktningen för totalförsvarets utveckling 2025–2030 avser regeringen återkomma med i den försvarspolitiska propositionen som ska lämnas i höst.

Fortsatt stöd till Ukraina

Sverige har sedan den ryska fullskaliga invasionen inleddes fattat beslut om 17 militära stödpaket och skickat kvalificerad materiel såsom luftvärnssystem, artillerisystemet Archer och stridsvagn 122. Därtill har Sverige bl.a. deltagit i utbildnings- och

träningsinsatser, gjort ekonomiska donationer och skickat enklare utrustning. Stödet till Ukraina förväntas skifta genom att mer utrymme ges till upphandling, anskaffning och produktion. Detta kräver mer långsiktiga planeringsförutsättningar då såväl nationella som multinationella materiel- och utbildningsprojekt sträcker sig över längre tidsperioder. Regeringen har därför lagt fast en ekonomisk ram för det militära Ukrainastödet som sammanlagt uppgår till 75 miljarder kronor under perioden 2024–2026. För detta ändamål uppförs ett nytt anslag som tillförs ca 25 miljarder för 2025 respektive 2026. I takt med att nya stödpaket beslutas kommer medel dels att behöva fördelas om till andra anslag, och dels fördelas om mellan åren beroende på vilken typ av stöd som ska ges. Detta innebär att ramen kan komma att belasta de offentliga finanserna flera år och även efter 2026.

Fortsatt militärt stöd kommer dels inriktas på att underhålla redan donerad materiel, dels tillföra nya försvarsförmågor till ukrainska försvarsmakten genom bi- eller multilaterala samarbeten. Det samlade militära stödet till Ukraina är omfattande och kräver samordning för att ge bästa möjliga effekt. Regeringen välkomnar de multinationella förmågekoalitioner som upprättats inom ramen för Ukraine Defence Contact Group samt att Nato avser ta ett större ansvar för den fortsatta koordineringen. För att kunna fortsätta stödja Ukraina med materiel behöver stödet till Ukraina i ökande utsträckning hanteras genom riktad försvarsmaterielproduktion och stöd till upphandling.

Utbildningsinsatser för Ukraina kommer också fortsatt vara av stor vikt. Det gäller allt från grundläggande soldatutbildning till mer specialiserad utbildning, exempelvis för sjukvårdare, fordonsförare och minröjare.

Sverige som medlem av Nato

Sveriges Natomedlemskap är ett paradigmskifte i svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Det stärker Sveriges säkerhet samtidigt som Sverige bidrar till alliansens samlade försvarsförmåga och säkerhet. Regeringen stödjer fullt ut Natos 360 gradersperspektiv och ställer sig bakom Natos strategiska avskräckning, inklusive dess kärnvapendoktrin.

Som medlem i Nato ska Sverige över tid delta på bredden i aktiviteter och operationer inom ramen för Natos åtgärder för avskräckning och försvar. Regeringen avser föreslå att Sverige från det första halvåret 2025 ska bidra med en reducerad mekaniserad bataljon till Natos framskjutna närvaro i Lettland (Forward Land Forces). Utöver detta kommer regeringen utarbeta förslag för hur Sverige ska bidra till Natos övriga verksamhet som bl.a. Natos incidentberedskap samt till Natos stående maritima styrkor. Regeringen avser återkomma till riksdagen under hösten 2024 med en proposition gällande Sveriges deltagande i Natos åtgärder för avskräckning och försvar.

Natos regionala planer är centrala för alliansens möjligheter att försvara sig vid ett väpnat angrepp. För att planerna ska vara genomförbara krävs att Natos länder ger styrkebidrag som möjliggör ett effektivt försvar med tillräcklig beredskap, numerär och förmågebredd. Sverige har anmält in befintlig krigsorganisation som bidrag till Nato. Den gemensamma förmågeutvecklingen inom Nato är central för att Nato ska kunna uppfylla sin försvarsplanering. Sverige har hittills tilldelats interimistiska förmågemål och kommer under 2025 få permanenta förmågemål.

Krigsorganisationens utveckling

Regeringen bedömer att stödet till Ukraina, behovet av fortsatta beredskapsanpassningar med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget och

integreringen i Nato kommer fortsätta påverka utvecklingen av krigsorganisationen och den operativa förmågan. Försvarsberedningen har presenterat förslag kring hur den svenska krigsorganisationen kan stärkas och växa. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen i en försvarspolitisk inriktningsproposition i höst kring hur dessa förslag kommer att tas vidare.

Några viktiga principiella utgångspunkter i kommande Totalförsvarsproposition kommer att vara:

Sveriges Natointegration

Sveriges roll i Nato kommer att vara avgörande för Sveriges framtida förmågeutveckling. De svenska förmågorna kommer att behöva taktas och delvis anpassas mot Natos behov. Det kan komma att innebära förändringar i den svenska förmågeutvecklingen framgent.

Lärdomar från Ukraina

Relevanta lärdomar måste dras för det svenska försvaret. Det handlar bland annat om avvägningar mellan kvantitet och kvalitet samt om förmågemässiga behov utifrån svenska förhållanden.

Teknikens ökade betydelse påverkan på det moderna slagfältet

Kriget i Ukraina visar på vikten av banbrytande teknik ny och disruptiv teknologi i moderna konflikter. Från kostnadseffektiva drönare som bekämpas av ett betydligt dyrare luftförsvar till satellitbaserade förmågor som ger nya underrättelsemöjligheter och AI som bl.a. kan göra äldre plattformar mer potenta. Kriget i Ukraina visar också på vikten av innovation för att snabbt utveckla den militära förmågan.

Behovet av att snabbt kunna rusta det svenska försvaret

Kriget i Ukraina har på kort sikt minskat Rysslands möjligheter att agera militärt i andra riktningar, men samtidigt har Ryssland utökat sin krigsorganisation och produktionskapacitet i försvarsindustrin. Förmågeökningen i det svenska försvaret brådskar och utvecklingen av krigsdugligheten ska påskyndas, administrativa processer effektiviseras och styrningen utvecklas.

Personalförsörjning

Såväl grundorganisationen som krigsorganisation fortsätter stärkas personellt. Värnplikten är en grundförutsättning för försvarets fortsatta tillväxt och antalet värnpliktiga behöver fortsatt öka. Enligt nuvarande inriktning kommer ca 8 500 totalförsvarspliktiga att grundutbildas årligen fr.o.m. 2025.

Regeringen konstaterar att Försvarsmaktens förmåga att attrahera och behålla personal är avgörande för försvaret av Sverige. Det är därför angeläget att Försvarsmakten arbetar aktivt för att behålla och öka andelen kvinnor på alla nivåer i organisationen. Hotbilden mot Sverige ställer krav på både ökad tillgång till personal och ökad uthållighet inom det militära försvaret. En större krigsorganisation kräver en utökad krigsförbandsproduktion. Regeringen har därför tillsatt en utredning i syfte att se över åtgärder för tillgång till personal och en ökad uthållighet inom det militära försvaret. Målet är att skapa bättre beredskap och uthållighet i krigsorganisationen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2025.

Materieförsörjning och innovation

Kriget i Ukraina och nuvarande säkerhetsläge har medfört att den militära upprustningen som flera länder genomför har skapat en efterfrågan som

försvarsindustrin har svårt att möta. Den ökade efterfrågan innebär en ökad risk för kraftiga prisökningar vilket påverkar genomförandet av beslutad inriktning för materieförsörjningen. Materieförsörjningen behöver stärkas och anpassas efter både kvinnor och mäns kroppsbyggnad, för att vara tillräckligt robust och uthållig så att krigsorganisationen ska kunna lösa sina uppgifter under hela konfliktskalan från fred till krig. Det kräver ett helhetsperspektiv på materielen, så att bl.a. reservdelar, tillgång till ammunition och underhåll beaktas från början.

Kriget i Ukraina visar också på vikten av en stark försörjnings säkerhet. Detta är en förmåga som har försumrats under lång tid, men som kommer att behöva återtas. För att uppnå målet med materieförsörjningen, att tillgodose krigsorganisationens behov, behövs ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på försvarsindustrin. Försvarsindustrin är därtill en tillgång i svensk säkerhets- och försvarspolitik och Sveriges internationella relationer. En Försvarsindustristrategi är därför under beredning i Regeringskansliet. Det är av stor vikt att säkra upp försörjningskedjor för samtliga aktörer för att säkerställa tillgång av de varor och tjänster som behövs även under höjd beredskap.

Det växer ständigt fram nya internationella initiativ inom försvarsinnovationsområdet. Regeringen kommer fortsatt beakta det framväxande samarbetet inom ramen för EU och Nato. Sverige har goda förutsättningar att ligga i framkant när det gäller teknisk utveckling – det finns både en stark försvarsindustri med hög kompetens på flera områden och en högteknologisk civil industriell bas. Dessa två måste samverka i ökad utsträckning. Arbetet med regeringens försvarsinnovationsinitiativ fortsätter. Att omsätta resultat av teknikintensiv innovation i civila sektorn till militär förmåga är fortsatt prioriterat. Initiativet bidrar även till att öka konkurrenskraften i försvarsindustrin och utvecklingsmöjligheter för näringslivet. En stark samverkan mellan näringsliv, stat och akademi är central för att uppnå detta. Sverige ska genom EU verka för ökad produktionskapacitet inom försvarsindustrin. EU har avsatt betydande medel för förmågeutveckling och forskning. EU:s försvarsindustristrategi EDIS och det försvarsindustriella programmet EDIP kommer att vara viktiga verktyg för att stärka den försvarsindustriella basen.

Internationella försvarssamarbeten, exportstöd och främjande

Natomedlemskapet har öppnat upp för möjligheter att fördjupa internationella försvarssamarbeten ytterligare med länder såväl i vårt närområde som strategiska allierade som USA. Det nordiska försvarssamarbetet är nu ett samarbete mellan allierade och ges förutsättningar att fördjupas. Med gemensam operationsplanering och operativ verksamhet i fred, kris och krig stärks Norden och Natos försvarsförmåga. Samarbetet med USA ges möjligheter att utvecklas ytterligare i och med implementeringen av försvarssamarbetsavtalet med USA, Defence Cooperation Agreement, DCA. Säkerheten i den euroatlantiska och den indopacifiska regionen blir även alltmer sammanlänkad varför Sverige behöver ha ett globalt perspektiv vid utvecklingen av bi- och multilaterala samarbeten.

Försvarsmateriel innehåller komponenter och teknik från en mängd olika länder. Väl fungerande internationella samarbeten och handel mellan länder är två grundförutsättningar för materieförsörjningen. Försvarsmaterielmarknaden fungerar inte som andra marknader utan är en del av länders säkerhets- och försvarspolitik. Svenska företag är därför en viktig del i Sveriges försvars- och säkerhetspolitik och bidrar till att Sverige är en attraktiv samarbetspartner, och svenska försvarsföretag är beroende av exportmöjligheter. Exportstöd och främjande på försvarsområdet ska ske i enlighet med utrikes-, säkerhets- och försvarspolitikerna.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 4.7 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

2023	Utfall	51 237 595	Anslagssparande	-486 573
2024	Anslag	62 988 599 ¹	Utgiftsprognos	60 552 978
2025	Förslag	66 245 663⁴		
2026	Beräknat	72 519 992 ²		
2027	Beräknat	76 964 471 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 71 170 458 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 74 258 921 tkr i 2025 års prisnivå.

⁴ 230 274 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2025 sedan hänsyn tagits till regleringsbeloppet för 2022 som uppgick till 34 474 tkr.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av försvarsmaktsorganisationen, planering, nationella operationer och insatser och operationer och insatser under Natos ledning inom Natos eget territorium, under ledning av bilaterala och multilaterala samarbeten samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget får vidare användas till att finansiera åtgärder med avsikt att bibehålla materielens eller anläggningens tekniska förmåga eller prestanda samt åtgärder för att upprätthålla minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer, till veteran- och anhörigorganisationer samt till organisationer som bidrar till att öka kunskapen om totalförsvaret. Även fasta kostnader för multinationella samarbeten får finansieras från detta anslag. Anslaget får vidare användas för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.8 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	60 649 599	60 649 599	60 649 599
Pris- och löneomräkning ²	1 121 417	2 290 859	3 371 668
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	4 474 647	9 579 533	12 943 204
varav BP25 ³	3 409 849	5 815 278	8 069 838
– Stödpaket 16 till Ukraina	20 500	16 800	16 400
– Stödpaket 16 till Ukraina	254 268	182 556	150 849
– Försvarspolitisk proposition 2024	3 126 000	5 606 587	7 893 095
– Stödpaket 17 till Ukraina	9 081	9 335	9 494
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	66 245 663	72 519 992	76 964 471

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För utgifter med anledning av stödpaket 16 till Ukraina ökas anslaget med 274 768 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 199 356 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 167 249 000 kronor.

För att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 3 126 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 5 606 587 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 7 893 095 000 kronor.

För utgifter med anledning av stödpaket 17 till Ukraina ökas anslaget med 9 081 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 9 335 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 9 494 000 kronor.

Regeringen föreslår att 66 245 663 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 72 519 992 000 kronor respektive 76 964 471 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 500 000 000 kronor 2026–2033.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2025 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2026 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2025 (nya åtaganden). Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande av tidigare investeringar i materiel och anläggningar. Bemyndigandet omfattar bl.a. underhåll av Försvarsmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande karaktär eller driftskaraktär. Vidmakthållandet bidrar således till att uppfylla målen för det militära försvaret, och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet och genomförandet av försvarsbeslutet. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för det militära försvaret och bibehålla krigsförbandens krigsduglighet. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 500 000 000 kronor 2026–2033.

Tabell 4.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028 – 2033
Ekonomiska åtaganden vid årets början	27 338 920	23 396 085	33 062 670			
Nya ekonomiska åtaganden	4 733 862	18 173 273	16 376 000			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-8 676 697	-11 909 748	-12 409 081	-12 309 335	-12 309 494	-12 410 760

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028 – 2033
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden		3 403 060				
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	23 396 085	33 062 670	37 029 589			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	29 842 000	37 023 689	37 500 000			

Investeringsplan

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2025–2036 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för vidmakthållande av befintliga investeringar för åren 2025–2036.

Investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2025, beräknade anslag för åren mellan 2026 och 2029 samt för åren 2030–2036. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, kan förekomma.

Tabell 4.10 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029–36
Befintliga investeringar	20 221	24 963	26 528	28 283	29 379	31 582	311 009
Arméstridskrafter	3 705	4 534	4 451	5 117	5 411	5 563	56 823
Marinstridskrafter	2 887	3 466	3 303	3 406	3 429	3 742	37 039
Flygstridskrafter	4 372	5 167	5 065	5 590	6 164	6 756	62 296
Operativ ledning	4 372	5 418	5 697	6 112	6 315	6 832	71 641
Logistik	2 223	3 964	5 225	5 218	5 118	5 393	57 876
Stödfunktioner	2 661	2 413	2 788	2 840	2 941	3 297	25 334
<i>Varav anläggningstillgångar</i>	<i>4 139</i>	<i>4 449</i>	<i>5 492</i>	<i>5 836</i>	<i>6 222</i>	<i>6 463</i>	<i>68 422</i>
Finansiering	20 221	24 963	26 528	28 283	29 379	31 582	311 009
<i>Varav anslag 1:1 Förbands- verksamhet och beredskap</i>	<i>18 163</i>	<i>22 563</i>	<i>23 728</i>	<i>24 983</i>	<i>25 879</i>	<i>27 932</i>	<i>278 659</i>
<i>Varav övrig finansiering</i>	<i>2 058</i>	<i>2 400</i>	<i>2 800</i>	<i>3 300</i>	<i>3 500</i>	<i>3 650</i>	<i>32 350</i>

Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större vidmakthållandeåtgärder som Försvarsmakten har beställt under 2024 eller tidigare, alternativt avser att beställa under den kommande tolvåriga investeringsplaneringsperioden.

Tabell 4.11 Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Materielområde	Beställning	Avveckling
Arméstridskrafter		
	Vidmakthållande markstridssystem	-
	Vidmakthållande stridsfordonssystem	-
	Vidmakthållande indirekt eldsystem	-
	Vidmakthållande markbaserade luftvärnssystem	-
Marinstridskrafter		
	Vidmakthållande sensorer	-
	Vidmakthållande undervattens- och ubåtssystem	-
	Vidmakthållande sjöstridssystem	-
Flygstridskrafter		
	Vidmakthållande stridsflygsystem	-
	Vidmakthållande helikoptersystem	-
	Vidmakthållande transportflygsystem	-
	Vidmakthållande flygbassystem	-
	Vidmakthållande ledningssystem flyg	-
	Vidmakthållande RBS 15	-
Operativ ledning		
	Vidmakthållande fast nät, infrastruktur	-
	Vidmakthållande tele-och datakommunikation	-
	Vidmakthållande signalskydd och IT-säkerhet	-
Logistik		
	Vidmakthållande personligt utrustningssystem	-
	Vidmakthållande logistikledningssystem	-

Budget för avgiftsfinansierad verksamhet

Tabell 4.12 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarsmakten

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet			1 428 000			
Varav försvarslogistik och verkstadsverksamhet	-	-	380 000	-	-	-
Varav transportverksamhet	-	-	95 000	-	-	-
Varav statsflyget	-	-	7 000	-	-	-
Varav Övning och utbildning	-	-	910 000	-	-	-
Varav stöd till civil verksamhet	-	-	18 000	-	-	-
Varav övrigt	-	-	18 000	-	-	-

Källa: Försvarsmakten.

4.6.2 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tabell 4.13 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

2023	Utfall	1 434 260	Anslagssparande	370 347
2024	Anslag	4 257 511 ¹	Utgiftsprognos	4 193 093
2025	Förslag	2 799 759		
2026	Beräknat	2 965 878 ²		
2027	Beräknat	3 031 130 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 937 124 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 989 684 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Anslaget får även användas för utgifter avseende avgifter och bidrag till Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) militära verksamhet och andra bilaterala och multilaterala stöd utanför Nato. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen. Anslaget får också användas för Sveriges del av de gemensamma kostnaderna för EU:s utombudgetära fond Europeiska fredsfaciliteten (EPF). Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekondering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser. Anslaget får även användas till att anskaffa materiel och utrustning i syfte att skänka till Ukraina.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.14 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 742 019	1 742 019	1 742 019
Pris- och löneomräkning ²	47 740	65 262	72 551
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 010 000	2 434 597	1 216 560
<i>varav BP25³</i>	<i>953 000</i>	<i>850 950</i>	<i>910 000</i>
– <i>Hantering av ärenden maa försvarssamarbete med USA (DCA)</i>	<i>-4 000</i>	<i>-1 000</i>	<i>-1 000</i>
– <i>Försvarspolitisk proposition 2024</i>		<i>17 000</i>	<i>40 000</i>
– <i>Europeiska fredsfaciliteten avgift: Stöd till Ukraina</i>	<i>556 000</i>	<i>683 000</i>	<i>871 000</i>
– <i>Stödpaket 17 till Ukraina</i>	<i>401 000</i>	<i>151 950</i>	
Överföring till/från andra anslag		-1 276 000	
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 799 759	2 965 878	3 031 130

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att finansiera vissa tillkommande kostnader för Skatteverket med anledning av avtal om försvarssamarbete med USA minskas anslaget med 4 000 000 kronor 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget minska med 1 000 000 kronor. Anslaget 1:1 *Skatteverket* under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution ökas med motsvarande belopp.

För att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan i linje med kommande försvarspolitiska proposition beräknas anslaget öka med 17 000 000 kronor för 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 40 000 000 kronor.

För att finansiera tillkommande utgifter för den Europeiska fredsfaciliteten ökas anslaget med 556 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 683 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 871 000 000 kronor.

För utgifter med anledning av stödpaket 17 till Ukraina ökas anslaget med 401 000 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 151 950 000 kronor.

Med anledning av det nya anslaget för stöd till Ukraina omfördelas 1 276 000 000 kronor till anslag 1:14 *Stöd till Ukraina* 2026. De ekonomiska åtaganden som ingåtts under 2024 om motsvarande belopp med stöd av beställningsbemyndigandet för anslaget kommer i och med flytt av medel att finansieras från anslaget 1:14 *Stöd till Ukraina* 2026.

Regeringen föreslår att 2 799 759 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 2 965 878 000 kronor respektive 3 031 130 000 kronor.

4.6.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 4.15 Anslagsutveckling 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

2023	Utfall	30 298 256	Anslagssparande	-212 126
2024	Anslag	50 168 648 ¹	Utgiftsprognos	49 027 885
2025	Förslag	59 558 871		
2026	Beräknat	56 475 909 ²		
2027	Beräknat	64 416 109 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 55 442 570 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 62 154 254 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utveckling, anskaffning, återanskaffning och avveckling av anslagsfinansierad materiel och anläggningar. Anslaget finansierar även åtgärder, avseende anslagsfinansierad materiel och anläggningar, där avsikten är att förändra teknisk förmåga eller prestanda inklusive förlängning av livstiden. Vidare får anslaget användas för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror samt anskaffning med syfte att öka minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget finansierar omställnings- och avvecklingskostnader som kan komma att uppstå inom ramen för pågående omstrukturering av logistik- och materielförsörjning samt forskning och utveckling.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.16 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	48 627 000	48 627 000	48 627 000
Pris- och löneomräkning ²	1 305 739	2 236 376	3 122 849
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	9 626 132	5 612 533	12 666 260
<i>varav BP25³</i>	<i>4 852 289</i>	<i>5 549 845</i>	<i>15 733 243</i>
– Stödpaket 16 till Ukraina	281 302	334 134	133 502
– Stödpaket 16 till Ukraina	1 397 534	1 004 921	1 605 271
– Försvarspolitisk proposition 2024	3 069 000	3 656 757	12 499 464
– Stödpaket 17 till Ukraina	104 453	554 033	1 495 006
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	59 558 871	56 475 909	64 416 109

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För utgifter med anledning av stödpaket 16 till Ukraina ökas anslaget med 1 678 836 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 1 339 055 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 1 738 773 kronor.

För utökad anskaffning av materiel och anläggningar i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 3 069 000 000 kronor för 2025. För

2026 beräknas anslaget öka med 3 656 757 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 12 499 464 000 kronor.

För utgifter med anledning av stödpaket 17 till Ukraina ökas anslaget med 104 453 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 554 033 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 1 495 006 000 kronor.

Regeringen föreslår att 59 558 871 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 56 475 909 000 kronor respektive 64 416 109 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 244 200 000 000 kronor 2026–2036

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2025 ingår sedan tidigare beställda objekt och objekt som planeras beställas under 2025 (nya åtaganden). Försvarmakten och Försvarets materielverk behöver besluta om anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar som sträcker sig över flera år. Ett ökat beställningsbemyndigande möjliggör ökade anskaffningar av materiel och anläggningar. Anskaffningarna bidrar till att uppfylla målen för det militära försvaret och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet och genomförandet av försvarsbeslutet. Verksamheten omfattar även avveckling av tidigare investeringar i materiel samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Mot bakgrund av den ökade materielanskaffningen i syfte att stärka det militära försvaret och öka försvarsanslagen föreslås en utökad bemyndiganderam för 2025. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 244 200 000 000 kronor 2026–2036

Tabell 4.17 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028 – 2036
Ekonomiska åtaganden vid årets början	86 029 896	110 655 290	142 076 330			
Nya ekonomiska åtaganden	49 434 135	61 396 051	146 500 000			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-27 573 442	-40 485 497	-44 604 453	-46 554 033	-53 495 006	-143 922 838
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden	2 764 701	10 510 486				
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	110 655 290	142 076 330	243 971 877			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	172 689 000	195 658 368	244 200 000			

Investeringsplan

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2025–2036 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för anskaffning av materielinvesteringar 2025–2036. Investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2025, beräknade anslag för åren mellan 2026 och 2029 samt totalt för åren 2030–2036. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, kan förekomma.

Tabell 4.18 Investeringsplan för anskaffning och utveckling av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029–36
Nya investeringar	31 500	51 778	62 141	59 187	66 504	77 382	655 561
Arméstridskrafter	12 278	16 819	25 265	24 677	26 374	29 522	263 244
Marinstridskrafter	3 551	5 676	7 580	7 715	9 576	8 414	97 794
Flygstridskrafter	9 776	19 554	17 370	14 269	18 013	23 049	138 227
Operativ ledning	1 618	2 510	3 562	3 191	3 281	4 438	65 759
Logistik	1 421	4 803	4 607	4 515	4 812	6 174	42 073
Stödfunktioner	2 856	2 415	3 756	4 820	4 449	5 784	48 464
<i>Varav anläggningstillgångar</i>	<i>26 741</i>	<i>41 792</i>	<i>49 712</i>	<i>47 350</i>	<i>53 204</i>	<i>61 905</i>	<i>524 449</i>
Finansiering	31 500	51 778	62 141	59 187	66 504	77 382	655 561
<i>Varav anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar</i>	<i>30 273</i>	<i>49 821</i>	<i>59 559</i>	<i>56 476</i>	<i>64 416</i>	<i>75 404</i>	<i>638 898</i>
<i>Varav anslag 1:11 Försvarets materielverk</i>	<i>1 177</i>	<i>1 457</i>	<i>1 632</i>	<i>1 822</i>	<i>1 888</i>	<i>1 917</i>	<i>16 663</i>
<i>Varav övrig finansiering</i>	<i>50</i>	<i>500</i>	<i>950</i>	<i>890</i>	<i>200</i>	<i>60</i>	<i>0</i>

Redovisning av anskaffning och avveckling

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större anskaffningar som Försvarsmakten har beställt under 2024 eller tidigare, alternativt avser att beställa under det kommande budgetåret eller den närmsta tiden därefter enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 4.19 Redovisning av anskaffning och avveckling

Materielområde	Beställning	Avveckling
Arméstridskrafter		
	Anskaffning Archer, pjäser och systemutrustning	-
	Renovering av Stridsfordon 90 och Stridsvagn 122	-
	Anskaffning Stridsvagn och stridsfordon (ersättning för donation)	-
	Anskaffning pansarterrängbil	-
	Uppgradering granatgevär	-
	Anskaffning pansarvärnsutrustning	-
	Anskaffning markstridssensorer, mörkerstridsutrustning	-
	Anskaffning eldhandvapensystem	-
	Anskaffning ammunition indirekt eld och finkaliber	-
	Anskaffning skyddade lastbilar, terrängfordon, tunga lastbilar och standardfordon	-
	Anskaffning bandvagnar	-
	Anskaffning fältarbetsmateriel	-
	Anskaffning medelräckviddigt luftvärn	-
	Anskaffning buret luftvärn	-
Marinstridskrafter		
	Modifiering av korvetter typ Visby	-
	Anskaffning av nytt ytstridsfartyg	-
	Livstidsförlängning minröjningsfartyg	-
	Anskaffning av ubåt typ Blekinge	-
	Modifiering av ubåt typ Gotland	-
	Åtgärder tung torped	-
	Anskaffning av artilleriplattform	-
	Anskaffning sjörörlig logistik	-
Flygstridskrafter		
	Utveckling och anskaffning av JAS 39E	-
	Uppgradering JAS 39C/D	-
	Anskaffning sjömålsrobot	-
	Anskaffning jaktrobotar	-
	Anskaffning långräckviddig bekämpningsförmåga	-
	Anskaffning taktiskt transportflyg	-
	Anskaffning flygande spaningsradar	-

Materielområde	Beställning	Avveckling
	Anskaffning helikopter 14	-
	Utöka helikopter 16	-
	Anskaffning flygbasmateriel	-
Operativ ledning		
	Anskaffning Ledningsstödsystem - Mark	-
	Anskaffning sensorkedja	-
	Anskaffning krypto- och radioutrustning	-
Logistik		
	Anskaffning drivmedelsmateriel - och tankbilar	-
	Anskaffning soldatutrustning	-
	Anskaffning fältförplägnadssystem	-
	Anskaffning sjukvårdsutrustning	-

Källa: Försvarets materielverk.

Övriga bemyndiganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 besluta om överlåtelse av pansarvärnsvapen, som kan avvaras under en begränsad tid, genom försäljning till Frankrike.

Skälen för regeringens förslag: Frankrike och Sverige har ett fördjupat samarbete inom bland annat pansarvärnsvapenområdet. Frankrike har ett omedelbart operativt behov av pansarvärnsvapen av typen NLAW. Regeringen bedömer att sådana kan avvaras under en begränsad tid. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 besluta om överlåtelse av pansarvärnsvapen, som kan avvaras under en begränsad tid, genom försäljning till Frankrike. Därigenom kan Frankrikes behov tillgodoses och samarbetet på pansarvärnsvapenområdet fördjupas.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att ingå avtal med Thailand om försäljning av upp till 12 stycken JAS 39 E/F samt därtill hörande luftförvarssystem.

Skälen för regeringens förslag: Sverige har ett långsiktigt samarbete med Thailand inom luftförvarsområdet. Thailand opererar bland annat JAS 39 C/D och svenska radarspaningsflygplan. Försäljningen av JAS 39 C/D har skett som en bilateral försäljning av svenska staten. Thailand ska omsätta 12 äldre stridsflygplan av typen F-16. Anskaffningen ska ske som en mellanstatlig affär. För att tillgodose Thailands krav på en mellanstatlig affär föreslås riksdagen bemyndiga regeringen att ingå avtal med Thailand om försäljning av upp till 12 stycken JAS 39 E/F samt därtill hörande luftförvarssystem. Det innebär att svenska staten ikläder sig åtagandet att beställa och leverera stridsflygplan och övrig offererad utrustning och verksamhet. Intäkterna från försäljningen ska täcka statens kostnader.

4.6.4 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tabell 4.20 Anslagsutveckling 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

2023	Utfall	943 357	Anslagssparande	8 548
2024	Anslag	1 074 905 ¹	Utgiftsprognos	1 067 718
2025	Förslag	1 251 905		
2026	Beräknat	1 458 905		
2027	Beräknat	1 634 905		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget får vidare finansiera det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget får också finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.21 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 074 905	1 074 905	1 074 905
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	177 000	384 000	560 000
varav BP25	100 000	150 000	326 000
– Försvarspolitisk proposition 2024	100 000	150 000	326 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 251 905	1 458 905	1 634 905

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att möta ökade krav på hållbar och långsiktig tillgång till forskning och teknikutveckling samt för att stärka innovationen inom försvarssektorn i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 100 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 150 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 326 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 251 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forskning och teknikutveckling* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 1 458 905 000 kronor respektive 1 634 905 000 kronor.

4.6.5 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tabell 4.22 Anslagsutveckling 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

2023	Utfall	10 831	Anslagssparande	1 151
2024	Anslag	13 926 ¹	Utgiftsprognos	14 180
2025	Förslag	15 522		
2026	Beräknat	15 880 ²		
2027	Beräknat	16 150 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 522 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 522 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten bedriver med att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten hos de myndigheter som bedriver sådan verksamhet, samt för att verkställa beslut om tillgång till signalbärare.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.23 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	13 926	13 926	13 926
Pris- och löneomräkning ²	596	931	1 184
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 000	1 023	1 040
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 522	15 880	16 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 15 522 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 15 880 000 kronor respektive 16 150 000 kronor.

4.6.6 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tabell 4.24 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

2023	Utfall	359 164	Anslagssparande	2 237
2024	Anslag	374 388 ¹	Utgiftsprognos	371 885
2025	Förslag	450 310		
2026	Beräknat	503 543 ²		
2027	Beräknat	579 394 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 492 354 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 556 735 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Totalförsvarets plikt- och provningsverks förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för ersättningar för kost, resor och logi till totalförsvarspliktiga.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.25 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:6 Totalförsvarets plikt- och provningsverk

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	374 388	374 388	374 388
Pris- och löneomräkning ²	11 922	20 701	27 645
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	64 000	108 454	177 361
<i>varav BP25³</i>	<i>62 000</i>	<i>62 000</i>	<i>129 000</i>
<i>– Försvarspolitisk proposition 2024</i>	<i>62 000</i>	<i>62 000</i>	<i>129 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	450 310	503 543	579 394

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att möjliggöra en ökad provningskapacitet hos Totalförsvarets plikt- och provningsverk i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 62 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp och för 2027 beräknas anslaget öka med 129 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 450 310 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Totalförsvarets plikt- och provningsverk* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 503 543 000 kronor respektive 579 394 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.26 Avgiftsbelagd verksamhet vid Totalförsvarets plikt- och provningsverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	3 408	-2 100	133 350	133 350	0	1 308
<i>Varav Försvarsmakten</i>	<i>-3 992</i>	<i>100</i>	<i>9 000</i>	<i>9 000</i>	<i>0</i>	<i>-3 982</i>
<i>Varav Försvarshögskolan</i>	<i>-1 651</i>	<i>0</i>	<i>5 350</i>	<i>5 350</i>	<i>0</i>	<i>-1 651</i>
<i>Varav Polismyndigheten</i>	<i>12 497</i>	<i>-2 300</i>	<i>115 000</i>	<i>115 000</i>	<i>0</i>	<i>10 197</i>
<i>Varav övriga civila</i>	<i>-3 446</i>	<i>100</i>	<i>4 000</i>	<i>4 000</i>	<i>0</i>	<i>-3 346</i>

Källa: Totalförsvarets plikt- och provningsverk.

4.6.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 4.27 Anslagsutveckling 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

2023	Utfall	274 003	Anslagssparande	1 900
2024	Anslag	304 627 ¹	Utgiftsprognos	304 478
2025	Förslag	351 266		
2026	Beräknat	373 174 ²		
2027	Beräknat	390 942 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 364 575 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 375 824 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera det treåriga officersprogrammet och annan grundläggande officersutbildning vid Försvarshögskolan. Vidare får anslaget finansiera forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden.

Anslaget får även användas för att finansiera kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PPF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.28 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	304 627	304 627	304 627
Pris- och löneomräkning ²	20 639	28 311	33 723
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	26 000	40 236	52 592
varav BP25 ³	14 000	16 623	28 325
– Försvarspolitisk proposition 2024	14 000	16 623	28 325
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	351 266	373 174	390 942

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att stärka det militära försvaret i linje med kommande försvarspolitiska proposition, innefattande en permanent satsning om 5 000 000 per år för att stärka Campus totalförsvaret, ökas anslaget med 14 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 16 623 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 28 325 000 kronor.

Regeringen föreslår att 351 266 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 373 174 000 kronor respektive 390 942 000 kronor.

4.6.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 4.29 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

2023	Utfall	1 891 484	Anslagssparande	67 505
2024	Anslag	2 258 397 ¹	Utgiftsprognos	2 304 489
2025	Förslag	2 859 348		
2026	Beräknat	3 184 006 ²		
2027	Beräknat	3 564 714 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 096 815 tkr i 2025 års prishnivå.

³ Motsvarar 3 435 495 tkr i 2025 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets radioanstalts förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.30 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	2 258 397	2 258 397	2 258 397
Pris- och löneomräkning ²	107 951	174 576	196 956
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	493 000	751 033	1 109 361
varav BP25 ³	99 000	243 153	524 572
– <i>Försvarspolitisk proposition 2024</i>	99 000	243 153	524 572
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 859 348	3 184 006	3 564 714

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att stärka det militära försvaret i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 99 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 243 153 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 524 572 000 kronor.

Regeringen föreslår att 2 859 348 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 3 184 006 000 kronor respektive 3 564 714 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.31 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	-34	0	3 000	3 000	0	-34

Källa: Försvarets radioanstalt.

4.6.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 4.32 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

2023	Utfall	266 878	Anslagssparande	-2 909
2024	Anslag	388 158 ¹	Utgiftsprognos	382 673
2025	Förslag	572 134		
2026	Beräknat	648 063 ²		
2027	Beräknat	683 642 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 634 334 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 656 521 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget får också användas för att finansiera viss myndighetsförvaltning som inte kan täckas med avgifter. Anslaget får även finansiera forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel (CBRN) samt forskning och analysstöd för regeringens behov och till stöd för totalförsvaret. Anslaget får vidare finansiera forskning med inriktning mot Polismyndighetens och Säkerhetspolisens verksamhetsområden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.33 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	379 158	379 158	379 158
Pris- och löneomräkning ²	9 576	17 989	25 635
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	183 400	250 916	278 849
varav BP25 ³	140 400	158 280	181 544
– Utvecklad beredskapsförmåga hos myndigheter inom sektorn	4 000	4 000	4 000
– Stödpaket 16 till Ukraina	15 400	8 400	
– Försvarspolitisk proposition 2024	97 000	121 880	153 544
– Lagen om utländska direktinvesteringar	4 000	4 000	4 000
– Civilt försvar: forskning civilt försvar	20 000	20 000	20 000

	2025	2026	2027
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	572 134	648 063	683 642

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för återuppbyggnaden av en livsmedelsberedskap i syfte att stärka totalförsvaret. Anslaget 1:27 *Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel minskas med motsvarande belopp.

För utgifter med anledning av stödpaket 16 till Ukraina ökas anslaget med 15 400 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 8 400 000 kronor.

För att stärka forskning och analysstöd för utveckling av den operativa förmågan i totalförsvaret i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 97 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 121 880 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 153 544 000 kronor.

Anslaget ökas med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för insatser med anledning av lagen om utländska direktinvesteringar.

Anslaget ökas med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för att stärka forskning och analysstöd för det civila försvarets behov.

Regeringen föreslår att 572 134 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 648 063 000 kronor respektive 683 642 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.34 Avgiftsbelagd verksamhet vid Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras	10 925	-28 000	1 623 514	1 606 439	17 075	0
Uppdragsverksamhet	23 040	-28 000	1 608 514	1 591 439	17 075	12 115
Varav tjänsteexport	-12 115	0	15 000	15 000	0	-12 115

Källa: Totalförsvarets forskningsinstitut.

Utvecklingen i myndighetens avgiftsbelagda verksamhet har präglats av ökad efterfrågan från uppdragsgivare på myndighetens tjänster.

4.6.10 1:10 Nämnder m.m.

Tabell 4.35 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

2023	Utfall	7 163	Anslagssparande	123
2024	Anslag	7 786 ¹	Utgiftsprognos	7 734
2025	Förslag	8 786		
2026	Beräknat	8 786		
2027	Beräknat	8 786		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.36 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:10 Nämnder m.m.**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	7 786	7 786	7 786
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 000	1 000	1 000
<i>varav BP25</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>
<i>– Försvarspolitisk proposition 2024</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 786	8 786	8 786

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökas i linje med kommande försvarspolitiska proposition med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för att möjliggöra en ökning av bidragen till vissa organisationer.

Regeringen föreslår att 8 786 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 8 786 000 kronor respektive 8 786 000 kronor.

4.6.11 1:11 Försvarets materielverk

Tabell 4.37 Anslagsutveckling 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor

2023	Utfall	3 072 093	Anslagssparande	119 966
2024	Anslag	3 591 324 ¹	Utgiftsprognos	3 569 806
2025	Förslag	3 963 946		
2026	Beräknat	4 253 727 ²		
2027	Beräknat	4 417 978 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 155 329 tkr i 2025 års prishnivå.

³ Motsvarar 4 247 386 tkr i 2025 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för myndighetens samhällsinvesteringar. Anslaget får även användas till utgifter för Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC) samt signatärskapet för Common Criteria Recognition Arrangement (CCRA).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.38 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	3 584 324	3 584 324	3 584 324
Pris- och löneomräkning ²	171 418	260 433	322 225
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	208 204	408 970	511 429
<i>varav BP25³</i>	<i>73 000</i>	<i>162 276</i>	<i>258 209</i>
– Stödpaket 15 till Ukraina	8 000	7 000	
– Stödpaket 16 till Ukraina			16 325
– Försvarspolitisk proposition 2024	15 000	101 000	181 000
– Stödpaket 17 till Ukraina		4 276	10 884
– Försvarets materielverk: Stöd till Ukraina	50 000	50 000	50 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 963 946	4 253 727	4 417 978

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För utgifter med anledning av stödpaket 15 till Ukraina ökas anslaget med 8 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 7 000 000 kronor.

För utgifter med anledning av stödpaket 16 till Ukraina beräknas anslaget öka med 16 325 000 kronor för 2027.

För att stärka det militära försvaret i linje med kommande försvarspolitiska proposition ökas anslaget med 15 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 101 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 181 000 000 kronor.

För utgifter med anledning av stödpaket 17 till Ukraina beräknas anslaget öka med 4 276 000 kronor för 2026 och för 2027 beräknas anslaget öka med 10 883 000 kronor.

För att utveckla stödet till Ukraina ökas anslaget med 50 000 000 kronor för 2025. För 2026–2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 3 963 946 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 4 253 727 000 kronor respektive 4 417 978 000 kronor.

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 44 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver tillgång till rörelsekapital för att finansiera utestående förskott till industrin och för hantering av avtal inom försvarsexportområdet. Försvarets materielverk behöver även tillgång till rörelsekapital för att hantera övergången till en ändrad finansiell styrmodell inom materieförsörjningen.

Tabell 4.39 Övriga kontokrediter i statens verksamhet

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2023 ¹	Maximalt nyttjande 2023	Beslutad kreditram 2024 ¹	Begärd kreditram 2025
6	Försvarets materielverks behov av rörelsekapital	50 500 000	15 310 145	34 500 000	44 500 000
	Summa	50 500 000	15 310 145	34 500 000	44 500 000

¹ Av riksdagen beslutad övrig kontokredit exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.40 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarets materielverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarmakten: vidmakthållande	-9	0	3 600 000	3 600 000	0	-9
Försvarmakten: övrig verksamhet	109 307	-100 000	960 000	960 000	0	9 317
Övriga kunder	-54 854	0	1 600 000	1 600 000	0	-54 854
Evaluering och certifiering av it-produkter	0	0	1 700	1 700	0	0
Tjänsteexport	116 249	0	60 000	60 000	0	116 249
Summa						
Uppdragsverksamhet	170 693	-100 000	6 221 700	6 221 700	0	70 703
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Offentligrättslig verksamhet						
Nationell tillsyn för cybersäkerhetscertifiering	0	0	600	600	0	0
Summa						
Offentligrättslig verksamhet	0	0	600	600	0	0

Källa: Försvarets materielverk.

4.6.12 1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen

Tabell 4.41 Anslagsutveckling 1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen

Tusental kronor

2023	Utfall	9 175	Anslagssparande	2 135
2024	Anslag	11 307 ¹	Utgiftsprognos	11 559
2025	Förslag	11 786		
2026	Beräknat	12 058 ²		
2027	Beräknat	12 263 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 786 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 786 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Försvarsunderrättelsedomstolen bedriver med att pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.42 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	11 307	11 307	11 307
Pris- och löneomräkning ²	479	751	956
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 786	12 058	12 263

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 11 786 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 12 058 000 kronor respektive 12 263 000 kronor.

4.6.13 1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys

Tabell 4.43 Anslagsutveckling 1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys

Tusental kronor

2023	Utfall	25 396	Anslagssparande	24 604
2024	Anslag	67 834 ¹	Utgiftsprognos	63 572
2025	Förslag	85 518		
2026	Beräknat	94 493 ²		
2027	Beräknat	96 099 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 92 360 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 92 360 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för totalförsvarsanalys förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.44 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	67 834	67 834	67 834
Pris- och löneomräkning ²	2 784	4 415	5 643
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	14 900	22 244	22 622
varav BP25 ³	17 000	24 000	24 000
– Försvarspolitisk proposition 2024	17 000	24 000	24 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	85 518	94 493	96 099

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att förstärka verksamheten vid Myndigheten för totalförsvarsanalys ökas anslaget med 17 000 000 kronor för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 24 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 85 518 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Myndigheten för totalförsvarsanalys* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 94 493 000 kronor respektive 96 099 000 kronor

4.6.14 1:14 Stöd till Ukraina

Tabell 4.45 Anslagsutveckling 1:14 Stöd till Ukraina

Tusental kronor

2023	Utfall	Anslagssparande
2024	Anslag	0 ¹ Utgiftsprognos
2025	Förslag	22 740 000
2026	Beräknat	26 276 000
2027	Beräknat	0

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för direkt stöd till Ukraina i form av ekonomiska bidrag för att stödja Ukrainas försvarsförmåga.

Skälen för regeringens förslag

För att ytterligare förstärka Sveriges stöd till Ukraina och säkerställa en långsiktighet skapas en treårig ram för det militära stödet till Ukraina på sammanlagt 75 miljarder kronor för 2024–2026. Stödet till Ukraina ska även fortsatt hanteras i huvudsak med stödpaketet för att kunna hålla ihop helheten och följa hur stor del av Ukrainaramen som är beslutad och vad som återstår. Medel på anslaget omfördelas till andra anslag när stödåtgärderna är kända och beslutade. Omfördelning sker i kommande budgetpropositioner, ordinarie ändringsbudget eller extra ändringsbudget. Beroende på vilken typ av stöd som kommer att användas kan ramen komma att belasta de offentliga finanserna flera år och även efter 2026.

Tabell 4.46 Hittills beslutat stöd till Ukraina inom Ukrainaramen

Miljoner kronor

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa
Anslag UO06										
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	1 354	284	209	176	181	245	250	49	0	2 748
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	2 199	401	1 428	0	0	0	0	0	0	4 028
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	1 206	2 197	3 706	4 333	3 436	1 842	1 250	0	0	17 970
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	9	15	8	0	0	0	0	0	0	32
1:11 Försvarets materielverk	7	0	4	27	19	17	0	14	14	102
2:4 Krisberedskap	0	100	0	0	0	0	0	0	0	100
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Summa¹	4 779	2 997	5 355	4 536	3 636	2 103	1 500	63	14	24 985

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 4.47 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:14 Stöd till Ukraina

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹			
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	22 740 000	25 000 000	
<i>varav BP25</i>	22 740 000	25 000 000	
– <i>Stöd till Ukraina</i>	22 740 000	25 000 000	
Överföring till/från andra anslag		1 276 000	
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 740 000	26 276 000	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att finansiera tillkommande avgifter för den Europeiska fredsfaciliteten, stöd till Ukraina, har 2 110 000 000 kronor från ramen för 2025 fördelats till anslag 1:2 *Försvarets insatser internationellt* för åren 2025–2027.

För att finansiera utvecklat stöd till Ukraina genom Försvarets materielverk har 150 000 000 kronor från ramen för 2025 fördelats till anslag 1:11 *Försvarets materielverk* för åren 2025–2027.

I linje med ändamålet för anslaget omfördelas 1 276 000 000 kronor från anslag 1:2 *Försvarets insatser internationellt* för 2026. De ekonomiska åtaganden som ingåtts under 2024 med stöd av beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 *Försvarets insatser internationellt* med motsvarande belopp kommer i och med flytt av medel att finansieras från anslaget 1:14 *Stöd till Ukraina*.

Regeringen föreslår att 22 740 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Stöd till Ukraina* för 2025. För 2026 beräknas anslaget till 25 000 000 000 kronor.

5 Civilt försvar och samhällets krisberedskap

5.1 Mål för utgiftsområdet

5.1.1 Civilt försvar

Det civila försvaret omfattar den verksamhet som civila myndigheter, kommuner och regioner, privata företag och det civila samhället vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar.

Riksdagen har beslutat (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135) att målet för det civila försvaret ska vara att ha förmåga att

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- upprätthålla en nödvändig försörjning,
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

5.1.2 Krisberedskap och skydd mot olyckor

Krisberedskap utgörs av samhällets förmåga att förebygga, motstå och hantera krissituationer, inklusive skydd mot olyckor.

Krisberedskap

De av regeringen angivna målen för krisberedskapen, som förtydligades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 6, bet. 2014/15:FöU1, rskr. 2014/15:63) indelas i ett förebyggande perspektiv och ett hanterande perspektiv. Med dessa utgångspunkter är målen för krisberedskapen att

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet,
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Krisberedskapen är inte dimensionerad för att hantera krig men utgör en utgångspunkt för det civila försvaret. En ökad förmåga i det civila försvaret bidrar i stor utsträckning till att stärka krisberedskapen.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

Skydd mot olyckor

Riksdagens mål för skydd mot olyckor är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Sveriges civila förmåga att förebygga och hantera fredstida kriser, krigsfara och ytterst krig är en gemensam uppgift. Det civila försvaret och krisberedskapen är ett tvärsektorielt ansvar och en angelägenhet för hela samhället.

Bedömningen av vilka resultat som har uppnåtts i förhållande till målen baseras huvudsakligen på aktiviteter och prestationer inom utgiftsområde 6. Åtterrapporering för andra utgiftsområden rapporteras under respektive utgiftsområde. Näringslivets privatägda verksamheter är centrala för Sveriges motståndskraft men omfattas inte av rapporteringen.

5.2.1 Bedömningsgrunder

Redovisningen av resultaten inom områdena civilt försvar, samhällets krisberedskap och skydd mot olyckor samt samhällets informations- och cybersäkerhet utgår från följande bedömningsgrunder:

- samhällets förmåga att förebygga olyckor och kriser samt vidta förberedande åtgärder mot krig
- samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig.

5.2.2 Resultatindikatorer

För att beskriva utvecklingen används (när så är möjligt) resultatindikatorer enligt nedan. Det pågår ett arbete att identifiera en bredare grupp av indikatorer, särskilt inom området civilt försvar.

Tillsyn och kontroll av skyddsrum

Sveriges 65 000 skyddsrum utgör en viktig del av samhällets förmåga att skydda civilbefolkningen. I händelse av höjd beredskap och ytterst krig är det av stor betydelse att skyddsrummens kvalitet och standard är god, vilket säkerställs genom tillsyn och kontroll av skyddsrum.

Antal aktörer som har registrerat personal i den egna krigsorganisationen

Att aktörer inom det civila försvaret har bemannade krigsorganisationer bidrar till målet för civilt försvar. Aktörernas krigsorganisation ska bygga på en analys av deras uppgifter i krig. Uppgifter om antalet organisationer som med anställningsavtalet som grund har låtit registrera personal som ianspråktagen (för den egna krigsorganisationen) ger en viss indikation i fråga om utvecklingen av personalförsörjningen av det civila försvaret.

Antal omkomna i bränder

Ett målinriktat och samordnat brandförebyggande arbete bör på sikt leda till ett minskat antal personer som omkommer eller skadas allvarligt vid bränder.

Antal utbildade brandmän

Utbildning av hel- och deltidsbrandmän samt brandbefäl är en avgörande förutsättning för förmågan inom området skydd mot olyckor och syftar till att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens inom den kommunala räddningstjänsten i hela landet.

Medelsvarstid på 112-samtal

Tidsfaktorn vid alarmering är av avgörande betydelse för att nödställda personer snabbt och effektivt ska kunna få den hjälp som de behöver av samhällets hjälporgan.

Antal Rakelabonnemang

Radiokommunikationssystemet Rakel stödjer en skyddad och driftsäker kommunikation mellan samhällsviktiga organisationer vid en kris. Fler Rakelabonnemang är en indikator på att aktörernas möjlighet att kommunicera skyddat och driftsäkert har stärkts, vilket bidrar till en effektivare hantering av en uppkommen kris.

Inrapporterade it-incidenter

Statliga myndigheters rapportering av allvarliga it-incidenter ger information om hoten mot samhällets informations- och cybersäkerhet och underlag för att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter.

5.2.3 Underlag till grund för resultatredovisningen

Underlag som ligger till grund för resultatredovisningen är bl.a. årsredovisningar, statistikuppföljningar och andra rapporter från berörda myndigheter. Övriga underlag består bl.a. av utredningar och uppföljningar av inträffade händelser, risk- och sårbarhetsanalyser, Riksrevisionens rapporter och länsstyrelsernas årsredovisningar.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Civilt försvar

Det civila försvaret omfattar hela samhället och den pågående återuppbyggnaden berör därför flera utgiftsområden.

Stärkt förmåga inom det civila försvaret

MSB och de övriga beredskapsmyndigheterna lämnade i oktober 2023 in uppdaterade redovisningar av arbetet med civilt försvar, vilka ligger till grund för den samlade förmågebedömningen som MSB lämnade in i februari 2024. Sammantaget bedömer MSB att det har skett en positiv utveckling för samtliga delar av målet för det civila försvaret. Förmågan att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna har utvecklats under året.

I december 2023 redovisade MSB Nationell risk och sårbarhetsbedömning (NRSB) 2023. MSB har lyft fram tre områden som visar på övergripande sårbarheter i flera beredskapssektorer: elavbrott, personalbortfall och it-störningar.

MSB redovisade i oktober 2023 uppdraget att föreslå en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret under perioden 2025–2030 (Fö2023/01000). Prioriterade åtgärder föreslås utifrån tre ekonomiska nivåer. MSB bedömer att det krävs en

ambitionshöjning och ökad finansiering för det civila försvaret för att kunna genomföra en förmågehöjning.

Regeringens näringslivsråd för totalförsvaret och krisberedskap inrättades och sammanträdde fyra gånger under året. MSB har även startat en arbetsgrupp som består av de aktörer som deltar i näringslivsrådet, i syfte att skapa ytterligare förutsättningar för kunskaphöjning hos näringsliv och myndigheter.

I augusti 2023 redovisade Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen sitt betänkande En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50). Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Den 11 mars 2024 redovisade Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap delbetänkandet En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2024:19).

Regeringen har fattat beslut om ett antal uppdrag där regeringen bedömer att det skynsamt behöver vidtas åtgärder, så kallade snabbspår, där det finns möjlighet att snabbt höja förmågan inom det civila försvaret. Regeringen har bl.a. gett MSB och Tillväxtverket i uppdrag att ta fram en modell för en sammanhållen funktion för information till företag som kan stödja produktionsomställning avseende försörjningsviktiga varor och tjänster inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Regeringen har även gett MSB och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en försörjningsanalys avseende samhällets behov av och tillgång till sjukvårdsprodukter och övrig utrustning för att god vård ska kunna ges under höjd beredskap och krig.

Kriget i Ukraina har belyst kulturens betydelse för ett land i krig, liksom behovet av att kunna skydda kulturarvet. Verksamheterna räknas nu som samhällsviktiga funktioner. Regeringen beslutade i februari 2024 om ett uppdrag till flera myndigheter att bilda ett råd för skydd av kulturarv (Ku2024/00322), se utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, avsnitt 10.3.

På grund av det fortsatt mycket allvarliga säkerhetspolitiska läget har MSB lagt större fokus på att stödja samhällsviktiga aktörers tillgång till och utveckling av ledningsplatser, bl.a. genom robusta system för informationsdelning. MSB har arbetat för en nationell samordning av ledningsplatsverksamheten inom det civila försvaret. Myndigheten har också fortsatt arbetet med säkra lokaler och rådgivning kring ändamålet. Konceptet mobil ledningsplats har utvecklats och myndigheten erbjuder hjälp till viktiga aktörer där förmåga behöver stärkas, bl.a. gällande utformning och fortifikatoriskt skydd.

Utveckling av beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen

I beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har myndigheterna tagit fram en tioårig plan för att höja förmågan. MSB är sektorsansvarig myndighet. MSB har fortsatt arbetet med att utveckla förmågan att genomföra räddningsinsatser och skydda civilbefolkningen över hela hotskalan. Förberedelser har genomförts inför aktiveringen av civilplikt (se nedan under Personalförsörjning och civilplikt) inom räddningstjänst i form av åtgärder inom kompetensutveckling, rekrytering och repetitionsutbildning.

MSB har genomfört ett 70-tal slutbesiktningar av nyproducerade skyddsrum. Vidare har ca 100 kontroller och 4 600 tillsyner av skyddsrum genomförts. Nästan halva befolkningen uppgår i en undersökning att de vet var deras närmaste skyddsrum finns.

MSB har redovisat uppdrag att undersöka vilka lärdomar och erfarenheter det svenska civila försvaret kan tillvarata från kriget i Ukraina. Lärdomar beskrivs från bl.a.

räddningstjänst, skydd av civilbefolkningen och kommunikation. Erfarenheterna visar att kommunal räddningstjänst behöver förstärkas för att kunna möta de utmaningar som krigsfara och ytterst krig kan medföra. Även insatser inom det internationella biståndet bidrar till stärkt civilt försvar (se utg.omr. 7 Internationellt bistånd).

Fortsatt arbete med att utveckla beredskapsstrukturen

Under 2023 har MSB och de övriga beredskapsmyndigheterna samt Riksbanken fortsatt arbetet med att implementera och utveckla den nya beredskapsstrukturen för civilt försvar och krisberedskap som trädde i kraft 2022. Arbetet inom beredskapssektorerna beskrivs även i andra utgiftsområden, se till exempel utgiftsområde 9 Hälsa, vård och omsorg, utgiftsområde 21 Energi, utgiftsområde 22 Politiken för informationssamhället samt Transporter, och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Utvecklingen har gått från fokus på det interna arbetet i beredskapssektorerna och civilområdena till ett mer gemensamt utvecklingsarbete. Kunskapen och perspektivförståelsen om andra aktörers verksamheter har ökat. Nätverk för utveckling och hantering av allvarliga händelser har utvecklats och stärkts och samskapande processer med berörda myndigheter har etablerats. Ett civilt beredskapsråd har etablerats på myndighetschefsnivå, som en samlande och drivande kraft i implementering och utveckling av arbetssätt. Arbetet sker också i samverkan med Försvarsmakten.

I beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet har myndigheterna vidtagit åtgärder som bland annat syftar till att stärka den egna organisationens möjligheter att verka under höjd beredskap samt dess möjligheter att kunna genomföra planering och analys i fredstid. Myndigheterna i sektorn har bland annat identifierat sårbarheter och stärkt förmågan att upprätthålla funktionerna samt övat och utbildat sin personal.

I beredskapssektorn Elektroniska kommunikationer och post bedrivs verksamheten både av myndigheterna i sektorn och av tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och tjänster. Merparten av den samhällsviktiga infrastrukturen inom sektorn drivs av aktörer i den privata sektorn. Utvecklingsarbetet i sektorn har bland annat innefattat lagstiftning som möjliggör närmare samverkan mellan staten och näringslivet samt stärkandet av infrastrukturens robusthet och resiliens.

I beredskapssektorn Energiförsörjning bedrivs verksamheten både av myndigheterna i sektorn och av andra aktörer. Kommersiella aktörer står för en stor del av den samhällsviktiga verksamheten. Samverkan och planering inom energiförsörjningssektorn är etablerad och utåtblickande med fokus på robustethöjande åtgärder, särskilt inom området elförsörjning.

I beredskapssektorn Finansiella tjänster har myndigheterna arbetat med att stärka sektorns robusthet samt att skapa säkra organisationer. Det handlar exempelvis om genomförda övningar där både myndigheterna och privata aktörer deltar, samarbeten för att utveckla samverkan samt förmågehöjande beredskapsarbete genom kompetenshöjande utbildningar för myndigheternas personal.

I beredskapssektorn Försörjning av grunddata har myndigheterna etablerat formerna för samarbete mellan myndigheterna i sektorn och utveckla respektive myndighets beredskapsförmåga. Tre av fyra myndigheter i sektorn har inte varit beredskapsmyndighet tidigare och grundläggande förutsättningar har därför varit fokus för arbetet. Bland annat har myndigheterna vidtagit och planerat för åtgärder för att verksamheten ska kunna bedrivas oavsett situation, exempelvis genom att säkra

elförsörjning och kontinuitetsplaner. Vidare har möjligheten att hantera skyddsvärd information stärkts och övningsverksamhet har genomförts.

I beredkapssektorn Hälsa, vård och omsorg har myndigheterna arbetat med att stärka samverkan och utveckling av förmågebedömning och planering i sektorn. Fokus för arbetet har även legat på att öka hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap och förmåga att hantera masskadeutfall.

I beredkapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten har myndigheterna fokuserat på åtgärder riktade mot uppbyggnad av interna strukturer och att säkerställa grundläggande förutsättningar som till exempel säkerhetsskydd, samverkan och kommunikation. Myndigheternas arbete har också omfattat förberedelser inför utåtriktade åtgärder som stärker samhällets förmåga.

I beredkapssektorn Ordning och säkerhet har myndigheterna fokuserat på att skapa samverkansstrukturer, gemensamma arbetssätt och kunskaphöjning hos myndigheterna i sektorn. Tre prioriterade arbetsområden är identifierade: bevakning och skydd av samhällsviktig verksamhet, kontroll, skydd och övervakning av Sveriges gränser, samt rättskedjan. En gemensam inriktning och en tioårig plan har tagits fram och olika nätverk har bildats i syfte att skapa en ram för det fortsatta utvecklingsarbetet.

I beredkapssektorn Transporter handlar det förmågehöjande arbetet om att möjliggöra samhällsviktiga transporter även under höjd beredskap. Förmågehöjande åtgärder omfattar exempelvis bemanning, övning och utbildning, säkerhetshöjande åtgärder, reservmaterial, företagsplanläggning och utökade ansvar i underhållskontrakt, krigsorganisation och ledningsplatser, redundans för kritisk verksamhet, samt utveckling av redundans genom reservinfrastruktur för särskilt kritiska anläggningar.

Personalförsörjning, civilplikt och krigsorganisation

I juli 2023 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag om hur personalbehoven inom det civila försvaret kan tryggas (dir. 2023:116). Syftet med utredningen är att ta ett helhetsgrepp kring frågan om hur personalförsörjningen av det civila försvaret kan stärkas. I oktober gav regeringen Affärsverket svenska kraftnät i uppdrag att analysera behovet av civilplikt inom elförsörjningen och lämna förslag på åtgärder, se utgiftsområde 21 avsnitt 2.6.2.

I december 2023 beslutade regeringen, med hänsyn till Sveriges beredskap, att aktivera civilplikten (Fö2023/00553, Fö2023/01488). Skyldigheten att fullgöra repetitionsutbildning med civilplikt gäller fr.o.m. den 19 januari 2024. I enlighet med ändringar i förordningen (1995:238) om totalförsvarspplikt omfattar civilplikten verksamhetsområdena räddningstjänst som kommunerna ansvarar för samt drift och underhåll inom elproduktion och nätverksamhet. Beslutet innebär att personer som redan har relevant utbildning inom områdena räddningstjänst och elförsörjning kan skrivas in och krigsplaceras med civilplikt. MSB har under 2023 förberett aktiveringen genom att bl.a. ta fram nya föreskrifter för civilplikt.

Totalförsvarets plikt- och prövningsverk redovisar kvartalsvis uppgifter om antalet organisationer som med anställningsavtalet som grund har låtit registrera personal som ianspråktagen (för den egna krigsorganisationen). Antalet organisationer som har gjort sådana registreringar har successivt ökat sedan 2021. Fjärde kvartalet 2023 var antalet organisationer i kategorin myndigheter 56 (43), i kategorin länsstyrelser 21 (21), i kategorin regioner 17 (15) och i kategorin kommuner 131 (105) (Siffrorna inom parentes anger motsvarande uppgifter för fjärde kvartalet 2022).

Ett starkare psykologiskt försvar

Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) har under sitt andra verksamhetsår kontinuerligt bedrivit informationsinhämtning för att upptäcka, analysera och bedöma antagonistiska påverkansaktiviteter.

I den operativa verksamheten har MPF arbetat i enlighet med regeringsuppdrag för att stärka förmågan att identifiera, analysera och bemöta otillbörlig informationspåverkan, bl.a. kopplat till Sveriges EU-ordförandeskap, informationspåverkanskampanjen mot svensk socialtjänst och koranbränningarna. Under 2023 inledde MPF ett samarbete med berörda myndigheter för att stötta förberedelserna inför Europaparlamentsvalet.

Under året har MPF lämnat stöd till ukrainska myndigheter och civilsamhällesaktörer. Myndigheten har bl.a. genomfört utbildningar, träning och övning av ukrainska statstjänstemän och lämnat stöd och rekommendationer avseende Ukrainas strategiska kommunikation till aktörer som verkar i försvaret av Ukraina.

Den förmågehöjande verksamheten hos MPF har bedrivits med föreläsningar, nätverksdagar, seminarier och konferenser samt genom utbildningar och övningar. Myndigheten har fortsatt utveckla arbetet med att beställa och förmedla forskning och annan kunskapsutveckling i frågor med bäring på psykologiskt försvar.

Myndigheten har haft ett uppdrag att utveckla en struktur för effektiv samverkan inom det psykologiska försvaret vilket resulterade i att Samverkansrådet för psykologiskt försvar inrättades och genomförde ett första möte 2023.

5.3.2 Krisberedskap och skydd mot olyckor

Krisberedskapen är inte dimensionerad för att hantera krig men utgör en utgångspunkt för det civila försvaret. Det gör att flera åtgärder som vidtagits stärker både krisberedskapen och det civila försvaret.

Insatser för att stärka allmänhetens kunskap och beredskap

MSB har genomfört flera utbildnings- och informationsinsatser under året för att stärka allmänhetens egenberedskap och försvarsvilja. Särskilt fokus har varit på unga. Årets beredskapsvecka med tema Öva! hade stort deltagande, t.ex. deltog 224 av 290 kommuner, vilket är en ökning med 22 kommuner jämfört med 2022. Till beredskapsveckan tog MSB fram konceptet Sju dagar, vilket bl.a. innehöll ett digitalt utbildnings- och övningsverktyg för privatpersoner. Effektmätningar visade att informationsinsatsen fått stort genomslag – MSB:s bästa hittills om privatpersoners beredskap för kriser och krig.

Övning för samverkan

För att stärka samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig är planering och genomförande av olika övningar betydelsefullt. Exempel på samverkansövningar med fokus på krisberedskap under 2023 är att ett 20-tal aktörer genomförde den nationella samverkansövningen SAMÖ. Fokus var på att pröva förmågan till samverkan och ledning, prioriteringar och kommunikation i samband med hantering av storskaliga väderrelaterade händelser. Inom ramen för den EU-finansierade insatsen Prevention, Preparedness and Response to natural and man-made disasters in Eastern Partnership countries – phase 3 (PPRD East 3) genomfördes en omfattande skogsbrandsövning med medverkan från Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan. Huvudsyftet var att samarbeta över gränser och att agera inom EU:s civilskyddsmekanism. MSB har också övat flygande resurser vid skogsbränder i

samband med en rescEU-övning i Finland samt övat förstärkningsresursen för översvämning i EU Czech Modex 2023.

Finansiering av utvecklingsprojekt för ett robustare samhälle

Av MSB:s redovisning om hur anslag 2:4 *Krisberedskap* används framgår att myndigheten har fördelat 1 384 miljoner kronor från anslaget, varav 41 procent till 46 myndigheter (inklusive länsstyrelser), 41 procent till kommunerna och 18 procent till regioner, forskning och frivilliga försvarsorganisationer (Fö2024/00850).

MSB:s samlade bedömning av arbetet som genomförts med stöd av anslaget är att det har stärkt förmågan inom krisberedskap och civilt försvar på flera områden, som t.ex. dricksvattenförsörjning, samverkan och ledning, brandriskprognoser och de frivilliga försvarsorganisationernas arbete med rekrytering och utbildning. Tillsammans med hantering av konsekvenserna av det försämrade säkerhetspolitiska läget har genomförda åtgärder fortsatt utveckla beredskapen och skapat ett allt bredare engagemang hos ansvariga myndigheter och aktörer.

Frivilliga försvarsorganisationer och andra ideella organisationer

MSB har under året betalat ut uppdragsersättning till 17 frivilliga försvarsorganisationer. Medlen har använts för att höja krisberedskapen i samhället och främja totalförsvaret genom totalförsvarsupplysning, rekrytering samt till att utbilda medlemmar inom civilt försvar och krisberedskap. Enligt MSB har uppdragsmedlen till de frivilliga försvarsorganisationerna bidragit till en förmågehöjning i samhället. Samtidigt har en högre inflation än tidigare bidragit till att kostnaderna för utbildningarna har ökat.

MSB har under 2023 fördelat uppdragsersättning till 14 ideella organisationer för utbildningar som syftar till att öka individens förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser samt ytterst krig. På MSB:s uppdrag har organisationerna utbildat allmänheten bl.a. i att utföra första hjälpen och ge hjärt- och lungräddning samt förmedlat kunskap om hur bränder kan förhindras i hem och skola. Utbildningar har även genomförts om hur säkerheten kan ökas i hemmet, i skolan, på fritiden, vid vatten och inom informations- och cybersäkerhet.

Skydd mot olyckor

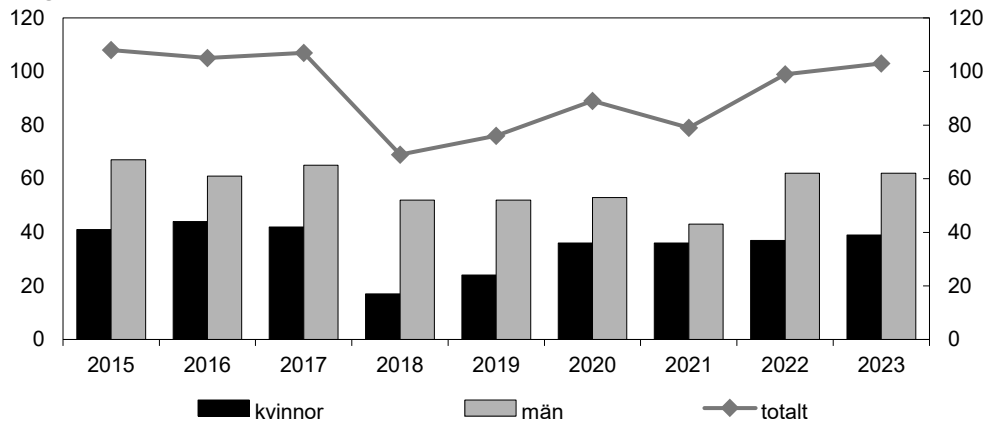
Utveckling av olycksförebyggande arbete

MSB bedömer att förmågan att förebygga bränder och andra olyckor generellt sett är tillfredsställande. Dock fanns det fortsatt stora variationer mellan kommuner. Kommunal räddningstjänst genomgår en förändringsprocess för anpassning av verksamheten till 2021 års förändringar i lagen (2003:7798) om skydd mot olyckor. Samtidigt har kriget i Ukraina medfört fokus på uppbyggnad av civilt försvar.

MSB har arbetat med att stödja kommunal räddningstjänst med att begränsa miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser, särskilt för att minska spridning av PFAS. Arbetet har under 2023 bl.a. fokuserats på att finna metoder för att sanera tankar som har innehållit skumvätska med PFAS. Under året har 226 ton skumvätska destruerats (2022 destruerades ca 191 ton).

Flyg för skogsbrandsbevakning upptäckte 119 bränder i skog och mark vilket kan jämföras med 2022, då 105 bränder upptäcktes.

Det omkom 103 personer i brand varav 39 kvinnor, 62 män och 2 okända, en ökning med 23 personer – mestadels män – på 2 år (diagram 5.1).

Diagram 5.1 Antal omkomna i bränder 2015–2023

Källa: MSB:s insamling av uppgifter från kommunal räddningstjänst, sjukvård, Polismyndigheten och Trafikverket.

Stärkt operativ samverkan inom räddningstjänstområdet

Kommunala räddningstjänster genomförde under 2023 ca 117 000 räddningsinsatser och statliga myndigheter genomförde ca 1 800 räddningsinsatser.

MSB bedömer att samhällets förmåga att genomföra räddningsinsatser är tillfredsställande men att det fortsatt finns skillnader i landet. Förändringarna i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har ännu inte nått full effekt i de kommunala räddningstjänstorganisationerna. MSB har vidtagit olika åtgärder för att stödja statliga och kommunala räddningstjänster genom att stärka samverkan mellan ansvariga aktörer, bl.a. har möten anordnats genom olika räddningstjänstforum.

Kommunerna har på olika sätt utvecklat sin förmåga att leda och genomföra omfattande räddningsinsatser. Alla kommuner i Sverige är idag anslutna till ett övergripande system för räddningsledning av räddningstjänsten. Kommunerna har bildat ett 15-tal större samverkansregioner för större förmåga att utöva övergripande ledning och snabbt kunna kraftsamla vid omfattande räddningsinsatser. För att stödja kommunerna har MSB tillsammans med kommunernas räddningstjänster och andra berörda räddningsaktörer bedrivit projektet Ett enhetligt ledningssystem. Arbetet har enligt MSB gett kommunerna förutsättningar att stärka förmågan att leda och genomföra omfattande räddningsinsatser. Under året har även statliga myndigheters förmåga att genomföra räddningsinsatser enskilt och i förhållande till andra räddningsaktörer tydliggjorts.

Räddningstjänst kan vara en del av kommunernas organisation för räddningstjänst som kan vara till nytta när det gäller vissa händelser såsom t.ex. skogsbränder och översvämningar. MSB har fortsatt sitt arbete med att stödja kommunerna i arbetet med att införa räddningstjänst.

MSB har med sina stöd- och förstärkningsresurser genomfört 182 nationella insatser till stöd för svenska räddningstjänstaktörer. Flertalet insatser har utgjort stöd till kommunal räddningstjänst vid exempelvis skogsbränder, sök- och räddning samt oljeskyddsinsatser. Det vanligaste stödet har avsett flygande släckresurser. Det är en specialiserad resurs som är avgörande för kommunernas förmåga att hantera omfattande bränder. Andra stöd har bl.a. avsett urban sök- och räddning vid insatser orsakade av sprängningar kopplade till organiserad brottslighet och oljeskadeskydd vid det stora oljeutsläppet utanför Blekinge.

Säkrare hantering av farliga ämnen

Mot bakgrund av att antalet sprängdåd de senaste åren ökat kraftigt i Sverige har arbetet inom ramen för Nationellt forum för sprängämnessäkerhet intensifierats.

Regeringen beslutade i oktober 2023 om uppdrag till det nationella forumet med sikte på att intensiviera arbetet med att förebygga och förhindra illegala sprängningar.

MSB bedömer att det fortsatt finns brister avseende samhällets förmåga och kapacitet att förebygga illegala sprängningar. Kunskap och medvetenhet behöver öka, och kommunernas arbete med tillsyn av explosiva varor behöver förbättras. Utöver det arbete som skett i det nationella forumet för sprängämnessäkerhet har MSB under året bl.a. arbetat med att ta fram webbaserade kurser samt genomfört webinarier i syfte att tillgodose kommunernas behov av kompetensutveckling.

Med anledning av utökade beredskapszoner vid kärnkraftverken har MSB tillsammans med länsstyrelserna installerat 180 utomhusvarningssystem samt delat ut 56 000 varningsmottagare för inomhusbruk till bl.a. hushåll, fritidsboenden och företag.

Utbildning och personalförsörjning inom räddningstjänstområdet

Utav 700 tillgängliga årsplatser av grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap och av förordningsstyrda utbildningar inom skydd mot olyckor, har 88 procent nyttjats. Under året har 2 012 personer examinerats från eller slutfört en utbildning, varav 16 procent kvinnor och 84 procent män.

Ett utvecklingsarbete har genomförts som inneburit förbättrat utbildningsupplägg och en digital fortbildningstjänst finns för att repetitionsutbilda och fortbilda räddningstjänstpersonal. Men trots att antalet utbildningsplatser har ökat bedömer MSB att kapaciteten för ledningsutbildning och grundutbildning inte har nått upp till kommunernas behov. Tillhandahållandet av ledningsutbildning och grundutbildning för hel- och deltidsbrandmän är av stor betydelse för förmågan att kunna utföra räddningstjänst under höjd beredskap och tillkommande uppgifter.

Av tabell 5.1 framgår antal utexaminerade från de tre större utbildningsområdena som tillhandahållits av MSB. Under 2023 har sammanlagt 208 personer (19 procent kvinnor och 81 procent män) examinerats från den tvååriga utbildningen skydd mot olyckor (heltidsbrandman). Motsvarande siffra för 2022 var 192 personer (16 procent kvinnor och 84 procent män).

Tabell 5.1 Genomförd utbildning 2020–2023

	2020	2021	2022	2023
Heltidsbrandman	204	215	192	208
Deltidsbrandman ¹	534	537	484	537
Räddningsledning ²	341	285	336	341

¹ Grundutbildning moment 1 av 2.

² Till exempel gruppleddare, styrkeledare, insatsledare, räddningschef samt larm- och ledningsoperatör.

Vid mer än hälften av landets brandstationer bemannade med deltidsbrandmän råder fortsatt bemanningssvårigheter. En strategi och handlingsplan har tagits fram med delmål att den negativa trenden ska ha vänt vid utgången år 2026.

Stöd till kommunernas förebyggande arbete mot naturolyckor

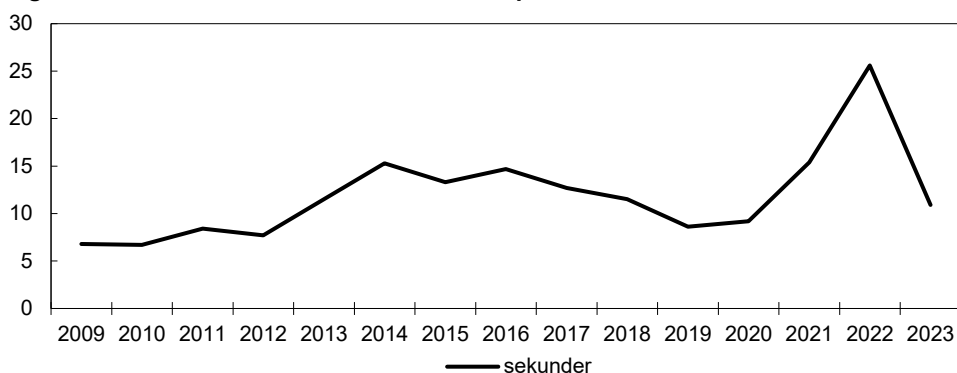
Under 2023 fördelade MSB drygt 476 miljoner kronor i statsbidrag från anslag 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* till 19 kommuner för 24 olika åtgärder. Av bidragen användes 18 miljoner kronor till åtgärder mot ras och skred. Större delen av bidragen användes till åtgärder mot översvämning. Till länsstyrelserna fördelades nästan 5 miljoner kronor för deras arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningssrisker. Under året har även en värmekartering över Sverige lanserats som stöd för kommuners och länsstyrelsernas klimatanpassningsarbete.

Förbättrade svarstider för nödnumret 112

SOS Alarm hade under 2023 drygt 4 miljoner inkommande anrop till nödnumret 112 vilket är på ungefär samma höga nivå som föregående år. Av dessa besvarades 3,6 miljoner samtal vilket är ökning med drygt 9 procent jämfört med föregående år. Drygt en tredjedel av samtalen till 112 bedöms vara felringningar som är samtal där antingen ett hjälpbehov inte kan konstateras eller så kallade tysta samtal.

Under året har SOS Alarms förändringsarbete fokuserat på att sänka svarstiderna för det nationella nödnumret 112 i syfte att nå målet på åtta sekunders medelsvarstid. Medelsvarstiden för helåret blev 10,9 sekunder (diagram 5.3) vilket är en förbättring med 57 procent jämfört med 2022 då den låg på 25,6 sekunder. Utöver nyanställningar av larmoperatörer har satsningar på arbetsmiljöfrågor bidragit till de förbättrade svarstiderna. Under året har sjuktalen och personalomsättningen minskat. Personalomsättningen har nästan halverats jämfört med föregående år och låg på ca 16 procent, jämfört med 30 procent året innan.

Diagram 5.2 SOS Alarms medelsvarstider på 112-samtal

Något färre antal Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) skickades ut än föregående år. Under 2023 skickade SOS Alarm VMA vid 28 tillfällen, vilket var åtta färre än året innan. Den vanligaste orsaken till VMA var brand och rök (26).

Stärkt samverkan inom sjöövervakning och räddningstjänst till sjöss

Kustbevakningen har med anledning av det säkerhetspolitiska läget fortsatt att stärka sin samverkan med aktörer inom såväl sjöövervakning som räddningstjänst. Samverkan har förstärkts med bl.a. Polismyndigheten, Tullverket och MSB. Förstärkt samverkan har även skett med Försvarsmakten och myndigheterna har haft ökad informationsdelning för att säkerställa gemensamma lägesbilder till sjöss. I övrigt har Kustbevakningen bedrivit sin ordinarie verksamhet med förhöjd vaksamhet.

Kustbevakningen genomförde 33 miljöräddningsoperationer, vilket var något färre än föregående år. Insatserna gällde oljeutsläpp eller risk för oljeutsläpp. Ett exempel är operationen i samband med fartyget Marco Polos grundstötning utanför Blekinge som utvecklades till en långvarig och komplex miljöräddningsinsats med omfattande samarbete mellan myndigheter och andra aktörer. Därutöver har Kustbevakningen deltagit i 212 sjöräddningsinsatser, vilket var i nivå med föregående år.

Kustbevakningen har förbättrat sin beredskap för miljöräddningstjänst men har på grund av fortsatt ansträngt personalläge ändå inte fullt ut kunnat upprätthålla den beslutade beredskapen. Det har påverkat den operativa uthålligheten och förmågan att genomföra omfattande samtidiga insatser. Kustbevakningens anslag för 2022 och 2023 har ökat och rekrytering och utbildning pågår fortsatt för att förbättra personalläget men har ännu inte fått fullt genomslag i den operativa verksamheten.

Kustbevakningen har i samverkan med berörda myndigheter fortsatt stärka miljöräddningstjänstförmågan i Väneren, Vättern och Mälaren, då insjöarna är viktiga råvattentäkter för en stor del av Sveriges befolkning och särskilt känsliga för utsläpp.

Inom området sjöövervakning med brottsbekämpning och ordningshållning till sjöss genomförde Kustbevakningen drygt 48 980 kontroller till sjöss inom områdena fiske, farligt gods, tull, sjötrafik och gräns vilket var i nivå med 2022. Myndigheten genomförde även självständigt drygt 755 brottsutredningar, vilket var något fler än föregående år.

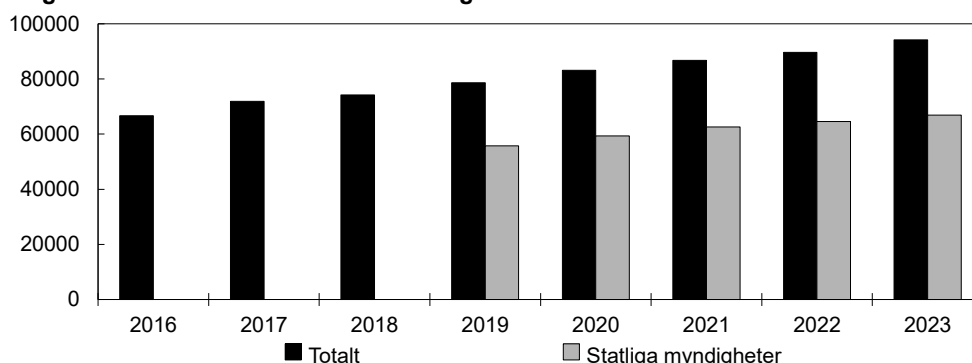
Inom det civila försvaret har Kustbevakningen tillsammans med berörda aktörer etablerat närmare samverkan inom beredskapssektorerna Ordning och säkerhet samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Inom det militära försvaret har Kustbevakningen och Försvarmakten etablerat närmare samverkan för att Kustbevakningen bättre ska kunna stödja Försvarmakten rörande bl.a. sjöövervakning och transporter till sjöss.

Olycksutredningar för ett säkrare samhälle

Statens haverikommission har under 2023 genomfört ett flertal utredningar av olyckor och incidenter som kan bidra till säkerhetshöjande åtgärder i samhället. Flera av utredningarna rör omfattande och komplexa händelser, t.ex. dödsolyckan på Gröna lund, grundstötningen med fartyget Marco Polo i Blekinge, skredet på E6 i Stenungsund och hissolyckan i Sundbyberg. Vidare har tre större tågurspärningar och fyra militära utredningar hanterats.

Utvecklad, robust och säker kommunikation

Diagram 5.3 Antal Rakelabonnemang 2016–2023

Anm.: Statistik för antal abonnemang hos statliga myndigheter finns från 2019.

Rakel är Sveriges nationella kommunikationssystem för aktörer inom samhällsviktig verksamhet och har ca 600 anslutna organisationer. Användarkretsen har ökat fortsatt under 2023, både genom nya anslutningar och att etablerade aktörer skaffat fler abonnemang. Systemet har nu över 94 000 användare (september 2023).

Tillgängligheten är fortsatt väldigt hög och MSB, som förvaltar Rakel, fortsatte att investera i systemet.

5.3.3 Internationella insatser och samarbeten i EU och Nato

Natos civila beredskapsarbete

Sveriges ansökan om Natomedlemskap innebär för MSB:s del fortsatta förberedelser under 2023. Åtgärder har vidtagits för att integrera det civila beredskapssystemet med Natos strukturer och processer, inklusive Natos krishanteringsåtgärder, samt för att möta krav och behov som följer av Natos regelverk (t.ex. anpassning av lokaler).

Myndigheten har även tagit fram en fördjupad webb-utbildning om Natos krishanteringssystem (NATO Crisis Response System) riktad till personer inom beredskaps- och sektorsansvariga myndigheter som arbetar med civilt försvar och krisberedskap. Regeringskansliet har med stöd från MSB deltagit i Natoövningen Crisis Management Exercise CMX som genomförs vartannat år. Bärande inlag i övningen var lägesrapportering och bedömning av krishanteringsåtgärder.

I en rapport om arbetet i planeringsgrupperna under Natos Resilienskommitté och hur det påverkar utvecklingen i Sverige analyseras styrkor och utmaningar med att omsätta och sprida Natoarbetet i det svenska beredskapssystemet. Myndigheterna bedömer att samarbetet i planeringsgrupperna är tillfredsställande och att det finns tydliga kopplingar till det svenska målet för civilt försvar.

EU:s civilskyddssamarbete har stärkts

EU:s civilskyddsmekanism har förstärkt samarbetet mellan unionen och medlemsstaterna och underlättat samordningen på civilskyddsområdet i syfte att förbättra unionens insatser vid naturkatastrofer och katastrofer som har orsakats av människor. Stödet till Ukraina är civilskyddsmekanismens största insats någonsin.

Den europeiska civilskyddsgemenskapen fortsatte att utvecklas under det svenska ordförandeskapet. Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget utarbetades rådslutsatser för stärkt motståndskraft i hela samhället i samband med civilskydd. De åtgärder som vidtoges för att stärka befolkningens beredskap och näringslivets roll i beredskapsarbetet framhålls särskilt. Mot bakgrund av ökad risk för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära (CBRN) incidenter har medlemsländerna och EU-kommissionen uppmanats att stärka CBRN-beredskapen i EU.

Övergångsbestämmelsen i civilskyddsmekanismen som kallas rescEU-transition har förlängts till 2027, vilket innebär att de stödresurser som utvecklats för bekämpning av skogsbränder fortsatt får användas till dess att den permanenta europeiska luftburna rescEU-flottan för bekämpning av skogsbränder blir tillgänglig fullt ut.

Det svenska ordförandeskapet förde EU-arbetet framåt inom området motståndskraft i kritisk infrastruktur. Fokus låg på uppföljning av delar av rådets rekommendation om en samordnad strategi för att stärka den kritiska infrastrukturen motståndskraft. Bland annat genomfördes en utvärdering av medlemsstaternas genomförande av stresstester med fokus på energisektorn.

Färdplan för Hagasamarbetet i Norden

Under 2023 var Sverige ordförande för Hagasamarbetet om nordisk samverkan på krisberedskapsområdet. Samarbetet har fått en tydlig riktning framåt, där prioriteringarna under ordförandeskapet (vårdlandsstöd, CBRN och övningar) varit i linje med Sveriges prioriteringar på nationell nivå, inom EU och Nato.

MSB har ansvarat för att ta fram en gemensam färdplan för det nordiska samarbetet. För att driva arbetet framåt har ett nordiskt sekretariat skapats av den danska myndigheten på området med representation från de operativa myndigheterna inom Hagasamarbetet.

Internationella insatser

Även 2023 präglades MSB:s internationella insatser i stor utsträckning av konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina samtidigt som det svåra omvärldsläget med flera parallella kriser har bidragit till hög aktivitet för insatsverksamheten. Under 2023 genomfördes sammanlagt 341 insatser i 44 länder – det

högsta antalet insatser som MSB genomfört under ett år. Föregående år genomfördes 265 insatser. Ökningen hänförs mestadels till humanitära insatser.

Brett stöd till Ukraina

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har Sverige genom MSB kontinuerligt lämnat stöd till Ukraina på civilskyddsområdet. Stödet har främst förmedlats genom EU:s civilskyddsmekanism, men också bilateralt och genom olika FN-organ. MSB:s insatser hanterar koordinering och transport av inköpt och donerat materiel, luftburen sjuktransport, utsändande av experter samt nödboenden. Sammantaget har närmare 180 insatser kopplat till Ukraina pågått eller genomförts under 2023. Totalt har omkring 100 experter sekonderats, 82 ukrainska patienter evakuerats till Sverige och 4 400 ton donerat materiel kunnat förmedlas till Ukraina. De sektorer som utifrån ukrainska myndigheters uttryckta behov har identifierats som mest prioriterade är minhantering, räddningstjänst, hälso- och sjukvård samt energiförsörjning.

Stöd med skogsbrandflyg till andra EU-länder

Sverige har bidragit till EU:s responskapacitet rescEU sedan 2020. Under 2023 har fyra skopande flygplan stått till förfogande för insatser mot skogsbränder i andra EU-länder. En insats genomfördes i Grekland.

Internationella humanitära biståndsinsatser samt resiliensinsatser

Kriget i Ukraina har präglat MSB:s humanitära biståndsinsatser. Därutöver har myndigheten upprätthållit den humanitära verksamheten i övriga delar av världen. Kostnadsnivån för att bedriva humanitär insatsverksamhet har fortsatt varit hög under året, både på grund av fortsatt hög inflation globalt och på grund av säkerhetsläget i flera mottagarländer. De största insatsländerna sett till antal pågående insatser under året var Ukraina, Etiopien och Somalia. Sett till ekonomisk omfattning har Haiti och Turkiet också utgjort viktiga mottagarländer.

MSB har fortsatt arbetet med långsiktiga insatser som stärker förmågan inom beredskap, risk- och sårbarhetsanalys, strategisk och operativ samverkan och ledning.

MSB har förstärkt sitt arbete med resiliens i EU:s närområde (västra Balkan och Turkiet) och med EU:s civilskyddsmekanism samt med länderna i EU:s östliga partnerskap (Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan). Därtill har myndigheten drivit EU- och Sida-finansierade insatser i länder i Sydostasien, däribland i Filippinerna, samt i Bangladesh och Nepal. Exempel på resultat under 2023 är att förändringsinitiativ tagits i deltagarländerna inom jämställdhet samt för att bygga ett mer resiliensnäringsliv.

Internationell civil krishantering

Under året har MSB gett stöd till 12 av 13 civila insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Myndighetens stöd till uppdraget som EU-länderna har, att tillsammans hantera konflikter och kriser, skydda unionen och dess medborgare samt stärka internationell fred och säkerhet, innefattar främst personalstöd men inbegriper också materiel och utbildningsinsatser. Den fredsfrämjande verksamheten har under 2023 haft fokus på övergripande jämställdhetsintegrering i insatsverksamheten.

Internationella insatser och samarbete inom Kustbevakningens område

Inom gränsförvaltning har Kustbevakningen bidragit till att upprätthålla EU:s sanktionspaket mot Ryssland genom att i sin sjöövervakande uppgift särskilt övervaka och identifiera ryskflaggade fartyg som skulle kunna bryta mot förbudet att tillträda svenska hamnar.

Kustbevakningen har aktivt deltagit i det europeiska gränskontrollsamarbetet inom Frontex med fartyg och personal tillsammans med Polismyndigheten för att bevaka Europas havsområden med gränsövervakning och andra kustbevakningsuppgifter som t.ex. miljöövervakning, fiskeriövervakning och sjöräddning. Kustbevakningen har även bidragit till uppbyggnaden av den stående gränskontrollstyrkan inom Frontex, tillsammans med Polismyndigheten, Tullverket, Migrationsverket och Kriminalvården. Kustbevakningen har vidare deltagit i det multilaterala gränskontrollsamarbetet Baltic Sea Region Border Control Cooperation med Polismyndigheten och Tullverket.

EU:s maritima säkerhetsstrategi (EUMSS) har under 2023 omarbetats. Den nya strategin med handlingsplan utarbetades till större delen under det svenska ordförandeskapet och är en anpassning till det rådande säkerhetsläget. Strategin syftar till att förstärka EU:s roll som maritim säkerhetsaktör i världen.

5.3.4 Samhällets informations- och cybersäkerhet

Fördjupad samverkan inom Nationellt cybersäkerhetscenter NCSC

Inom ramen för den fördjupade samverkan som Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) utgör har ingående myndigheter fortsatt att utveckla sin verksamhet gällande informationsdelning, kommunikationsinsatser och övningar i privat-offentlig samverkan. Antalet samarbeten har utökats till fler områden såsom energi- och transportsektorn. NCSC har även haft ett arbete tillsammans med bl.a. MPF som handlat om att stötta myndigheter inför Europaparlamentsvalet, exempelvis genomförande av riktade aktiviteter delvis på plats hos Skatteverket, där Valmyndigheten har sitt säte. Inom arbetet med incidentkoordinering har det funnits beredskap att koordinera större incidenter inom cyberområdet.

Ökat antal it-incidenter

Antalet it-incidenter orsakade av cyberangrepp ökade under 2023. Det rapporterades totalt 334 it-incidenter till MSB. Färre incidenter från myndigheter rapporterades 2023 än under föregående år, men från NIS-leverantörer, d.v.s. leverantörer av samhällsviktiga tjänster och vissa digitala tjänster, har de däremot ökat. Till skillnad från föregående år utmärker sig 2023 då betydligt fler it-angrepp anges som bakomliggande orsak till incidenter, vilka uppgick till 96 stycken eller 30 procent. Tidigare har systemfel varit den vanligaste orsaken, nu 25 procent, följt av misstag på 19 procent. Ökningen av angrepp härleds till en markant ökning av överbelastningsangrepp, d.v.s. överbelastning av uppkopplingar och webb med trafik så att systemen går i baklås. Det är förhållandevis enkla att genomföra men kan få stora konsekvenser för den drabbade aktören.

Tabell 5.2 Rapporterade it-incidenter

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal rapporter från statliga myndigheter	297	296	286	261	231	189
Andel rapporterade myndigheter (%)	34	40	37	30	27	29
Antal rapporter från NIS-leverantörer	-	66 ¹	88	82	99	145

¹ Omräknat till helårssiffra eftersom rapporteringen började först i mars.

Källa: MSB:s årsrapporter om statliga myndigheters och NIS-leverantörers it-incidentrapportering 2023.

Under 2023 har omvärldsläget påverkat hur mycket resurser CERT-SE lagt ned på att stötta i hantering av it-incidenter, och behovet av rådgivning och information har fortsatt att öka. Under året har CERT-SE, bedrivit ett särskilt arbete med att omvärldsbevaka, detektera och verifiera it-incidenter med koppling till det

säkerhetspolitiska läget och lägesuppfattningar kring cyberrelaterade händelser och företeelser som bedöms kunna ha påverkan på samhällets informations- och cybersäkerhet. Informationen har löpande sammanställts och delats med olika målgrupper i olika lägesbilder. Antalet hanterade ärenden hos CERT-SE fortsätter att öka och var 2023 uppe i 14 700, jämfört med 12 000 under föregående år.

Ökat fokus på det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet

Under 2023 har MSB fortsatt att utveckla möjligheten att få en samlad bedömning av det systematiska informationssäkerhetsarbetet i samhället med hjälp av självskattningsverktyget Infosäkkollen som kompletterats med It-säkkollen. Den samlade bedömningen är att stora delar av den offentliga förvaltningen fortsatt har stora brister i sitt systematiska informationssäkerhetsarbete. Endast 4 av 120 myndigheter som deltog når det samlade resultat som MSB har definierat som en indikation över huruvida en organisation uppfyller MSB:s föreskriftskrav om statliga myndigheters informationssäkerhet. Bristen på bredd i arbetet, vilket mäter hur många delar i det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet som utveckling har skett, ger genomgående låga resultat i Infosäkkollen. Särskilt låga resultat ses på området kring ledningarnas styrning och kontroll samt på området uppföljning och utvärdering. MSB:s rådgivningstjänst har under året fortsatt att utvecklas för dem som arbetar med systematisk informationssäkerhet. Regeringen gav mot bakgrund av detta ett återrapporteringskrav eller uppdrag att stärka sitt informations- och cybersäkerhetsarbete i över 100 myndigheters regleringsbrev för 2024, inklusive merparten av de sektors- och beredskapsansvariga myndigheterna, och samtliga högskolor och universitet.

Förbättrad kompetensförsörjning

Behovet av ökad cybersäkerhet växte under 2023 och därmed även behovet av rätt kompetens i samhället. För att stärka kompetensförsörjning och forskning inom cybersäkerhet föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2024 en satsning under kommande år på ett Cybercampus Sverige som i januari 2024 invigdes på KTH.

Vidare har det nationella samordningscentret för cybersäkerhetsforskning och innovation (NCC-SE) kopplat till EU:s kompetenscentrum för cybersäkerhetsforskning (ECCC) informerat om och gett inspel till EU-utlysningar, gett rådgivning vid ansökningar, deltagit i det europeiska NCC-nätverket samt genom en överenskommelse med Research Institutes of Sweden (RISE) vidareutvecklat Cybernoden, den svenska kompetensgemenskapen för cybersäkerhetsforskning och innovation.

Internationellt arbete och samarbeten

Under det svenska EU-ordförandeskapet anordnades konferensen Digital Assembly 15–16 juni där frågor om digitalisering, cybersäkerhet och konkurrenskraft behandlades.

I mars 2024 överlämnade Utredningen om genomförande av NIS2- och CER-direktiven delbetänkandet Nya regler om cybersäkerhet (SOU 2024:18) till regeringen. Betänkandet har därefter remissbehandlats och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

5.4.1 Fortsatt utveckling av det civila försvaret

Regeringen bedömer att förmågan inom det civila försvaret har fortsatt att utvecklas och vidtagna åtgärder går i rätt riktning. Det kraftigt försämrade säkerhetspolitiska läget har skapat en betydligt större medvetenhet i samhället om behovet av en god beredskap och ett starkt civilt försvar. Ett stort antal myndigheter har utifrån omvärldsutvecklingen fått ökade medel för åtgärder i syfte att stärka det civila försvaret även under 2023.

Statens samarbete med näringslivet har stärkts då formerna för regeringens näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap har utvecklats. Det finns ett stort intresse från näringslivets aktörer att bidra i arbetet med att stärka det civila försvaret. Det finns även intresse från de statliga bolagen att arbeta vidare med frågor kopplat till civilt försvar. Regeringens bedömning är att MSB:s arbete med att stärka försörjningsberedskap och samverkan med näringslivet har bidragit till ett starkare civilt försvar.

Arbetet i beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har fortsatt utvecklats. Särskilt viktigt är att lära av de erfarenheter som redovisats av MSB från kriget i Ukraina med dess verkan på räddningstjänsten och skyddet av civilbefolkningen. Även förberedelserna inför aktiveringen av civilplikt inom räddningstjänst är grundläggande för att snabbt stärka kommunernas räddningstjänst i höjd beredskap. MSB:s arbete inom skyddsrumsområdet skapar förutsättningar för vidmakthållande och nyproduktion av skyddsrum.

Det finns flera exempel på arbete som har bidragit till att utveckla det civila försvarets personalförsörjning. Aktiveringen av civilplikt inom kommunal räddningstjänst och elförsörjningsområdet bidrar till att stärka förmågan inom dessa verksamhetsområden vid höjd beredskap och ytterst krig. Andra åtgärder under året har bidragit till att fler aktörer har sett över sin krigsorganisation och registrerat personal som ianspråktagen hos PPV. Regeringen anser att de vidtagna åtgärderna är en viktig del i arbetet med att stärka Sveriges totalförsvar.

Regeringen bedömer att MPF har uppvisat en god måluppfyllelse. Omvärldsutvecklingen har ställt stora krav på myndighetens operativa verksamhet, och dessa har kunnat mötas med gott resultat. Samtidigt har myndigheten arbetat ambitiöst med förmågehöjande verksamhet och har, både när det gäller forskningsverksamhet och övnings- och utbildningsinsatser bidragit till att stärka det psykologiska försvaret och försvarsviljan. Regeringen konstaterar att myndigheten fortsatt är i en tillväxtfas vilket delvis präglar verksamheten.

5.4.2 Stärkt krisberedskap och utvecklat skydd mot olyckor

Regeringen ser positivt på att det genomförts utbildningar och informationsinsatser riktade till allmänheten om det egna ansvaret och vad man som individ kan bidra med i samhället. Det ökande antalet kommuner som deltar i beredskapsveckan bidrar till en stärkt förmåga på lokal nivå. Även de frivilliga försvarsorganisationerna och ideella organisationer har en viktig roll i arbetet med att utbilda, rekrytera och stärka såväl krisberedskapen som det civila försvaret. Regeringen bedömer att de medel som organisationerna fått under 2023 har bidragit till att höja samhällets beredskap för både kris och krig och till att öka försvarsviljan.

Utvecklat skydd mot olyckor

Under året har kommunerna genom ökad samverkan stärkt förmågan att övergripande leda och genomföra omfattande och komplexa räddningsinsatser. Regeringen anser att samhällets förmåga att genomföra räddningsinsatser under fredstid är tillfredställande, men att det finns skillnader i landet. MSB har genom sitt breda stöd inom området ledning och samverkan samt med nationella förstärkningsresurser bidragit till samhällets ökade förmåga att hantera omfattande bränder och andra olyckor.

Regeringen anser att tillsynen utgör ett viktigt verktyg för säkerheten inom området civil hantering av explosiva varor. Det är därför bekymrande att MSB fortsatt redovisar att kommunerna inte har genomfört tillsynsbesök i tillräcklig omfattning.

SOS Alarms åtgärder för att minska personalomsättningen och sänka svarstiderna har varit effektiva och utvecklingen under 2023 har varit positiv.

Ersättning till kommunerna från anslag 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* har bidragit till fler olycksförebyggande åtgärder vilket också bidrar till arbetet med regeringens klimatanpassningsstrategi.

Kustbevakningens räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning har genomförts i god samverkan och har sammantaget bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på maritim miljö. Den nära samverkan som myndigheten har med andra aktörer ger ökad samhällsnytta. Regeringen ser positivt på att Kustbevakningens beredskap för miljöräddningstjänst har förbättrats men konstaterar att beredskapen ändå inte fullt ut kunnat upprätthållas vilket är allvarligt och regeringen följer utvecklingen noga.

Statens haverikommissions olycksutredningar har uppfyllt syftet att så långt som möjligt klarlägga händelseförlopp och orsaker samt ge underlag för beslut om åtgärder. På så vis har myndigheten bidragit till att säkerheten i samhället kan öka.

5.4.3 Stärkt förmåga genom det internationella arbetet

Regeringen konstaterar att arbetet i EU om stärkt motståndskraft i hela samhället i samband med civilskydd har utvecklats positivt och bidrar till en förbättrad förmåga i unionen. Regeringens insatser inom området internationell civil krishantering har fortsatt att utvecklas för att förebygga och mildra konflikter i olika delar av världen. Sverige har genom deltagande i olika humanitära och fredsfrämjande insatser bidragit med expertis, fysisk närvaro, materiellt bistånd och stöd till drabbade människor och samhällen, inte minst i Ukraina.

5.4.4 Samhällets informations- och cybersäkerhet

Regeringen bedömer att MSB:s arbete med informations- och cybersäkerhet har bidragit till att uppnå målen för samhällets krisberedskap respektive civilt försvar, som innebär att ha förmåga att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Dock återstår det utvecklingsarbete framför allt när det gäller det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet. Regeringen ser positivt på verktyg och rådgivningstjänster som kan stödja aktörer i deras utvecklingsarbete.

Regeringen konstaterar att en viss utveckling av verksamheten inom NCSC har skett under 2023 men att den inte fullt ut motsvarar de krav som omvärldsutvecklingen ställer på centrets verksamhet. Att stärka kompetensen inom cybersäkerhetsområdet är angeläget, särskilt med anledning av det försämrade omvärldsläget, och regeringen ser därför positivt på de informationskampanjer, utbildningar och övningar som genomförts under året.

Regeringen välkomnar vidare den utveckling som skett med ökat antal anslutna till såväl Rakel, som till SGSI och WIS, vilket bedöms höja förmågan till säker och robust kommunikation inom krishantering och civilt försvar. Rakel har sedan tidigare ett väldigt stort antal anslutna aktörer inom den civila beredskapen och det är därför särskilt positivt med den ökade efterfrågan även på tjänsterna SGSI och WIS.

5.5 Politikens inriktning

5.5.1 Civilt försvar

Det säkerhetspolitiska läget är det allvarligaste sedan andra världskrigets slut och ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Beredskapen och förmågan inom det civila försvaret måste därför öka skyndsamt för att kunna hantera de krav som ställs vid höjd beredskap och ytterst krig. Regeringen anser att satsningarna för att utveckla och stärka det civila försvaret måste fortsätta att öka. En ekonomisk planeringsram för civilt försvar kommer att införas för kommande försvarsbeslutsperiod 2025–2030.

Det civila försvaret ska verka för samhällets samlade mobilisering i händelse av krig. Inom ramen för det behöver de viktigaste samhällsfunktionerna säkerställas. Ett civilt försvar, organiserat och dimensionerat utifrån krigets krav, bidrar i stor utsträckning även till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fred och att med tillgängliga resurser delta i internationella insatser.

Ekonomisk planeringsram och ökande satsningar på det civila försvaret

En ekonomisk planeringsram för civilt försvar införs i syfte att förbereda Sverige för höjd beredskap och krig. Med en ekonomisk planeringsram skapas förutsägbarhet, långsiktighet och transparens i inriktningen av det civila försvaret. Det ger också en ökad möjlighet att prioritera och följa upp resultatet av de åtgärder som vidtas. För att stärka det civila försvaret föreslår regeringen en stegvis förstärkning som omfattar 2 miljarder kronor 2025, 3,5 miljarder kronor 2026, 6,5 miljarder kronor 2027 och 8,5 miljarder kronor 2028 och framåt. Tillsammans med tidigare tillförda medel uppgår de totala medlen för civilt försvar till 8,5 miljarder kronor 2025 och beräknas till ca 15 miljarder kronor från 2028 och framåt. Regeringen föreslår breda satsningar inom alla beredskapssektorer och inom flera samhällsviktiga funktioner under försvarsbeslutsperioden. Särskilt prioriterade områden är elektroniska kommunikationer och post, energiförsörjning, transporter samt livsmedelsförsörjning och dricksvatten.

Tabell 5.3 Förslag till satsningar inom civilt försvar 2025–2030 samt beräkningar av tidigare beslutade medel 2025

Miljoner kronor

Sektor/område	2025 (beräkningar av tidigare beslutade medel)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ekonomisk säkerhet (UO2, UO10, UO11, UO14)	27	26	31	41	170	263	261
Elektroniska kommunikationer och post (UO22)	190	320	560	1040	1600	1600	1633
Energiförsörjning (UO6, UO21)	312	293	473	984	1124	1098	1048
Finansiella tjänster (UO2)	8	10	11	13	15	15	15
Försörjning av grunddata (UO3, UO18, UO22, UO24)	25	27	32	42	50	50	50
Hälsa, vård och omsorg (UO9)	2040	26	31	41	413	413	413
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten (UO20, UO23)	546	225	406	733	1075	1039	1059
Ordning och säkerhet (UO3, UO4, UO6)	164	211	343	505	590	590	590
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen (UO6)	510	152	256	561	830	815	815
Transporter (UO6, UO22)	752	298	430	607	820	820	820
Samordning och ledning (UO1, UO6)	1105	307	464	817	617	617	617
Kunskap och forskning (UO6, UO16)	25	28	28	29	30	30	30
Skydd av kulturarv (UO6, UO17)	0	24	32	47	10	10	10
Frivilliga försvarsorg. (UO6)	64	28	48	70	70	70	70
Övrigt (UO1, UO2 UO4, UO6, UO20, UO21, UO22)	689	0	0	0	0	0	0
Kommande satsningar	0	25	355	970	1086	1070	1069
Totalt	6457	2000	3500	6500	8500	8500	8500

Fortsatta åtgärder behövs för att stärka samhällets robusthet och för en högre totalförsvarsförmåga

Regeringen konstaterar att den beredskapsstruktur som infördes 2022 innebär att uppgifter, regelverk och ansvar för att bygga upp en högre totalförsvarsförmåga till stor del är på plats. Samtidigt behövs fortsatta åtgärder inom flera områden. Det är viktigt att beredskapshänsyn tas i all samhällsplanering och helst redan i planeringsstadiet för att stärka samhällets robusthet och minimera framtida kostnader. Kunskapen och förståelsen om totalförsvarets behov behöver fördjupas hos alla aktörer för att stärka en kultur och ett förhållningssätt hos alla beslutsfattare i såväl offentlig som privat verksamhet som utgår från de krav som ett krig ställer.

En prioriterad uppgift för det civila försvaret är att bidra till det militära försvarets förmåga vid höjd beredskap och ytterst krig. Verksamheter och resurser inom det civila försvaret bör fokuseras på att stödja det militära försvaret och våra allierade. Sektorsmyndigheterna och beredskapsmyndigheterna är viktiga i den planeringen.

Det finns ett behov av säkra och robusta samband och alternativa ledningsplatser hos aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet. Även förmågan att verka på alternativa sätt och från alternativa platser behöver stärkas. Regeringen föreslår därför att medel tillförs MSB i arbetet med att åstadkomma detta.

Förstärkt skydd av civilbefolkningen

Att värna befolkningen är en central uppgift för det civila försvaret och avgörande för vår samlade försvarsvilja och motståndskraft. Det är därför angeläget att fortsatt upprusta skyddsrummen och planera för utrymning och tillhörande inkvartering av befolkning från områden som kan bli utsatta för krigshandlingar till andra platser. I det arbetet behöver hänsyn tas till människors olika förutsättningar att genomföra utrymning.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har visat många exempel på att civilbefolkningen och civila objekt, såsom kritisk civil infrastruktur, avsiktligt attackeras av Ryssland. Ryssland hotar också återkommande att använda kärnvapen. Det är därför viktigt att stärka förmågan inom den kommunala räddningstjänsten att verka under höjd beredskap. Det inkluderar förmåga att upptäcka, utmärka och röja farliga områden samt förmåga att indikera, sanera och vidta andra åtgärder mot kärnvapen och kemiska stridsmedel. Regeringen bedömer att redan påbörjade satsningar för att stärka förmågan inom den kommunala räddningstjänsten under höjd beredskap behöver fortsätta och förstärkas ytterligare. Regeringen föreslår därför att MSB tillförs medel för att stärka verksamheten, både inom MSB och hos kommunernas verksamhet för räddningstjänst.

Försörjningsberedskap och samverkan med näringslivet

För att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och en motståndskraftig samhällsekonomi krävs tillgång till nödvändiga varor och tjänster. Möjligheterna att upprätthålla eller ställa om produktion samt skydda och distribuera nödvändiga varor och tjänster måste förbättras. Dagens komplexa transport- och leveranskedjor behöver kunna upprätthållas även under störda förhållanden. Eftersom privata aktörer äger och ansvarar för många av de viktigaste samhällsfunktionerna har näringslivet en nyckelroll. För en fungerande försörjningsberedskap krävs, förutom privat-offentlig samverkan, bibehållna globala handelsflöden, nationell samordning, förutsättningar för produktionsomställning och en ändamålsenlig beredskapslagring. Långsiktig planering måste säkerställas, parallellt med prioriteringar för att snabbt bygga förmåga. Därför föreslår regeringen åtgärder för att stärka Sveriges försörjningsberedskap.

Kommuners och regioners beredskap

Kommuner och regioner är centrala för att förebygga, motstå och hantera händelser, såväl vid fredstida förhållanden som i händelse av krigshandlingar på svenskt territorium. Det är kommuners och regioners ansvar att säkerställa att deras samhällsviktiga uppgifter kan upprätthållas genom hela hotskalan. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel tillförs kommuner och regioner för att stärka arbetet med civilt försvar. Därutöver har länsstyrelserna en viktig roll i att stödja den lokala och regionala nivån i deras arbete med att utveckla sin beredskap.

Forskning och utveckling

Forskningen spelar en central roll i att tidigt identifiera och värdera nya hot och framtida angrepp. Forskningen måste inkluderas i den tillväxt- och utvecklingsprocess som just nu pågår i det civila försvaret för att kunskapen ska kunna tillgodogöras.

För att garantera statens behov av integritetskritisk och ändamålsenlig forskning för civilt försvar krävs en långsiktig satsning på en hållbar forskningsmiljö. Regeringen föreslår därför att Totalförsvarets forskningsinstitut tillförs ytterligare medel för att bedriva forskning för det civila försvarets behov.

Vid Försvarshögskolan planeras Campus Totalförsvaret att inrättas. För att komplettera den utbildning inom totalförsvaret som ska ges där, och för att svara upp mot en ökad efterfrågan på utbildning inom totalförsvaret, föreslår regeringen även att det tillförs medel för forskning. På så sätt kan kunskapen i och om totalförvarssektorn öka samtidigt som utbildningens kvalitet främjas.

5.5.2 Krisberedskap och skydd mot olyckor

Sverige ska ha en robust beredskap i hela hotskalan. Förmågan att förebygga, motstå och hantera kriser och olyckor utgör en bottenplatta för samhällets motståndskraft, och främjar en hög försvarsvilja. Med kriget som det dimensionerande hotet ställs samtidigt högre krav på alla samhällets aktörer, vilket förutsätter en kulturförändring där handlingskraft premieras. Möjligheten att förebygga och hantera fredstida kriser förbättras även av en sammanhållen totalförvarsplanering.

Starkare beredskap i den maritima miljön

Regeringen anser att det är viktigt att Kustbevakningen kan bibehålla en hög förmåga att hantera fredstida kriser. Samtidigt behöver verksamheten anpassas för att möta ett mer allvarligt scenario, i form av hybridhot eller i händelse av ett väpnat angrepp. Det ställer högre krav på förmågor så som övervakning, informationsdelning, civil-militär samverkan och internationella samarbeten. Regeringen föreslår därför att Kustbevakningen tillförs medel för att ha förmåga att hantera kriser i hela hotskalan.

Stärkt förmåga att utreda olyckor

Samhällets förmåga att utreda olyckor är av stor vikt för ett säkert och tryggt samhälle som lär av erfarenheter och vidtar erforderliga åtgärder. Regeringen bedömer därför att det är angeläget att Statens haverikommission tillförs medel för nödvändig personaluppbyggnad som krävs för att myndigheten fortsatt ska kunna genomföra utredningar med hög kvalitet. Därtill påverkas myndighetens verksamhet av Nato-medlemskapet och uppbyggnaden av totalförsvaret, genom ökade krav på förmåga att utreda militära olyckor och tillbud. Regeringen föreslår därför att Statens haverikommission tillförs medel.

En robust 112-tjänst

SOS Alarms arbete med att nå målet för svarstider på nödnumret 112 och med att minska personalomsättningen måste fortsätta. Bolaget behöver även säkerställa förmågan att verka under höjd beredskap och ytterst krig. Det är särskilt angeläget mot bakgrund av bolagets viktiga roll i VMA-systemet som är en central komponent i ett robust skydd av civilbefolkningen. Regeringen föreslår därför att SOS Alarm tillförs medel i syfte att upprätthålla sin verksamhet och förmåga i hela hotskalan.

Kommunikationssystemet Rakel

För att kunna utföra sina samhällsviktiga uppgifter och samverka på ett effektivt sätt behöver aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och totalförsvaret ha tillgång till en säker och robust kommunikationslösning. Det nationella kommunikationssystemet Rakel närmar sig sin tekniska livslängd och behöver ersättas de närmaste åren. I utvecklingen av Rakel generation 2 är det viktigt att befintliga förmågor utnyttjas,

bland annat genom att existerande infrastruktur används samt att kommersiella aktörers förmågor och resurser nyttjas genom upphandling. Regeringen avser därför lämna ett uppdrag till MSB om detta samt föreslår att medel tilldelas myndigheten för att påbörja etableringen av Rakel generation 2. Det är även viktigt att användarorganisationer förbereder sig inför övergången till Rakel generation 2 de närmaste åren.

Förebyggande av naturolyckor

Med ett förändrat klimat följer en ökad risk för naturolyckor. Kommunerna är centrala i det förebyggande arbetet. Regeringen anser därför att ersättningen för deras arbete med förebyggande åtgärder mot naturolyckor bör ligga kvar på en hög nivå. Det möjliggör även samordningsvinster med kommunernas övriga beredskapsarbete.

5.5.3 Samhällets informations- och cybersäkerhet

Cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande och tilltagande. Regeringen genomför därför ett brett omtag på cybersäkerhetsområdet, som utgör en central komponent i det civila försvaret. Förmågan att hantera de allvarligaste riskerna är en förutsättning för Sveriges motståndskraft och konkurrenskraft.

En ny informations- och cybersäkerhetsstrategi kommer ge en tydlig riktning med en konkret handlingsplan, och markerar en omläggning av Sveriges arbete på området. Målbilden är ett motståndskraftigt Sverige där stärkt cybersäkerhet och skydd av samhällsviktig verksamhet prioriteras, samtidigt som samarbetet mellan staten, näringslivet och universitet och högskolor fortsätter främjas. Under 2025 kommer regeringen även fortsätta arbetet med att ombilda Nationellt Cybersäkerhetscenter (NCSC) med FRA som huvudman. Målet är att höja Sveriges förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot och it-incidenter. En central del i detta är effektiv samverkan, i synnerhet mellan privata och offentliga aktörer.

CERT-SE är Sveriges nationella funktion för att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter. Regeringen bedömer att funktionen behöver stärkas. CERT-SE måste även utveckla förmågan att erbjuda kvalificerat stöd till drabbade aktörer samt fortsätta att bygga förmåga att hantera cyberangrepp. Regeringen bedömer att MSB:s verksamhet med informations- och cybersäkerhet, där CERT-SE ingår, får större operativ effekt på FRA under det nya cybersäkerhetscentret, och har för avsikt att tillsätta en utredning för att verkställa en överflytt.

Under 2025 avser Sverige implementera EU:s direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhet i hela unionen (NIS2-direktivet), som är en omfattande ambitionshöjning inom cybersäkerhetslagstiftningen. För att berörda tillsynsmyndigheter ska kunna möta de nya kraven kommer resurser avsättas.

Sveriges säkerhet och beredskap förutsätter en grundläggande informations- och cybersäkerhet inom hela den offentliga förvaltningen. Det är angeläget att myndighets- och företagsledning prioriterar cybersäkerhet. Ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete är också nödvändigt för den fortsatta digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. För att säkerställa att samhällsviktiga verksamheter når en tillfredställande cybersäkerhetsnivå fortsätter regeringen satsningen på verktyget Cybersäkerhetskollen, som tillhandhåller stöd och vägledning till verksamheter för en stärkt cybersäkerhet. Vidare kommer kampanjen ”Tänk säkert” att utökas, i syfte att främja ett säkrare digitalt beteende bland befolkningen. Regeringen prioriterar även forskning och innovation, och säkerställer därför att det nationella samordningscentret

för cybersäkerhetsforskning och innovation (NCC-SE) kan genomföra utlysningar samt utveckla Cybernoden genom en särskild satsning.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 5.4 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

2023	Utfall	1 514 134	Anslagssparande	18 038
2024	Anslag	1 800 217 ¹	Utgiftsprognos	1 773 066
2025	Förslag	1 890 822		
2026	Beräknat	1 901 687 ²		
2027	Beräknat	1 966 191 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 857 610 tkr i 2025 års prishnivå.

³ Motsvarar 1 890 297 tkr i 2025 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kustbevakningens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.5 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 800 217	1 800 217	1 800 217
Pris- och löneomräkning ²	83 105	127 792	158 718
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	7 500	-26 322	7 256
<i>varav BP25³</i>	<i>33 000</i>	<i>46 000</i>	<i>86 000</i>
– <i>Civilt försvar: Kustbevakningen</i>	<i>33 000</i>	<i>46 000</i>	<i>86 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 890 822	1 901 687	1 966 191

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att säkerställa myndighetens förmåga inom civilt försvar ökas anslaget med 33 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 46 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 86 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 890 822 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 1 901 687 000 kronor respektive 1 966 191 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 5.6 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Kustbevakningen**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	0	0	2 000	2 000	0	0
Varav vattenföreningssavgift	0	0	300	300	0	0
Varav ersättning för kostnader för räddningstjänst	0	0	1 700	1 700	0	0
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	11		6 000	6 000	0	11

Källa: Kustbevakningen.

5.6.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor**Tabell 5.7 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor**

Tusental kronor

2023	Utfall	481 850	Anslagssparande	
2024	Anslag	506 850 ¹	Utgiftsprognos	503 461
2025	Förslag	506 850		
2026	Beräknat	506 850		
2027	Beräknat	506 850		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Anslaget får även användas för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvämningsrisker.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 5.8 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	506 850	506 850	506 850
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	506 850	506 850	506 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 506 850 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 506 850 000 kronor respektive 506 850 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 750 000 000 kronor 2026–2031.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser fleråriga beslut om bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 750 000 000 kronor 2026–2031.

Tabell 5.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028 – 2031
Ekonomiska åtaganden vid årets början	164 034	528 847	628 000			
Nya ekonomiska åtaganden	404 437	248 153	352 000			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-39 624	-149 000	-230 000	-410 000	-280 000	-60 000
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	528 847	628 000	750 000			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	540 000	700 000	750 000			

5.6.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

2023	Utfall	37 070	Anslagssparande	510
2024	Anslag	128 680 ¹	Utgiftsprognos	127 820
2025	Förslag	27 580		
2026	Beräknat	27 580		
2027	Beräknat	27 580		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser och finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss. Anslaget får även användas för att finansiera vissa kostnader för stöd från andra länder till Sverige avseende räddningstjänst eller för beredskapsåtgärder för sådant stöd. Anslaget får också användas för bidrag för skogsbrandsbevakning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.11 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	27 580	27 580	27 580
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 580	27 580	27 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Utfallet på anslaget varierar mellan åren eftersom det varken går att förutsäga antalet eller omfattningen av olyckor som kräver räddningsinsatser samt konsekvenserna av dessa.

Regeringen föreslår att 27 580 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 27 580 000 kronor respektive 27 580 000 kronor.

5.6.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 5.12 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

2023	Utfall	1 447 994	Anslagssparande	-2 347
2024	Anslag	1 874 608 ¹	Utgiftsprognos	1 856 943
2025	Förslag	2 391 608		
2026	Beräknat	2 946 608		
2027	Beräknat	4 244 608		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret. Anslaget får även i viss utsträckning användas för att finansiera offentliga aktörers kostnader i samband med extraordinära händelser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.13 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 734 608	1 734 608	1 734 608
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	657 000	1 212 000	2 510 000
<i>varav BP25</i>	<i>392 000</i>	<i>897 000</i>	<i>2 195 000</i>
– Omdisponering återuppbyggnad av varningssystem	-10 000	-15 000	-20 000
– Civilt försvar: Räddningstjänst	67 000	85 000	187 000
– Civilt försvar: Riktade insatser till kommuner	90 000		
– Civilt försvar: MSB ledningsplatser	76 000	76 000	200 000
– Civilt försvar: Parkerade medel Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen		87 000	300 000
– Civilt försvar: Parkerade medel kommuner och regioners beredskap		271 000	500 000
– Civilt försvar: Parkerade medel	25 000	355 000	970 000
– Stödpaket 17 till Ukraina	100 000		
– Civilt försvar: Riktade insatser till regioner	20 000		
– Civilt försvar: Parkerade medel kulturarvssektorn	5 000	6 000	8 000
– Civilt försvar: Frivilliga försvarsorganisationer	19 000	32 000	50 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 391 608	2 946 608	4 244 608

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För omdisponering av medel rörande återuppbyggnad av varningssystem minskas anslaget med 10 000 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget minska med 15 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget minska med 20 000 000 kronor. Anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* ökas med motsvarande belopp.

För att höja förmågan inom räddningstjänst avseende civilt försvar ökas anslaget med 67 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 85 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 187 000 000 kronor.

Anslaget ökas med 90 000 000 för 2025 för riktade insatser till kommuner avseende civilt försvar.

För att stärka det civila försvaret och möta det ökade behovet av säkra och robusta alternativa ledningsplatser hos aktörer inom samhällsviktig verksamhet ökas anslaget med 76 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp och för 2027 beräknas anslaget öka med 200 000 000 kronor.

För kommande insatser för räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen beräknas anslaget öka med 87 000 000 kronor för 2026 och för 2027 beräknas anslaget öka med 300 000 000 kronor.

För kommande insatser för kommuners och regioners beredskap beräknas anslaget öka med 271 000 000 kronor för 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 500 000 000 kronor.

För kommande insatser för civilt försvar ökas anslaget med 25 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 355 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 970 000 000 kronor.

För utgifter med anledning av stödpaket 17 till Ukraina ökas anslaget med 100 000 000 kronor 2025.

För riktade insatser till regioner avseende civilt försvar ökas anslaget med 20 000 000 kronor för 2025.

För kommande insatser inom civilt försvar för kulturarvssektorn ökas anslaget med 5 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 8 000 000 kronor.

För utökad stöd till frivilliga försvarsorganisationer avseende civilt försvar ökas anslaget med 19 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 32 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 50 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 2 391 608 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Krisberedskap* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 2 0946 608 000 kronor respektive 4 244 608 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor 2026–2031.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser åtaganden för åtgärder som stärker det civila försvaret och samhällets krisberedskap. Vidare avser bemyndigandet bidrag för åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Bemyndigandet avser också de forskningsmedel som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Myndigheten för psykologiskt försvar fördelar. För att kunna finansiera åtgärder och forskning avseende det civila försvaret och samhällets krisberedskap behöver beslut kunna fattas som medför behov av medel kommande år. Bemyndigandet avser också åtaganden för att kunna ge stöd till annat land vid en allvarlig kris. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor 2026–2031

Tabell 5.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028 – 2031
Ekonomiska åtaganden vid årets början	701 829	814 847	2 675 000			
Nya ekonomiska åtaganden	551 706	2 293 302	1 902 000			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-438 856	-433 149	-1 577 000	-2 012 000	-762 000	-226 000
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden	168					
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	814 847	2 675 000	3 000 000			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	3 350 000	2 750 000	3 000 000			

5.6.5 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 5.15 Anslagsutveckling 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

2023	Utfall	464 171	Anslagssparande	
2024	Anslag	456 671 ¹	Utgiftsprognos	456 671
2025	Förslag	444 671		
2026	Beräknat	444 671		
2027	Beräknat	446 671		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.16 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	426 671	426 671	426 671
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	18 000	18 000	20 000
varav BP25	18 000	18 000	20 000
– Civilt försvar: SOS alarm	18 000	18 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	444 671	444 671	446 671

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att SOS Alarm ska kunna höja förmågan avseende civilt försvar ökas anslaget med 18 000 000 kronor för 2025. För 2026 ökas anslaget med motsvarande belopp och fr.o.m. 2027 ökas anslaget med 20 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 444 671 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 444 671 000 kronor respektive 446 671 000 kronor.

5.6.6 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 5.17 Anslagsutveckling 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

2023	Utfall	1 517 120	Anslagssparande	-5 483
2024	Anslag	1 764 914 ¹	Utgiftsprognos	1 747 668
2025	Förslag	2 030 260		
2026	Beräknat	2 087 183 ²		
2027	Beräknat	2 094 450 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 044 957 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 019 442 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget får finansiera verksamhet avseende skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF.

Vidare får anslaget finansiera verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget får även användas för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Anslaget får även finansiera utbildningsverksamhet inom området. Anslaget får även finansiera verksamhet med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslaget får även finansiera den verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning och information om säkerhetspolitik, information om försvar, samhällets krisberedskap och totalförsvar samt opinionsundersökningar. Anslaget får även finansiera drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.18 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 714 914	1 714 914	1 714 914
Pris- och löneomräkning ²	59 546	96 187	125 455
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	255 800	276 082	254 081
<i>varav BP25³</i>	<i>191 000</i>	<i>201 000</i>	<i>196 000</i>
– Omdisponering återuppbyggnad av varningssystem	10 000	15 000	20 000
– Stärkt informations- och cybersäkerhet i samhället	8 000	8 000	8 000
– Cybersäkerhetskollen	6 000	6 000	6 000
– Stärka den enskildas cybersäkerhet och cybermedvetenhet	11 000	11 000	11 000
– Stärkt forskning och innovation inom cybersäkerhet genom nationellt samordningscenter	15 000	15 000	15 000
– Utveckling av starkt operativ cybersäkerhetsförmåga	40 000	40 000	40 000
– Nationell kartläggning av teknisk förmåga hos små och medelstora aktörer	30 000	30 000	30 000
– Civilt försvar: MSB räddningstjänst	62 000	60 000	46 000
– Civilt försvar: MSB frivilliga försvarsorganisationer	9 000	16 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 030 260	2 087 183	2 094 450

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För omdisponering av medel rörande återuppbyggnad av varningssystem ökas anslaget med 10 000 000 kronor 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 15 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 20 000 000 kronor. Anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för insatser för stärkt informations- och cybersäkerhet i samhället.

Anslaget ökas med 6 000 000 fr.o.m. 2025 för en förstärkning av cybersäkerhetskollen.

För insatser för att stärka enskildas cybersäkerhet och cybermedvetenhet ökas anslaget med 11 000 000 kronor för 2025. För 2026–2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 15 000 000 konor fr.o.m. 2025 för stärkt forskning och innovation inom cybersäkerhet.

Anslaget ökas med 40 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för utveckling av starkt cybersäkerhetsförmåga.

För nationell kartläggning av teknisk förmåga hos små och stora aktörer ökas anslaget med 30 000 000 kronor för 2025. För 2026–2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För att stärka förmågan inom räddningstjänst avseende civilt försvar ökas anslaget med 62 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 60 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 46 000 000 kronor.

För utökat stöd till frivilliga försvarsorganisationer avseende civilt försvar ökas anslaget med 9 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 16 000 000 kronor. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 20 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 2 030 260 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 2 087 183 000 kronor respektive 2 094 450 000 kronor.

Samhällsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Under perioden 2025–2027 kommer investeringar att behöva genomföras i kommunikationssystemet Rakel, bl.a. med anledning av ett ökat antal användare. Vidare kommer befintliga investeringar i beredskapstillgångar att behöva vidmakthållas.

Tabell 5.19 Låneramar för samhällsinvesteringar

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet	Beslutad låneram 2023 ¹	Skuld 2023-12-31	Beslutad låneram 2024 ¹	Begärd låneram 2025	Beräknad amortering 2025	Beräknad nyupplåning 2025
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 300	1 194	1 300	1 300	227	220
	Summa	1 300	1 194	1 300	1 300	227	220

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för krisberedskap för 2025–2027 godkänns som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samhällsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag: Under perioden 2025–2027 kommer investeringar att behöva genomföras i kommunikationssystemet Rakel, bl.a. med anledning av ett ökat antal användare. Vidare kommer befintliga investeringar i beredskapstillgångar att behöva vidmakthållas.

Tabell 5.20 Investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Summa 2025– 2027
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	229	467	704	729	716	2 149
Rakel och Rakel generation 2	229	467	704	729	716	2 149
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>229</i>	<i>467</i>	<i>704</i>	<i>729</i>	<i>716</i>	<i>2 149</i>
<i>– maskiner, inventarier och installationer</i>	<i>229</i>	<i>467</i>	<i>704</i>	<i>729</i>	<i>716</i>	<i>2 149</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	229	467	704	729	716	2 149
Anslag 2:9 Rakel Generation 2			554	584	616	1 754
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	225	300	150	145	100	395

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Summa 2025– 2027
Övrig finansiering	3	167				
Vidmakthållande av befintliga investeringar	44	64	136	118	73	326
Beredskapstillgångar	44	64	136	118	73	326
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>44</i>	<i>64</i>	<i>136</i>	<i>118</i>	<i>73</i>	<i>326</i>
<i>– beredskapstillgångar</i>	<i>44</i>	<i>64</i>	<i>136</i>	<i>118</i>	<i>73</i>	<i>326</i>
Finansiering vidmakthållande	44	64	136	118	73	326
Anslag 2:4 Krisberedskap	34	53	66	48	3	116
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	10	11	70	70	70	210
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	273	531	840	847	789	2 475
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	273	531	840	847	789	2 475

Jämfört med föregående års investeringsplan har investeringarna avseende Rakel och Rakel Generation 2 skrivits upp till följd av bl.a. ökade kostnader för reinvesteringar i befintliga system och kostnad beredskapstillgångar för utomhusvarning och för länsstyrelsernas ledningsplatser.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.21 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. Resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	0	0	0	0	0	0
<i>Varav inkomster från skadestånd för räddningstjänst- och saneringskostnader</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	2 131	-100	8 000	8 400	-400	1 631
<i>Varav intyg förare</i>	<i>2 131</i>	<i>-100</i>	<i>8 000</i>	<i>8 400</i>	<i>-400</i>	<i>1 631</i>
Uppdragsverksamhet med bestämt ekonomiskt mål	391 536	-129 040	1 000 000	1 116 273	-116 273	-20 777
<i>Varav tekniska system</i>	<i>-16 785</i>	<i>-8 020</i>	<i>42 000</i>	<i>44 456</i>	<i>-2 456</i>	<i>-27 261</i>
<i>Varav tjänsteexport</i>	<i>283</i>	<i>0</i>	<i>3 000</i>	<i>3 000</i>	<i>0</i>	<i>283</i>
<i>Varav internationella insatser</i>	<i>69</i>	<i>0</i>	<i>190 000</i>	<i>190 000</i>	<i>0</i>	<i>69</i>
<i>Varav Rakel</i>	<i>400 746</i>	<i>-120 020</i>	<i>720 000</i>	<i>832 317</i>	<i>-112 317</i>	<i>1 409</i>
<i>Varav uppdragsutbildning kost och logi</i>	<i>7 223</i>	<i>-1 000</i>	<i>45 000</i>	<i>46 500</i>	<i>-1 500</i>	<i>4 723</i>
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	12 000	0	0	0
<i>Varav uppdragsutbildning utförare Försvarshögskolan</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>12 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

5.6.7 2:7 Statens haverikommission

Tabell 5.22 Anslagsutveckling 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

2023	Utfall	77 269	Anslagssparande	12 097
2024	Anslag	56 378 ¹	Utgiftsprognos	69 548
2025	Förslag	65 802		
2026	Beräknat	67 370 ²		
2027	Beräknat	68 440 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 65 803 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 65 802 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Statens haverikommissionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för myndighetens verksamhet med undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samverkan med berörda myndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.23 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	51 378	51 378	51 378
Pris- och löneomräkning ²	2 424	3 706	4 581
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	12 000	12 286	12 481
<i>varav BP25³</i>	<i>12 000</i>	<i>12 000</i>	<i>12 000</i>
– Förstärkning Statens haverikommission	12 000	12 000	12 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	65 802	67 370	68 440

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 12 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för förstärkt förmåga hos Statens haverikommission.

Regeringen föreslår att 65 802 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 Statens haverikommission för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 67 370 000 kronor respektive 68 440 000 kronor.

5.6.8 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tabell 5.24 Anslagsutveckling 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tusental kronor

2023	Utfall	123 287	Anslagssparande	2 986
2024	Anslag	152 703 ¹	Utgiftsprognos	154 648
2025	Förslag	156 248		
2026	Beräknat	160 031 ²		
2027	Beräknat	153 736 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 156 248 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 147 842 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för psykologiskt försvars förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.25 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	148 703	148 703	148 703
Pris- och löneomräkning ²	7 545	11 328	13 774
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			-8 741
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	156 248	160 031	153 736

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 156 248 000 kronor anvisas under anslaget 2:8 *Myndigheten för psykologiskt försvar* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 160 031 000 kronor respektive 153 736 000 kronor.

5.6.9 2:9 Rakel Generation 2

Tabell 5.26 Anslagsutveckling 2:9 Rakel Generation 2

Tusental kronor

2023	Utfall	58 388	Anslagssparande	4 120
2024	Anslag	35 799 ¹	Utgiftsprognos	37 428
2025	Förslag	668 481		
2026	Beräknat	796 199 ²		
2027	Beräknat	915 596 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 782 483 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 891 540 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera förberedelser samt drifts- och investeringskostnader avseende Rakel Generation 2.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.27 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:9 Rakel Generation 2

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	35 799	35 799	35 799
Pris- och löneomräkning ²	1 545	2 200	2 553
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	631 137	758 200	877 244
<i>varav BP25³</i>	<i>652 000</i>	<i>768 000</i>	<i>880 000</i>
– <i>Rakel Generation 2</i>	<i>652 000</i>	<i>768 000</i>	<i>880 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	668 481	796 199	915 596

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att etablera Rakel Generation 2 ökas anslaget med 652 000 000 kronor för 2025.

För 2026 beräknas anslaget öka med 768 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 880 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 668 481 000 kronor anvisas under anslaget 2:9 *Rakel generation 2* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 796 199 000 kronor respektive 915 596 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 2:9 *Rakel Generation 2* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor 2026 och 2027.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser anskaffning, etablering och drift av Rakel generation 2 och objekt som planeras beställas under 2025. Det omfattar bl.a. investeringar som krävs för att anskaffa system och tjänster och

investering i radioaccessnät. Bemyndigandet behövs för att ingå fleråriga åtaganden kopplat till aktuella investeringar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 2:9 *Rakel Generation 2* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor 2026 och 2027.

Tabell 5.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:9 Rakel Generation 2

Tusental kronor

	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
Ekonomiska åtaganden vid årets början			
Nya ekonomiska åtaganden	700 000		
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden		-400 000	-300 000
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	700 000		
Beslutat/föreslaget bemyndigande	700 000		

6 Strålsäkerhet

6.1 Mål för området

Målet för strålsäkerhetsområdet ska vara att kärnteknisk verksamhet och annan verksamhet med strålning bedrivs strålsäkert samt att det finns beredskap för olyckor och utsläpp av radioaktiva ämnen för att skydda människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av strålning.

Resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns i avsnitt 3.11 i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

6.2 Resultatredovisning

6.2.1 Nationellt arbete bidrar till ett strålsäkert samhälle

Regeringen har under 2023 beslutat om en färdplan för ny kärnkraft i Sverige, se även utgiftsområde 21 Energi. För att uppnå detta har lagändringar genomförts som gör det tillåtet med nya reaktorer på andra platser än vid kärnkraftverken i Forsmark, Ringhals och Oskarshamn och att en ny reaktor inte behöver ersätta en permanent avstängd reaktor (prop. 2023/24:19, bet. 2023/24:NU5, rskr. 2023/24:45). Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2024. Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2023 redovisat (KN2023/02492) förslag till författningsändringar för att skapa förutsättningar för ny reaktorteknik och nya driftsmodeller samt en analys av förutsättningar för tillståndsprövning och hur detta kan påverkas av internationell samverkan och harmonisering. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över nuvarande regler för att underlätta för ny kärnkraft (dir. 2023:155), den s.k. Kärnkraftsprövningsutredningen. Det har även tillsatts en intern utredning i Regeringskansliet (KN2024/00929) för att modernisera lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet med tillhörande förordning. I Strålsäkerhetsmyndighetens regleringsbrev för 2024 (KN2023/04586) har myndigheten fått i uppdrag att i nära dialog med Kärnkraftsprövningsutredningen analysera och därefter beskriva hur myndigheten skulle kunna tillhandahålla en bedömning som föregår en tillståndsprövning. Regeringen har beslutat om ett uppdrag (KN2024/01133, 01243) till Riksgäldskontoret att analysera behovet av ändringar i det regelverk som reglerar finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter vid etablering av nya kärnkraftsreaktorer. Uppdraget syftar till att säkerställa att det inte finns onödiga hinder mot nyetablering av reaktorer i nuvarande regelverk. Även detta uppdrag ska genomföras i dialog med Kärnkraftsprövningsutredningen. Strålsäkerhetsmyndigheten har även fortsatt med uppdraget att se över och utveckla regelverken och tillståndsprövningsprocesserna för befintlig och ny kärnkraft samt stärka sin kompetens genom rekrytering och informationsutbyte med andra länder om tillståndsprövningsprocesser.

I januari 2024 slutrapporterade Riksgäldskontoret det uppdrag om finansieringsformer för omhändertagande av det historiska avfallet som gavs i regleringsbrevet för 2023. Strålsäkerhetsmyndigheten har i en tidigare utredning gjort bedömningen att ett statligt bidrag för hanteringen av detta avfall är motiverat. Riksgäldskontorets uppdrag var i denna del att utreda förutsättningarna för att ge statliga finansiella bidrag för omhändertagandet av det historiska avfallet eller delar av det. Utifrån Strålsäkerhetsmyndighetens och Riksgäldskontorets utredningar föreslog regeringen i propositionen Vårändringsbudget för 2024 (prop. 2023/24:99) att anslag 1:4 *Sanering av förorenade områden* ökas för att ett statligt bidrag ska kunna ges till hanteringen av

historiskt radioaktivt avfall som inkluderar avfall från tidigare kärnvapenprogram, historiskt icke-kärntekniskt radioaktivt avfall och annat däri farligt avfall. I samma proposition föreslog regeringen också en ökad bemyndiganderam för anslaget med 1 500 miljoner kronor över 30 år för att hanteringen av ovan nämnda avfall ska kunna påbörjas redan 2024.

Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2023 fortsatt verka för att verksamheterna vid de befintliga kärntekniska anläggningarna bedrivs strålsäkert genom att följa, kontrollera och ställa krav på strålsäkerhetsarbetet. Inga allvarliga tillbud har under året inträffat vid kärntekniska anläggningar i Sverige och dosgränserna vid verksamheter som använder strålning har inte överskridits.

Strålsäkerhetsmyndigheten har bedrivit tillsyn i samma omfattning som under tidigare år, med stöd av ett tillsynsprogram som baseras på gällande författningskrav inom kärnsäkerhet, strålskydd, fysiskt skydd, nukleär icke-spridning och säkerhetsskydd. Samlade strålsäkerhetsvärderingar har genomförts för samtliga kärnkraftverk. Dessa visar att tillståndshavarna bedriver sin verksamhet enligt gällande krav. Myndighetens tillsynsarbete bedöms vidare ha haft kontrollerande och strålsäkerhetsfrämjande effekter på den kärntekniska verksamheten.

Under 2023 ansökte Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) hos Strålsäkerhetsmyndigheten om godkännande av förnyad säkerhetsredovisning enligt tillståndet för att utöka den lagrade mängden använt kärnbränsle i mellanlagringsanläggningen Clab i Oskarshamn. Myndigheten har godkänt ansökan, vilket innebär att SKB får påbörja lagringen av en större mängd använt kärnbränsle. Den stegvisa tillståndsprövningen av den europeiska forskningsanläggningen European Spallation Source i Lund har fortsatt under 2023.

Regeringen har lämnat förslag om att kärnavfallsavgiften ska finansiera flera av kommunernas kostnader för insatser i samband med hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (prop. 2023/24:41). Riksdagen har godkänt förslaget (bet. 2023/24:FöU8, rskr. 2023/24:182).

Totalt har 135 forskningsprojekt finansierade av Strålsäkerhetsmyndigheten pågått under 2023. Forskningsfinansieringen har bl.a. gått till radioekologi, strålningsbiologi, radiologiska nödsituationer, svåra haverier, kärnbränsle, nukleär icke-spridning, strukturell integritet, människa-teknik-organisation och kärnavfall. Under 2023 har 47 nya forskningsprojekt beviljats totalt 100 miljoner kronor fördelat över åren 2023–2027. Myndigheten har, som en del i uppdraget att samverka med Statens energimyndighet, genomfört en utlysning om strålsäkerhet inom ny reaktorteknik samt kärnkraftens livscykel och förutsättningar, vilken finansierades av Statens energimyndighet. Utöver detta har regeringen gett i uppdrag till Statskontoret att utreda hur en ändamålsenlig och effektiv organisering av det tekniska stödet för kärnsäkerhet och strålskydd kan byggas upp (KN2023/00022 (delvis), KN2023/02492 (delvis), KN 2024/00621).

6.2.2 Sveriges arbete inom EU och internationellt bidrar till ett strålsäkert samhälle

Genom att delta i internationella forum och granskningar har Sverige bidragit till standardisering och harmonisering inom strålsäkerhet och nukleär icke-spridning inom EU och internationellt. Sverige bidrar även till internationella standarder i utveckling av internationell rätt och EU-lagstiftning och andra styrmedel inom strålsäkerhetsområdet. Ett internationellt expertteam, samordnat av IAEA, genomförde våren 2023 en detaljerad granskning av Sveriges system för hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle, avveckling och sanering (ARTEMIS).

Sverige fick en s.k. Good Practice för arbetet med att utveckla ett slutförvarskoncept för att ta hand om använt kärnbränsle och ett antal rekommendationer.

Strålsäkerhetsmyndigheten ansvarar för genomförandet av ett stödprogram till IAEA inom området kärnämneskontroll. Stödprogrammet bidrar till att höja kompetensen för IAEA:s inspektörer. Strålsäkerhetsmyndigheten har genomfört ett antal projekt i Ukraina, bland annat inom området fysiskt skydd av radiologiskt material och kärntekniska anläggningar. Strålsäkerhetsmyndigheten stödjer också med finansiering från anslag 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, den ukrainska strålsäkerhetsmyndigheten State Nuclear Regulatory Inspectorate of Ukraine inom olika områden, bl.a. projekt för medfinansiering av ett mobilt laboratorium. Vidare stödjer myndigheten, tillsammans med sin norska motsvarighet Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, operatören av de ukrainska kärnkraftverken Energoatom med utrustning och kompetensöverföring.

I slutet av 2022 presenterade Ukrainas president en fredsformel med tio punkter för att uppnå en rättvis och hållbar fred. Sverige är medordförande för den arbetsgrupp i fredsformeln som arbetar med frågor gällande kärnsäkerhet, ett uppdrag Sverige delar med Tjeckien, Frankrike och Japan.

6.2.3 Stärkt arbete med civilt försvar och beredskap för radiologiska nödsituationer

Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2023 fortsatt bistå regeringen med lägesbilder beträffande Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Myndigheten har fortsatt genomfört dos- och spridningsberäkningar för olika scenarier vid en eventuell radiologisk nödsituation, både avseende händelse vid de kärntekniska anläggningarna och vid en kärnvapenexplosion i Ukraina.

Strålsäkerhetsmyndigheten har från 2021 fått ökade anslag för arbetet med civilt försvar. Medlen har använts för rekrytering av bl.a. utredare och inspektörer inom myndighetens verksamhetsområden samt åtgärder för att öka krigsorganisationens förmåga att verka under höjd beredskap och krig, t.ex. materielanskaffning av olika slag. Utöver detta har personal kompetensutvecklats inom totalförsvar.

Strålsäkerhetsmyndighetens förmåga att beräkna strålningskonsekvenser av kärnvapenexplosioner har förbättrats. Myndigheten har under 2023 publicerat rapporten Strålskyddskonsekvenser av radioaktivt nedfall från kärnvapenexplosioner, som i huvudsak är tänkt som ett kunskapsunderlag för ansvariga aktörer i beredskapsplaneringen.

Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2023 uppdaterat beslutsstödet för skyddsåtgärder för allmänheten i samband med kärnkraftsolyckor. Erfarenheter från övningar och utbildningar som genomförts sedan de nya beredskaps- och planeringszonerna införts har omhändertagits i det uppdaterade beslutsstödet. Myndigheten har vidare utvecklat ett beslutsstöd för skyddsåtgärder för allmänheten i samband med olyckor.

Strålsäkerhetsmyndighetens förmåga att hantera olyckor har under 2023 vidmakthållits genom utbildningar och övningar.

6.3 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning är att målet för strålsäkerhetsområdet kommer att nås.

Strålsäkerhetsmyndighetens kompetensuppbyggnad och resursförstärkning har varit central för att myndigheten ska kunna hantera tillståndsansökningar av nya

kärnreaktorer på nya platser. Regeringen bedömer att en effektiv och förutsägbar prövning enligt lagen om kärnteknisk verksamhet och miljöbalken är en förutsättning för att nå målet om fossilfrihet i den gröna omställningen. Parallellt med detta har ett omfattande arbete genomförts med en översyn av flertalet regelverk och processer som tidigare varit anpassade för den befintliga kärnkraften i Sverige.

Strålsäkerhetsmyndighetens arbete att följa, kontrollera och ställa krav på strålsäkerhet har bidragit till att verksamheterna vid kärntekniska anläggningar bedrivs strålsäkert.

Sammantaget har den forskning inom strålsäkerhetsområdet som finansierats från Strålsäkerhetsmyndighetens anslag bidragit till att bevara och stärka den nationella kompetensförsörjningen och kunskapsbasen som ligger till grund för myndigheten att utföra sina uppgifter samt att gradvis minska osäkerheter i samband med strålningsverksamheter. Kompetensförsörjningsbehoven inom strålsäkerhetsområdet överlappar med behoven inom kärnkraftsindustrin, varför även satsningen på kärnkraftsforskning som genomförs inom utgiftsområde 21 Energi med start 2023 kan bidra till detta.

Sveriges arbete inom EU och internationellt bedöms bidra positivt till ett strålsäkert samhälle. Strålsäkerhetsmyndighetens utökade utvecklingssamarbete med stöd till Ukraina inom strålsäkerhetsområdet bedöms ha bidragit positivt till både Ukrainas och Sveriges strålsäkerhet.

Strålsäkerhetsmyndighetens förutsättningar att utföra sina uppgifter inom området civilt försvar har förbättrats genom att myndigheten fått särskilda medel för detta. Myndighetens insatser till följd av den fullskaliga invasionen av Ukraina bedöms också ha stärkt myndighetens och Sveriges förmåga att hantera både fredstida radiologiska nödsituationer samt radiologiska nödsituationer vid höjd beredskap. Sammantaget har insatserna under 2023 lett till en ökad förmåga för Strålsäkerhetsmyndigheten att utföra sina uppgifter under höjd beredskap och krig samt att krigsorganisationen har större förmåga till uthållighet.

6.4 Politikens inriktning

Strålsäkerhetsarbetet syftar till att dra så stor nytta som möjligt av kärnteknik och verksamhet med strålning utan att människor och miljön utsätts för oacceptabla risker samt till att skydda människor från effekterna av naturligt förekommande strålning. Kärnteknik och verksamhet med strålning är av stor betydelse för samhällets välbefinnande. Ett starkt strålsäkerhetsarbete med effektiv tillsyn och ändamålsenliga regler är en förutsättning för ett strålsäkert samhälle, vare sig det gäller medicinsk diagnostik och behandling, drift av kärnkraftverk eller andra tillämpningar. På detta sätt har strålsäkerhetsarbetet koppling till flera politikområden inklusive sjukvård, industri, energi, miljö och beredskap.

En av regeringens främsta prioriteringar är att arbeta för att säkra ny planerbar elproduktion i Sverige, vilket främst innebär ny kärnkraft. Det behövs för att stärka och expandera kraftsystemet och därmed möjliggöra klimatomställningen och stärka svensk konkurrenskraft och bidrar också till förutsägbarhet och elnätets stabilitet. I färdplanen för ny kärnkraft har regeringen stakat ut vägen för en utbyggnad av kärnkraften, vilken förutsätter att vi har moderna och effektiva regelverk (se även utg.omr. 21). Av färdplanen framgår att givet de långsiktiga behoven av fossilfri el till 2045 behövs en kraftfull utbyggnad av planerbar elproduktion. Regeringen ser för närvarande att ny kärnkraft med total effekt motsvarande minst två storskaliga reaktorer bör finnas på plats senast 2035, och att det till 2045 behövs en kraftfull utbyggnad som exempelvis skulle kunna motsvara minst tio nya storskaliga reaktorer. Den exakta mängden kärnkraft, antalet storskaliga och små modulära reaktorer, som kommer att krävas avgörs av utbyggnadstakten i elsystemet, var ny konsumtion och produktion förläggs i landet samt teknikutvecklingen hos ny kärnkraft och möjligheten till drifttidsförlängning hos befintliga kärnkraftsreaktorer. Detta innebär att det svenska strålsäkerhetsarbetet behöver utvecklas på såväl kort som lång sikt.

Det är av yttersta vikt att både befintlig och ny kärnkraft bidrar till utvecklingen inom energiområdet på ett säkert sätt. Det behöver finnas ändamålsenliga regelverk på plats och myndigheter som har förutsättningar att hantera ansökningar och tillsyn på ett effektivt sätt, med bibehållen integritet. Regeringen arbetar för att sänka trösklar för ny kärnkraft med nya tekniker, platser och aktörer. Regeringen vill att tillståndprocesserna för kärnkraft ska effektiviseras, så att regelverken anpassas för att också fungera när reaktorer blir mindre och får fler tillämpningsområden samt utifrån att små reaktorer sannolikt kommer att uppföras i serier där ett antal likadana reaktorer byggs på samma plats. Regelverket behöver vara tydligt och enhetligt för alla typer av tillämpningsområden.

Berörda myndigheters kapacitet och förmåga att bidra till utvecklingen av ny kärnkraft har stärkts genom särskilda satsningar under 2023 och 2024. Kärnkraftens regelverk, på såväl svensk som europeisk och internationell nivå, ska ge förutsättningar att effektivt nyttja kärnenergin oavsett reaktorerens storlek, teknikval eller användningsområde. Sverige har en betydelsefull roll att bidra till ökat samarbete och utveckling av standardisering och harmoniserade krav inom EU och i internationella forum.

En säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall är en väsentlig del av en strålsäker kärnkraft. Kärnkraftsprövningsutredningens fortsatta arbete under 2025 kommer att ge viktigt underlag när det kommer till behovet av anpassning och utveckling av regelverket för hantering av avfall från nya reaktorer samt för beredskaps- och planeringszoner för nya reaktorer på befintliga och nya platser.

Ett statligt bidrag kommer att inrättas för vissa kostnader för omhändertagandet av en avgränsad mängd radioaktivt avfall från tidigare verksamhet, inklusive tidigare kärnvapenprogram, historiskt icke-kärntekniskt radioaktivt avfall och annat däri farligt avfall, enligt de riktlinjer som regeringen beslutar. Medel är avsatta för att hantera statens del av kostnader, baserat på de uppskattningar som expertmyndigheterna i dagsläget gör av dessa kostnader. I propositionen Vårändringsbudget för 2024 (prop. 2023/24:99) föreslog regeringen att anslag 1:4 *Sanering av förorenade områden* inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur skulle ökas med 35 miljoner kronor till ett statligt finansiellt bidrag samt en ökad bemyndiganderam med 1 500 miljoner kronor över 30 år, för att hanteringen av ovan nämnda avfall ska kunna påbörjas redan 2024. Kostnaderna för omhändertagandet och det kommande slutförvaret av detta avfall är dock förknippade med stora osäkerheter. Regeringen följer arbetet med att säkert ta om hand och slutförvara det historiska radioaktiva avfallet från icke kärnteknisk verksamhet.

Att det långsiktigt finns en stark kompetens inom strålsäkerhetsområdet är en förutsättning för både befintlig och ny kärnkraft samt för ett strålsäkert Sverige.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har utöver stort mänskligt lidande, även orsakat omfattande materiella skador, inte minst på civil infrastruktur. Rysslands invasion påverkar strålsäkerheten i Ukraina, bl.a. genom att kärnkraftverk, andra typer av kärntekniska anläggningar och sjukhus med radioaktiva källor har påverkats, vilket riskerar att leda till negativa konsekvenser för människor och miljö. Regeringen avser att fortsätta stödja Ukraina, även inom strålsäkerhetsområdet inom ramen för Strålsäkerhetsmyndighetens tilldelade medel från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Den väsentligt försämrade säkerhetspolitiska utvecklingen i Sverige och världen understryker behovet av ett starkt totalförsvaret. Arbetet med civilt försvar inom strålsäkerhetsområdet, genom skydd av civilbefolkningen och energiberedskap, är särskilt relevant i ljuset av utvecklingen i Ukraina där kärnkraftverk hamnat i stridszonen. För att stärka Sveriges civila försvar och förmågan att hantera radiologiska nödsituationer föreslår regeringen att utökade medel tillförs Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsanslag. Kärnkraften har en avgörande roll för Sveriges energiförsörjning. Driften av kärnkraftverken behöver fungera även i tid av kris och under höjd beredskap. Förutsättningarna och ansvarsförhållandena mellan olika aktörer behöver därmed klargöras. Ryssland hotar också återkommande att använda kärnvapen vilket innebär att Strålsäkerhetsmyndigheten behöver kunna stödja Försvarsmakten och andra myndigheter med exempelvis expertis kopplad till mätning av radioaktiva ämnen.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

2023	Utfall	436 287	Anslagssparande	26 909
2024	Anslag	517 699 ¹	Utgiftsprognos	520 081
2025	Förslag	583 208		
2026	Beräknat	548 405 ²		
2027	Beräknat	559 563 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 537 409 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 540 029 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får användas för utgifter för grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn. Anslaget får även användas för statsbidrag till Internationella strålskyddskommissionen (ICPR) samt till ideella miljöorganisationer. Anslaget får också användas för bidrag till andra myndigheter som bidrar till arbetet med att utveckla regelverk m.m. för ny kärnkraft.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.2 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	517 699	517 699	517 699
Pris- och löneomräkning ²	17 509	28 460	36 869
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	48 000	2 246	4 995
<i>varav BP25³</i>	<i>26 000</i>	<i>33 000</i>	<i>41 000</i>
– <i>Civilt försvar: Strålsäkerhetsmyndigheten</i>	<i>26 000</i>	<i>33 000</i>	<i>41 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	583 208	548 405	559 563

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att Sverige ska upprätthålla en förmåga att hantera nukleära och radiologiska nödsituationer har Strålsäkerhetsmyndigheten en viktig roll i totalförsvaret. Regeringen anser därför att Sveriges civila försvar inom strålsäkerhetsområdet behöver stärkas och föreslår att anslaget ökas med 26 000 000 kronor från 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 33 000 000 kronor, för 2027 beräknas anslaget ökas med 41 000 000 kronor, för 2028 beräknas anslaget ökas med 56 000 000 kronor och för 2029 och framåt beräknas anslaget ökas med 60 000 000 kronor för samma ändamål.

Regeringen föreslår att 583 208 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 548 405 000 kronor respektive 559 563 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2026–2030.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs ett bemyndigande för myndighetens forskningsverksamhet och för att kunna hantera de utmaningar som myndigheten och industrin står inför när det gäller den långsiktiga kompetensförsörjningen inom området strålsäkerhet. Bemyndigandet för 2025 föreslås öka med 50 000 000 kronor jämfört med 2024 mot bakgrund av behovet av ökade medel för kompetensförsörjningen. Regeringen bör bemyndigas att under 2025 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2026–2030.

Tabell 6.3 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028 – 2030
Ekonomiska åtaganden vid årets början	82 176	123 423	250 000			
Nya ekonomiska åtaganden	87 630	175 951	128 873			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-46 383	-49 374	-78 873	-122 600	-88 638	-88 762
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	123 423	250 000	300 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	150 000	250 000	300 000			

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.4 Avgiftstabell verksamhet vid Strålsäkerhetsmyndigheten**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>Kärnteknisk verksamhet</i>	43 336	-9 710	291 679	301 389	-9 710	23 946
<i>Icke- kärnteknisk verksamhet</i>	-42 545	13	23 100	21 000	2 100	-40 432
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>Anmälningsskyldig verksamhet</i>	-20 918	14 900	7 400	-7 500	17 500	-100
<i>Övrig tillståndsprövning</i>	-692	-2 600	15 700	-16 500	-600	-800
Uppdragsverksamhet	-	-	1 100	-	-	-

Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. En del av avgifterna disponeras av myndigheten och rör främst avgifter för anmälningsskyldig verksamhet samt ansökningsavgifter för kärnteknisk verksamhet. Resterande avgifter får inte disponeras av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel. Majoriteten av dessa avgiftsintäkter är för kärnteknisk verksamhet inom tillsyn, forskning samt beredskap och en mindre del används även för beredskapsverksamhet vid länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Regeringen och myndigheten har under en tid arbetat för att komma i en bättre balans i den avgiftsbelagda verksamheten särskilt vad gäller den kärntekniska verksamheten som länge haft ett historiskt ackumulerat överskott. Kostnaderna för den icke-kärntekniska verksamheten har överstigit avgiftsintäkterna de senaste åren vilket byggt upp ett ackumulerat underskott. Det rör avgiftsbelagd verksamhet från tillståndshavare till tillståndsskyldig verksamhet enligt strålskyddslagen (2018:396). Regeringen sänkte avgiften för kärnteknisk forskning fr.o.m. 2024 vilket påverkar både kostnader och intäkter framöver.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedriver uppdragsverksamhet för radonlaboratorium och mätningar vilket inte kräver full kostnadstäckning. Därför framgår inga kostnader eller resultat. Avgiftsintäkterna täcker endast delar av den direkta arbetskostnaden för mätningar inom de båda verksamheterna. Till största del är riksmätplatsen och radonlaboratoriet anslagsfinansierade.

Volymerna för avgiftsintäkter för anmälningsskyldig verksamhet, som myndigheten disponerar, varierar mellan åren eftersom anmälan gäller ett visst antal år, vilket påverkar resultatet negativt och positivt för 2022–2024. Avgifterna inom anmälningsskyldigheten har höjts fr.o.m. 2023 för att en bättre balans ska uppnås mellan intäkter och kostnader. Myndigheten räknar med ett överskott i den anmälningsskyldiga verksamheten under 2024. För den kommande tioårsperioden

bedömer myndigheten att intäkterna från anmälningsplikten kommer att variera kraftigt från år till år samtidigt som kostnaderna bedöms vara på en mer konstant nivå.

Strålsäkerhetsmyndigheten har lämnat ett förslag på nödvändiga justeringar av avgiftsnivåer i förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten för 2025 som bereds inom Regeringskansliet. Beslut från regeringen kan påverka prognoserna något framöver.